

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**ΠΜΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ - ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ**

Στέφανος Πανταζής

Επιβλέπων: Ιωάννης Γεωργόπουλος

Πρέβεζα 2017

**Creative accounting as a means of manipulating financial statements and
the position of the enterprise.**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Πρέβεζα, Νοέμβριος 2017

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής

Γεωργόπουλος Ιωάννης,

Οικονομολόγος

2. Μέλος επιτροπής

Καραμάνης Κωνσταντίνος,

Αναπληρωτής καθηγητής

3. Μέλος επιτροπής

Ναζάκης Χαρίλαος,

Καθηγητής

© Πανταζής, Στέφανος, 2017.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εκ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Πανταζής Στέφανος

Περίληψη

Στη παρούσα εργασία παρουσιάζεται η έννοια της δημιουργικής λογιστικής και αναλύονται τα αίτια, οι τεχνικές και τα οφέλη για τις επιχειρήσεις. Αρχικά παρουσιάζονται τα είδη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα εν ισχύ πρότυπα. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στην έννοια της «δημιουργικής λογιστικής», και ειδικότερα στο φαινόμενο της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων και την λογιστική «απάτη» που προκύπτει, ενώ αναλύονται τα κίνητρα, οι στόχοι και ο προσανατολισμός των μεθόδων της εν λόγω παραποίησης. Επίσης αναπτύσσονται οι τεχνικές μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η «αλλοίωση» των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Γίνεται αναφορά σε δύο μεγάλα εταιρικά σκάνδαλα (WorldCom, Enron) και εκπονείται εμπειρική έρευνα αντλώντας στοιχεία από χρηματοοικονομικές καταστάσεις διαγραμμένων εταιρειών από το Χρηματιστήριο Αθηνών (λόγω πτώχευσης ή λοιπών αιτιών), με σκοπό να αναζητηθούν σχέσεις και δεδομένα σύνδεσης τυχόν παραποιημένων καταστάσεων με το γεγονός της πτώχευσης.

Abstract

This study presents the concept of creative accounting and analyzes the causes, techniques and benefits for business. Initially, the types of financial statements are presented in accordance with current standards. Reference is then made to the notion of "creative accounting", in particular to the phenomenon of counterfeiting of financial statements and the resulting "fraud" accounting, while the motives, objectives and orientation of the methods of such counterfeiting are also analyzed. Reference is made to two large corporate scandals (WorldCom, Enron) and an empirical survey is being drawn based on the financial statements of deleted companies from the Athens Stock Exchange (due to bankruptcy or other causes) in order to find relations and data linking possible counterfeit situations with bankruptcy.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	v
Abstract	vi
Περιεχόμενα	vii
Κατάλογος πινάκων.....	x
Κατάλογος σχημάτων/εικόνων.....	xi
Εισαγωγή	1
Κεφάλαιο 1. Χρηματοοικονομικές καταστάσεις.....	3
1.1 Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου της λογιστικής	3
1.2 Κλάδοι λογιστικής	5
1.3 Στόχοι Λογιστικής	6
1.4 Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα	9
1.5 Το Πλαίσιο Αρχών.....	13
1.6 Χρήστες των λογιστικών πληροφοριών	16
1.7 Είδη χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ανάλυση στόχων	19
1.7.1 Κατάσταση ισολογισμού	20
1.7.2 Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης	22
1.7.3 Κατάσταση Ταμειακών Ροών.....	23
1.7.4 Κατάσταση Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων.....	25
1.8 Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ΕΓΛΣ).....	25
1.8.1 Περιγραφή του ΕΓΛΣ.....	25
1.8.2 Σκοπός του ΕΓΛΣ.....	27
1.8.3 Σημαντικότητα του ΕΓΛΣ.....	29

Κεφάλαιο 2. Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων.....	31
2.1 Αποσαφήνιση της έννοιας της δημιουργικής λογιστικής.....	31
2.2 Ιστορική εξέλιξη.....	34
2.3 Ηθική διάσταση της δημιουργικής λογιστικής.....	35
2.4 Επιπτώσεις της δημιουργικής λογιστικής.....	36
Κεφάλαιο 3. Κίνητρα παραποίησης λογιστικών-οικονομικών καταστάσεων.....	38
3.1 Ευκαιρίες παραποίησης καταστάσεων.....	38
3.2 Αιτίες παραποίησης.....	42
3.2.1 Αντιμετώπιση πρόσκαιρων οικονομικών συνθηκών.....	44
Κεφάλαιο 4. Μέθοδοι παραποίησης λογιστικών καταστάσεων.....	47
4.1 Τεχνικές που αφορούν τον ισολογισμό.....	47
4.2 Τεχνικές για ταμειακές ροές.....	50
4.2.1 Μη λειτουργικά μετρητά.....	51
4.2.2 Κεφαλαιοποίηση δαπανών που είναι αμφισβητήσιμες.....	51
4.2.3 Πωλήσεις εισπρακτέων λογαριασμών.....	51
4.3 Κέρδη και απώλειες από τη παραποίηση των στοιχείων.....	52
Κεφάλαιο 5. Εταιρικά «σκάνδαλα».....	55
5.1 Το σκάνδαλο της Enron.....	55
5.1.1 Ιστορικά στοιχεία για την εταιρεία.....	55
5.1.2 Τομείς δραστηριοποίησης.....	55
5.1.3 Η πτώση της Enron.....	56
5.1.4 Λογιστική πρακτική σκανδάλου Enron.....	60
5.2 Το σκάνδαλο της WorldCom.....	62
5.2.1 Λογιστική πρακτική σκανδάλου WorldCom.....	64
5.3 Ο νόμος Sarbanes-Oxley.....	65

Κεφάλαιο 6. Χρηματοοικονομικές καταστάσεις πτωχευμένων εταιρειών. Εμπειρική έρευνα.	67
6.1 Σκοπός και μεθοδολογία ανάλυσης.....	67
6.1.1 Επιχειρήσεις που μελετήθηκαν	69
6.2 Αποτελέσματα ανάλυσης για τις διαγραμμένες.....	75
6.3 Αποτελέσματα ανάλυσης για τις πτωχευμένες.....	80
Κεφάλαιο 7. Συμπεράσματα	86
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία	89
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία	90
Διαδίκτυο.....	95

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1. Κοινές ετικέτες για παιχνίδι οικονομικών αριθμών (Shah et al., 2011).....	32
Πίνακας 2. Τεχνικές δημιουργικής λογιστικής.....	48
Πίνακας 3. ΑΦΟΙ ΜΕΣΟΧΩΡΙΤΗ Α.Τ.Ε.....	70
Πίνακας 4. ALTIUS ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ.....	73
Πίνακας 5. ΖΑΜΠΙΑ Α.Ε.....	74
Πίνακας 6. ΕΛΦΙΚΟ Α.Ε.Ε.....	74
Πίνακας 7. ΕΥΡΩΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ & ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Α.Ε.....	75
Πίνακας 8. Υπολογισμός z-score και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης περιόδου 2005-2007.....	80
Πίνακας 9. Υπολογισμός z-score και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης περιόδου 2005-2007.....	85

Κατάλογος σχημάτων/εικόνων

Σχήμα 1-1. Διαδικασίες για την παροχή χρήσιμων πληροφοριών.....	4
Σχήμα 1-2. Κλάδοι της Λογιστικής.....	6
Σχήμα 1-3. Στόχοι Λογιστικής.....	9
Σχήμα 1-4. Αρχές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.....	16
Σχήμα 1-5. Χρήστες των Λογιστικών Πληροφοριών.....	19
Σχήμα 1-6. Δομή του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.....	28
Σχήμα 1-7. Σκοπός του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.....	29
Εικόνα 1. Μεταβολή δείκτη x_1 και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης.....	76
Εικόνα 2. Μεταβολή δείκτη x_2 και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης.....	77
Εικόνα 3. Μεταβολή δείκτη x_3 και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης.....	78
Εικόνα 4. Μεταβολή δείκτη x_4 και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης.....	79
Εικόνα 5. Μεταβολή δείκτη x_5 και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης.....	79
Εικόνα 6. Μεταβολή z-score και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης.....	81
Εικόνα 7. Μεταβολή δείκτη x_1 και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης.....	82
Εικόνα 8. Μεταβολή δείκτη x_2 και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης.....	82
Εικόνα 9. Μεταβολή δείκτη x_3 και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης.....	83
Εικόνα 10. Μεταβολή δείκτη x_4 και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης.....	83
Εικόνα 11. Μεταβολή δείκτη x_5 και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης.....	84
Εικόνα 12. Μεταβολή z-score και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης.....	84

Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία, η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων με τη μέθοδο της «δημιουργικής» λογιστικής, εξετάζει το πρόβλημα που παρατηρείται ολοένα και πιο συχνά στο παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον, το οποίο έχει ως συνέπεια την οικονομική αστάθεια και την απώλεια τεράστιων χρηματικών ποσών από πιστωτές, εργαζομένους και επενδυτές, γεγονός που απασχολεί ιδιαίτερος κράτη και ρυθμιστικές αρχές. Είναι ένα ζήτημα το οποίο συνδέεται άμεσα με την οικονομική ανάπτυξη των κρατών, καθώς και την εύρυθμη λειτουργία των αγορών και των οικονομικών οργανισμών. Τα Διεθνή και Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα και η Ελεγκτική και Εταιρική Διακυβέρνηση, που αφορούν τη ρύθμιση και την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα εν ισχύ πρότυπα και τον έλεγχο της τήρησης των προτύπων, αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξη του ευρύτερου ενδιαφέροντος σχετικά με ζητήματα, όπως αυτό της «δημιουργικής» λογιστικής.

Η δημιουργική λογιστική αποτελείται από λογιστικές πρακτικές που ακολουθούν τους ισχύοντες νόμους, κανονισμούς και πρότυπα, αλλά αποκλίνουν από τους στόχους που επιδιώκεται να επιτευχθούν μέσω αυτών των προτύπων. Η δημιουργική λογιστική κεφαλαιοποιεί τα κενά στα λογιστικά πρότυπα για να απεικονίσει ψευδώς μια καλύτερη εικόνα της εταιρείας. Αν και οι δημιουργικές λογιστικές πρακτικές είναι νόμιμες, τα κενά που εκμεταλλεύονται συχνά μεταρρυθμίζονται για να αποτρέψουν τέτοιες συμπεριφορές. Η δημιουργική λογιστική είναι η πρακτική της αναγνώρισης των εσόδων με έναν τρόπο που κάνει μια εταιρεία να δείχνει καλύτερα από ό, τι είναι ενώ εξακολουθεί να συμμορφώνεται με τα πρότυπα. Η δημιουργική λογιστική επιδιώκει να αυξήσει τις τιμές των μετοχών, για παράδειγμα, με την πώληση περιουσιακών στοιχείων στο τέλος ενός έτους για να δημιουργήσει ένα κέρδος που αντισταθμίζει μια απώλεια. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η δημιουργική λογιστική κρύβει την πραγματική οικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης, αλλά, σε αντίθεση με την επιθετική λογιστική, η δημιουργική λογιστική είναι γενικά νόμιμη.

Ένα βασικό όφελος των δημοσιευμένων λογιστικών καταστάσεων είναι ότι επιτρέπουν στους επενδυτές να συγκρίνουν την οικονομική υγεία των ανταγωνιστικών εταιρειών.

Ωστόσο, όταν οι επιχειρήσεις επιδίδονται στη δημιουργική λογιστική, συχνά στρεβλώνουν την αξία των πληροφοριών που παρέχουν για τα οικονομικά τους. Η δημιουργική λογιστική μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διαχείριση των κερδών και για τη διατήρηση του χρέους από τον ισολογισμό.

Η παρούσα εργασία είναι εν μέρει βιβλιογραφική και για το λόγο αυτό το υλικό πρόκειται καταρχήν να αντληθεί από την υπάρχουσα βιβλιογραφία, καθώς και τα αποτελέσματα ερευνών και δημοσιεύσεων που έγιναν τα προηγούμενα χρόνια. Επιπλέον, μελετώντας τις οικονομικές καταστάσεις πτωχευμένων οντοτήτων, θα προσπαθήσουμε να εξάγουμε συμπεράσματα που σχετίζονται με το θέμα.

Η δομή της εργασίας έχει ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα είδη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, καθώς και οι επιμέρους στόχοι τους, σύμφωνα με τα εν ισχύ πρότυπα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναφερόμαστε στην έννοια της «δημιουργικής λογιστικής», και ειδικότερα στο φαινόμενο της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων και την λογιστική «απάτη» που προκύπτει.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύονται τα κίνητρα, οι στόχοι και ο προσανατολισμός των μεθόδων της εν λόγω παραποίησης .

Στο τέταρτο κεφάλαιο, αναπτύσσονται οι τεχνικές μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η «αλλοίωση» των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, αναφερόμαστε σε αδρές γραμμές σε κάποια από τα μεγάλα εταιρικά «σκάνδαλα».

Στο έκτο κεφάλαιο, ακολουθεί η παρουσίαση έρευνας κατά την οποία αντλώντας στοιχεία από χρηματοοικονομικές καταστάσεις διαγραμμένων εταιρειών από το Χρηματιστήριο Αθηνών, θα αναζητήσουμε σχέσεις και δεδομένα σύνδεσης τυχόν παραποιημένων καταστάσεων με το γεγονός της πτώχευσης.

Κεφάλαιο 1. Χρηματοοικονομικές καταστάσεις

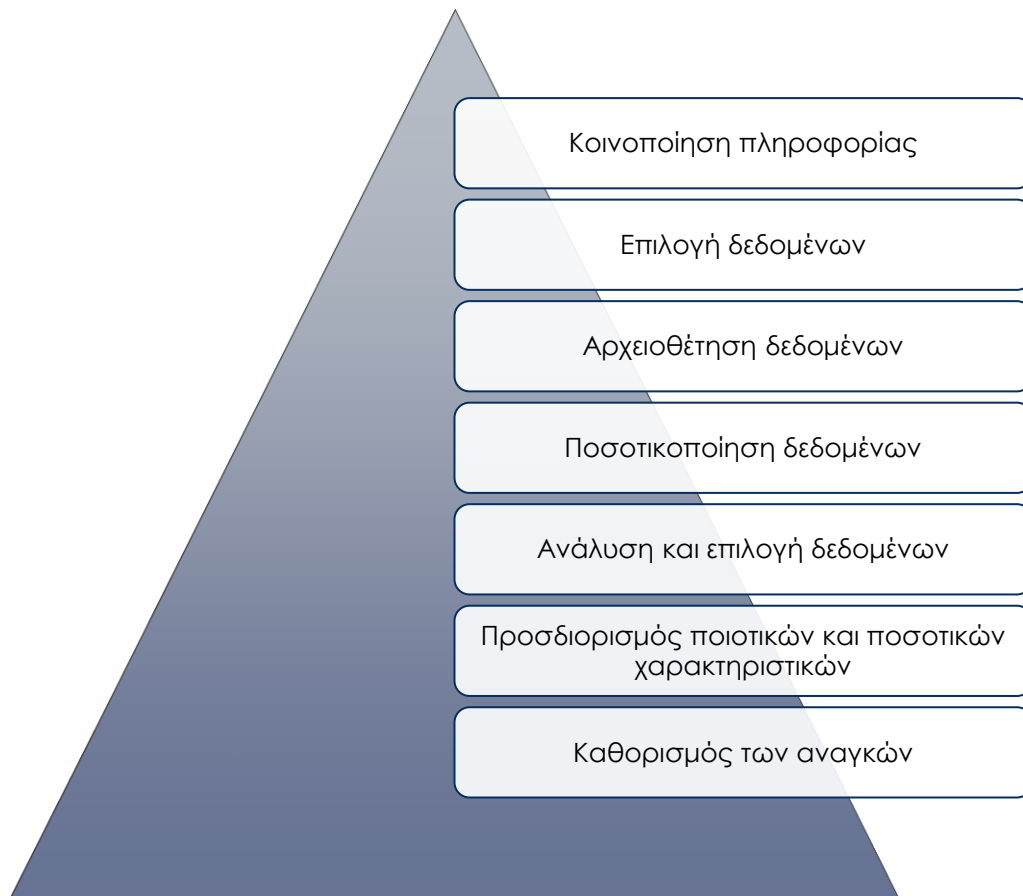
1.1 Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου της λογιστικής

Η λογιστική είναι ο κλάδος της οικονομικής επιστήμης ο οποίος παρέχει αξιόπιστες πληροφορίες απαραίτητες στην λήψη αποφάσεων οικονομικού χαρακτήρα. Οι πληροφορίες αυτές παρέχονται σε όσους εκτελούν κάποια οικονομική δραστηριότητα και είναι απαραίτητες ανεξάρτητα από την θέση του υπεύθυνου για την λήψη αποφάσεων στην ιεραρχία του οργανισμού και ανεξάρτητα του ιδιοκτήτη του οργανισμού που απασχολείται ο υπεύθυνος (ένας ιδιώτης, ένας αριθμός μετόχων ή δημόσιος φορέας). Επίσης ο οργανισμός μπορεί να έχει οποιαδήποτε νομική μορφή, πχ νομικό πρόσωπο ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου, και μπορεί να είναι κερδοσκοπικός ή μη.

Η παροχή χρήσιμων πληροφοριών προϋποθέτει την εκτέλεση κάποιων διαδικασιών:

1. Καθορισμός των αναγκών σε πληροφορίες αυτών που λαμβάνουν αποφάσεις.
2. Προσδιορισμός των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών που πρέπει να διαθέτουν τα επιθυμητά δεδομένα ώστε να εξασφαλίζεται η αξιοπιστία και η χρησιμότητά τους, ικανοποιώντας έτσι τα χαρακτηριστικά της πληροφορίας.
3. Ανάλυση των διαθέσιμων δεδομένων στο περιβάλλον της επιχείρησης και επιλογή των κατάλληλων ώστε να πληρούνται οι καθορισμένες προδιαγραφές.
4. Ποσοτικοποίηση των δεδομένων. Με αυτό τον τρόπο είναι δυνατή η περαιτέρω επεξεργασία τους για την απόδοση της οικονομικής αξίας τους.
5. Αρχαιοθέτηση των δεδομένων για να είναι διαθέσιμα για πρόσθετη επεξεργασία. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι τα δεδομένα από μόνα τους δεν έχουν κάποια χρησιμότητα στη λήψη των αποφάσεων.

6. Επιλογή των δεδομένων ανάλογα με την χρησιμότητά τους στην κατάσταση κατά την οποία πρέπει να ληφθούν οι αποφάσεις, έτσι ώστε να αποτελούν χρήσιμες πληροφορίες για τον αρμόδιο της λήψης αποφάσεων.
7. Κοινοποίηση της πληροφορίας στον υπεύθυνο της λήψης των οικονομικών αποφάσεων.

Σχήμα 1-1 Διαδικασίες για την παροχή χρήσιμων πληροφοριών

Σύμφωνα επομένως με τα παραπάνω, η Λογιστική ορίζεται ως ο κλάδος που ασχολείται με την καταχώρηση, την ταξινόμηση και την περιληπτική απεικόνιση με χρηματικούς

όρους των χρηματοοικονομικών συναλλαγών και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων τους. Σύμφωνα με έναν πιο σύγχρονο ορισμό, η Λογιστική είναι ο επιστημονικός κλάδος που ασχολείται με την παροχή χρηματοοικονομικών πληροφοριών για την ενημέρωση των ενδιαφερομένων σχετικά με τις οικονομικές μονάδες, την υποβοήθηση της διοίκησης και τη λειτουργία των οικονομικών μονάδων, καθώς και τη διευκόλυνση δραστηριοτήτων οικονομικής και κοινωνικής σημασίας.

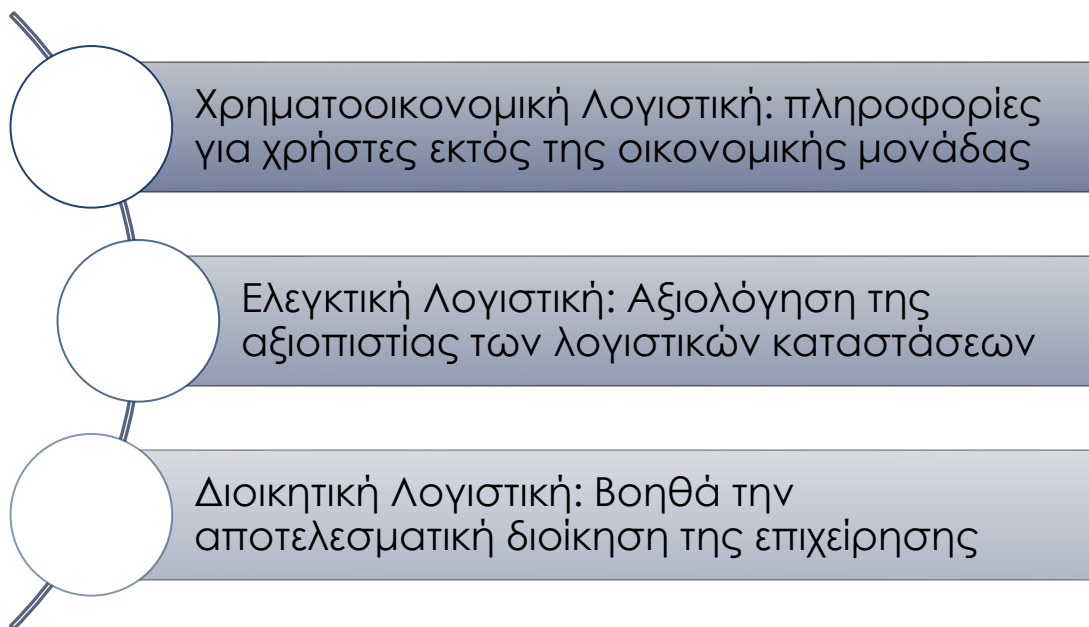
1.2 Κλάδοι λογιστικής

Σε μια επιχείρηση, οι ομάδες ατόμων που χρησιμοποιούν τις λογιστικές πληροφορίες ποικίλουν. Οι ομάδες αυτές μπορεί να είναι οι ιδιοκτήτες, οι πιστωτές, οι επενδυτές, οι φορολογικοί φορείς, οι εργαζόμενοι κλπ. Οι ανάγκες της κάθε ομάδας για πληροφορίες διαφέρει, γι' αυτό το λόγο έχουν αναπτυχθεί διαφορετικοί κλάδοι της λογιστικής, ώστε να επιτυγχάνεται η κάλυψη των αναγκών για διάφορα ήδη πληροφορίας. Κάποιοι από τους κλάδους της λογιστικής αναφέρονται στη συνέχεια.

Η Χρηματοοικονομική Λογιστική ασχολείται με την συλλογή πληροφοριών που αφορούν χρήστες οι οποίοι δεν βρίσκονται εντός της οικονομικής μονάδας και επομένως δεν διαθέτουν πρόσβαση στα λογιστικά βιβλία. Αυτοί είναι οι χρηματιστηριακοί επενδυτές, οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές, οι πιστωτές κλπ. Τα αποτελέσματα της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής έχουν την μορφή προδιαγεγραμμένων εκθέσεων. Οι πληροφορίες που συλλέγει η Χρηματοοικονομική Λογιστική δημοσιεύονται μέσω μιας σειράς τυποποιημένων οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες δημοσιοποιούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Η Ελεγκτική Λογιστική είναι ο κλάδος ο οποίος αξιολογεί την αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων, αν δηλαδή αυτές απεικονίζουν την πραγματική οικονομική εικόνα μιας επιχείρησης. Ο κλάδος αυτός είναι απαραίτητος αφού τα λογιστικά βιβλία μιας επιχείρησης δεν είναι διαθέσιμα στο ευρύ κοινό και επομένως δημιουργείται το πρόβλημα της αξιοπιστίας τους, δυσκολεύοντας έτσι τις οικονομικές συναλλαγές.

Η Διοικητική Λογιστική είναι ο κλάδος που σαν στόχο έχει το να βοηθήσει τη διοίκηση της επιχείρησης να πραγματοποιήσει αποτελεσματικά το έργο της. Συγκεκριμένα, η διοικητική λογιστική βοηθάει στην ανάλυση του κόστους λειτουργίας, στον έλεγχο, στον προγραμματισμό και στην αξιολόγηση της απόδοσης των ατόμων και των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Παραπλήσιος κλάδος είναι και η Κοστολόγηση, η οποία κυρίως αφορά τον προσδιορισμό του κόστους παραγωγής μιας βιομηχανικής επιχείρησης. Άλλοι επιμέρους κλάδοι της λογιστικής είναι η Φορολογική Λογιστική, η Διεθνής Λογιστική, η δημόσια Λογιστική, κλπ.

Σχήμα 1-2 Κλάδοι της Λογιστικής

1.3 Στόχοι Λογιστικής

Οι στόχοι τους οποίους επιχειρεί να επιτύχει η λογιστική είναι οι παρακάτω:

1. Συστηματική διατήρηση αρχείων. Ένας από τους κυριότερους στόχους της Λογιστικής είναι η πραγματοποίηση και η αρχειοθέτηση μιας συστηματικής καταγραφής των οικονομικών συναλλαγών. Χωρίς τη χρήση της Λογιστικής, το

μεγάλο βάρος της διαδικασίας αυτής θα έπεφτε στην ανθρώπινη μνήμη η οποία στις περισσότερες περιπτώσεις, θα ήταν αδύνατο να το φέρει εις πέρας.

2. Προστασία της ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων. Η Λογιστική παρέχει προστασία στα ακίνητα της επιχείρησης από αδικαιολόγητη και χωρίς εγγυήσεις χρήση. Αυτό είναι εφικτό με την παροχή των κατάλληλων πληροφοριών στον διευθυντή ή στον δικαιούχο της επιχείρησης, όπως:

(I) Το ύψος των κονδυλίων του δικαιούχου που έχουν επενδυθεί στην επιχείρηση.

(Ii) Τα ποσά που η επιχείρηση πρέπει να πληρώσει σε άλλους.

(Iii) Τα ποσά που η επιχείρηση δικαιούται να λάβει από άλλους.

(Iv) Οι ιδιοκτησίες της επιχείρησης στη μορφή (α) πάγιων περιουσιακών στοιχείων, (β) μετρητών, (γ) τραπεζικών καταθέσεων, (δ) αποθεμάτων των πρώτων υλών, έργων υπό εξέλιξη και έτοιμων προϊόντων.

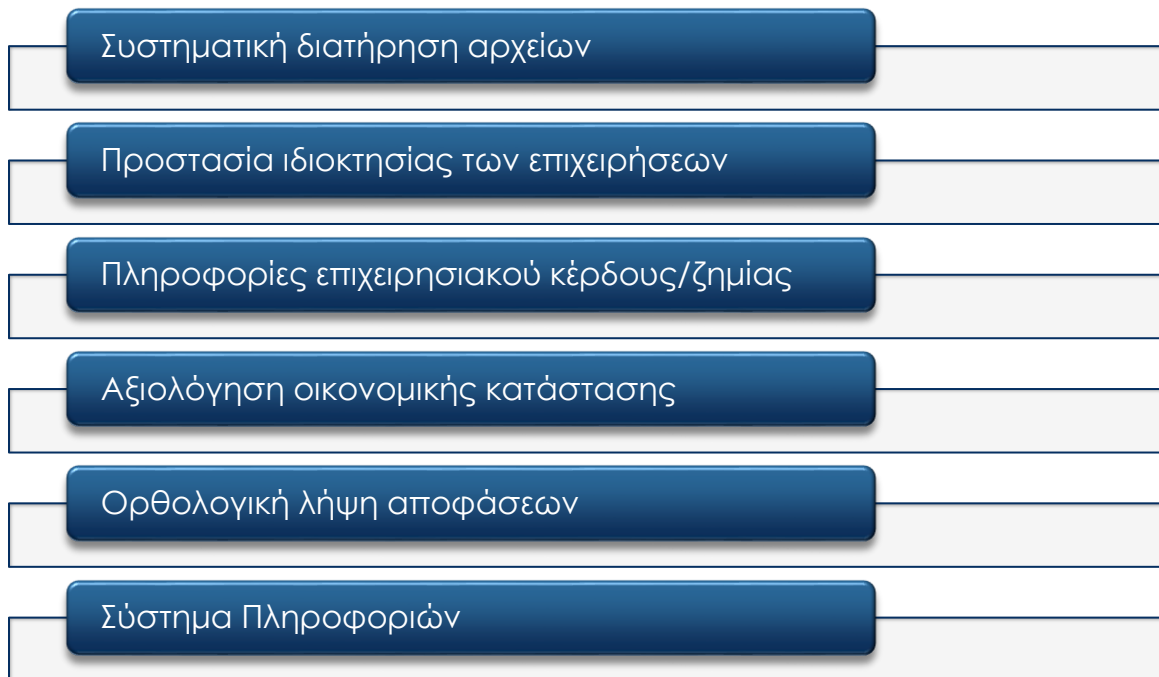
Οι πληροφορίες σχετικές με τα παραπάνω θέματα επιτρέπουν στον δικαιούχο να εξασφαλίσει ότι τα κεφάλαια της επιχείρησης δεν είναι αδρανή ή δεν χρησιμοποιούνται με μη βέλτιστο και αποδοτικό τρόπο.

3. Πληροφορίες που καθορίζουν το ποσό του επιχειρησιακού κέρδους ή ζημίας. Η Λογιστική βοηθά στον καθορισμό του καθαρού κέρδους ή της ζημίας που υπέστη λόγω της διεξαγωγής της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Αυτό γίνεται με μια σωστή καταγραφή των εσόδων και των εξόδων στη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Ο Λογαριασμός Αποτελεσμάτων Χρήσεως εκδίδεται στο τέλος της περιόδου και αν το ποσό των εσόδων για την περίοδο, είναι μεγαλύτερο από ό,τι το ποσό των δαπανών για την απόκτηση των εν λόγω εσόδων, λέγεται ότι υπάρχει ένα κέρδος. Σε περίπτωση που η δαπάνη υπερβαίνει τα έσοδα, λέγεται ότι υπάρχει μια απώλεια. Ο Λογαριασμός Αποτελεσμάτων βοηθά την διοίκηση, τους επενδυτές και τους πιστωτές να γνωρίζουν αν η επιχείρηση έχει αποδειχθεί επικερδής ή μη. Σε περίπτωση που δεν αποδειχθεί κερδοφόρα, θα ερευνηθούν στη

συνέχεια τα αίτια αυτής της κατάστασης και θα ληφθούν τα απαραίτητα διορθωτικά βήματα.

4. Αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης. Ο Λογαριασμός Αποτελεσμάτων παρουσιάζει το ποσό του κέρδους ή της ζημίας της επιχείρησης κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Σε πολλές περιπτώσεις όμως, οι πληροφορίες αυτές δεν είναι αρκετές. Ο επιχειρηματίας πρέπει να γνωρίζει την οικονομική του κατάσταση ανά πάσα στιγμή, συγκεκριμένα τα ποσά που κατέχει και τον αριθμό των οφειλών του. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με την έκθεση του ισολογισμού της επιχείρησης. Ο ισολογισμός αποτελεί μια δήλωση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της επιχείρησης μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και χρησιμεύει ως βαρόμετρο για την εκτίμηση της οικονομικής ευρωστίας της επιχείρησης.
5. Ορθολογική λήψη αποφάσεων. Η Λογιστική αυτές τις μέρες έχει αναλάβει βάρος του καθήκοντος της συλλογής, ανάλυσης και υποβολής των πληροφοριών τα απαιτούμενα χρονικά σημεία στα κατάλληλα επίπεδα εξουσίας, προκειμένου να διευκολυνθεί η ορθολογική λήψη αποφάσεων. Η Αμερικανική Ένωση Λογιστικής (American Accounting Association) τονίζει επίσης αυτό το σημείο, ορίζοντας την επιστήμη της Λογιστικής ως τη διαδικασία της αναγνώρισης, μέτρησης και παροχής οικονομικών πληροφοριών μέσω των οποίων είναι δυνατή η άσκηση κρίσης και η λήψη αποφάσεων από τους χρήστες των πληροφοριών. Φυσικά, αυτό δεν αποτελεί εύκολη διαδικασία. Ωστόσο, οι φορείς της λογιστικής σε όλο τον κόσμο και ιδιαίτερα η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, έχουν προσπαθήσει να καταπιαστούν με αυτό το πρόβλημα και έχουν επιτύχει να καθορίσουν μερικά βασικά αξιώματα βάσει των οποίων πρέπει να δομούνται οι λογιστικές καταστάσεις.
6. Σύστημα Πληροφοριών: Η Λογιστική λειτουργεί ως ένα σύστημα πληροφοριών για τη συλλογή και την διαμοίραση οικονομικών δεδομένων σχετικά με την επιχείρηση. Αυτές οι πληροφορίες βοηθούν το διοικητικό τμήμα της επιχείρησης

στη λήψη κατάλληλων αποφάσεων. Η λειτουργία αυτή, όπως προαναφέρθηκε, έχει αποκτήσει πολύ μεγάλη σημασία αυτές τις μέρες (Garg, 2016).

Σχήμα 1-3 Στόχοι Λογιστικής

1.4 Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Η παροχή των λογιστικών πληροφοριών στους χρήστες εκτός επιχείρησης γίνεται με την χρήση μιας σειράς τυποποιημένων εκθέσεων που ονομάζονται χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποτελούν μια δομημένη παρουσίαση της οικονομικής θέσης μίας επιχείρησης και των συναλλαγών που έχει πραγματοποιήσει, οι οποίες περιγράφονται με χρηματικούς όρους.

Ο σκοπός σύνταξης και δημοσίευσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι η παροχή πληροφοριών σχετικά με την οικονομική θέση, την αποδοτικότητα και τις μεταβολές της οικονομικής θέσης της επιχείρησης, έτσι ώστε να επιτρέπεται στους ενδιαφερόμενους να λάβουν ορθές οικονομικές αποφάσεις προς όφελος της επιχείρησης (Τουρνά-Γερμανού, 2015).

Φαινομενικά, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων δεν διαφέρουν μεταξύ τους και η εξαγωγή συμπερασμάτων είναι θεωρητικά μια απλή και τυποποιημένη διαδικασία. Στην πραγματικότητα όμως, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις διαφέρουν σημαντικά από επιχείρηση σε επιχείρηση και δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις όπου η εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων δεν είναι εφικτή, εφόσον δεν καθοριστούν κάποιες τυποποιημένες αρχές που αφορούν την σύνταξη και την παρουσίασή τους (Αληφαντής, 2008).

Για να αντιμετωπιστεί το παραπάνω πρόβλημα, θεσπίστηκαν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ), σε μια προσπάθεια τυποποίησης του τρόπου με τον οποίο θα παρέχονται αξιόπιστες οικονομικές πληροφορίες από τις εταιρίες που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα εισάγουν ένα σύνολο κανόνων και λογιστικών αρχών, που τυποποιούν τη σύνταξη και παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σε σχεδόν όλες τις χώρες. Ο απώτερος σκοπός των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων είναι η εξασφάλιση της προστασίας των επενδυτών και αποτελούν αντικείμενο διαρκούς τροποποίησης και βελτίωσης (Τουρνά-Γερμανού, 2015).

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι ένα σύνολο από κοινούς λογιστικούς κώδικες που προστατεύουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών προς τις χρηματοπιστωτικές αγορές και διευκολύνουν τις συναλλαγές, τις επενδύσεις και τη διαπραγμάτευση κινητών αξιών σε διεθνές επίπεδο. Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα συμπεριλαμβάνουν επίσης τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) και τις συναφείς ερμηνείες (ερμηνείες της ΜΕΔ-ΕΔΔΠΧΠ), τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις των εν λόγω προτύπων και συναφών ερμηνειών, καθώς και τα πρότυπα και τις συναφείς ερμηνείες που πρόκειται να εκδοθούν στο μέλλον (Τουρνά-Γερμανού, 2015).

Οι λογιστές υποχρεούνται να ακολουθούν τα πρότυπα αυτά και οι ελεγκτές να πραγματοποιούν ελέγχους κατά την ετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης προς δημοσίευση.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ορίζουν ότι οι οικονομικές καταστάσεις που αναφέρθηκαν θα πρέπει να εξετάζονται και να δημοσιοποιούνται ενιαία και όχι αποσπασματικά (Γεωργίου, 2003). Η διοίκηση της κάθε επιχείρησης διαθέτει την αποκλειστική ευθύνη για την συγγραφή και έκδοση των οικονομικών καταστάσεων. Η Διοίκηση έχει τη δυνατότητα να συντάσσει τις παραπάνω υποχρεωτικές καταστάσεις χωρίς να ακολουθεί τα ΔΛΠ, όταν πρόκειται για δικής της προσωπική χρήση, αλλά οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύονται για διάθεση σε εξωτερικούς χρήστες, όπως για παράδειγμα μετόχους ή επενδυτές, πρέπει υποχρεωτικά να ακολουθούν τα ΔΛΠ.

Τα ΔΛΠ καταρτίζονται από τα παρακάτω όργανα:

1. Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB)
2. Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB)
3. Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων (SAC)
4. Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFRIC)
5. Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της Ευρωπαϊκής Συμβουλευτικής Ομάδας για Θέματα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (EFRAG)

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι τα εξής:

- ΔΛΠ 1: Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων
- ΔΛΠ 2: Αποθέματα
- ΔΛΠ 7: Καταστάσεις Ταμειακών Ροών
- ΔΛΠ 8: Λογιστικές Πολιτικές, Αλλαγές στις Λογιστικές Εκτιμήσεις

- ΔΛΠ 10: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού
- ΔΛΠ 11: Κατασκευαστικές Συμβάσεις
- ΔΛΠ 12: Φόροι Εισοδήματος
- ΔΛΠ 14: Οικονομικές Πληροφορίες Κατά Τομέα
- ΔΛΠ 16: Ενσωματωμένα Πάγια
- ΔΛΠ 17: Μισθώσεις
- ΔΛΠ 18: Έσοδα
- ΔΛΠ 19: Παροχές σε Εργαζόμενους
- ΔΛΠ 20: Λογιστική των Επιχορηγήσεων και Γνωστοποίηση της Κρατικής Υποστήριξης
- ΔΛΠ 21: Οι Επιδράσεις των Μεταβολών στις Τιμές Συναλλάγματος
- ΔΛΠ 23: Κόστος Δανεισμού
- ΔΛΠ 24: Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών
- ΔΛΠ 26: Λογιστική και Πληροφόρηση Προγραμμάτων Παροχών Αποχώρησης από την Υπηρεσία
- ΔΛΠ 27: Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις
- ΔΛΠ 28: Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις
- ΔΛΠ 29: Παρουσίαση Οικονομικών Στοιχείων σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες
- ΔΛΠ 30: Γνωστοποιήσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις Τραπεζών και Όμοιων Χρηματοοικονομικών Ιδρυμάτων
- ΔΛΠ 31: Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες

- ΔΛΠ 32: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Αποτίμηση
- ΔΛΠ 33: Κέρδη ανά Μετοχή
- ΔΛΠ 34: Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις
- ΔΛΠ 36: Μείωση της Αξίας Στοιχείων του Ενεργητικού
- ΔΛΠ 37: Προβλέψεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις και Ενδιάμεσες Απαιτήσεις
- ΔΛΠ 38: Άυλα Στοιχεία του Ενεργητικού
- ΔΛΠ 40: Επενδύσεις σε Ακίνητα
- ΔΛΠ 41: Γεωργία (Καπλανίδης, 2015).

1.5 Το Πλαίσιο Αρχών

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα βασίζονται σε κάποιες θεμελιώδεις και κοινώς αποδεκτές Λογιστικές αρχές, ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα, η αξιοπιστία και η λειτουργικότητά τους (Κωστοπούλου, 2010).

Αρχικά, η αρχή της ακριβοδίκαιης παρουσίασης ορίζει ότι οι οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών που συντάσσονται σε συμφωνία με τα ΔΛΠ θα πρέπει υποχρεωτικά να ακολουθούν όλες τις αρχές των προτύπων και να παρουσιάζουν ακριβοδίκαια την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Τα ΔΛΠ θα πρέπει να εφαρμοστούν με ακρίβεια και προσοχή, έτσι ώστε να αποφευχθεί η παραποίηση των οικονομικών δεδομένων των εταιρειών που θα είχε ως αποτέλεσμα την παροχή λανθασμένων πληροφοριών στους χρήστες των καταστάσεων. Υπάρχουν περιπτώσεις βέβαια, όπου η χρήση ενός προτύπου οδηγεί σε λανθασμένη πληροφόρηση. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, μπορούν υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις να χρησιμοποιηθούν οι επεξηγηματικές σημειώσεις, όπου εκεί ερμηνεύονται και οι οικονομικές επιπτώσεις που έχουν οι ενέργειες

αυτές στην επιχείρηση. Κάθε παρέκκλιση από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα επομένως, γίνεται με την προϋπόθεση ότι θα εξηγείται ο λόγος που συμβαίνει αυτό.

Η Αρχή της Συνεχιζόμενης Δραστηριότητας (going concern) ορίζει ότι η οικονομική μονάδα πρέπει να παρουσιάζει συνεχή δραστηριότητα, κάτι που θα είναι φανερό στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Εξαιρείται η περίπτωση όπου η διοίκηση σκοπεύει να ρευστοποιήσει την επιχείρηση ή να διακόψει τις εμπορικές συναλλαγές, γεγονός που πρέπει να αναφέρεται στις οικονομικές καταστάσεις.

Η Αρχή των Δεδουλευμένων Εσόδων και Εξόδων ορίζει ότι τα έσοδα και τα έξοδα πρέπει να αναφέρονται στις οικονομικές καταστάσεις σε αναλογία με τη χρήση που αφορούν, ανεξάρτητα από το χρόνο είσπραξης ή πληρωμής τους. Έσοδα ή έξοδα που αντιστοιχούν σε προηγούμενες χρήσεις δεν λαμβάνονται υπόψη. Κάθε χρήση επομένως θεωρείται ανεξάρτητη.

Η Αρχή της Αυτοτέλειας των Χρήσεων είναι συμπληρωματική της Αρχής των Δεδουλευμένων Εσόδων και Εξόδων, όπου ήδη ορίζει ότι κάθε χρήση θεωρείται ανεξάρτητη από τις άλλες. Συγκεκριμένα, τονίζεται ότι «οι συναλλαγές απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις όταν πραγματοποιούνται και απεικονίζονται κατά τις χρήσεις που αυτές αφορούν».

Η Αρχή της Ομοιομορφίας των Οικονομικών Καταστάσεων ορίζει ότι η ταξινόμηση και η μορφολογία της έκθεσης των στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να διατηρείται η ίδια από χρήση σε χρήση, εκτός από την περίπτωση της μεταβολής της επιχειρηματικής μονάδας όσον αφορά τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες, ή από κάποια μεταβολή που απαιτείται από τα ΔΛΠ.

Η Αρχή της Σπουδαιότητας και Ολότητας διευκρινίζει ότι κάθε σημαντικό στοιχείο θα πρέπει να διαχωρίζεται από τα άλλα και να παρουσιάζεται ξεχωριστά στις οικονομικές καταστάσεις, ενώ τα στοιχεία και τα ποσά μικρότερης σημασίας θα πρέπει να κατηγοριοποιούνται και να εκθέτονται με στοιχεία παρόμοιας φύσης. Η παράλειψη σημαντικών οικονομικών δεδομένων θεωρείται λανθασμένη πρακτική και μπορεί να έχει καταστροφικά αποτελέσματα στις επενδυτικές αποφάσεις των χρηστών.

Όσον αφορά τους Συμψηφισμούς, τα στοιχεία ενεργητικού - παθητικού, εσόδων - εξόδων, ζημιών – κερδών και περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων δεν είναι αποδεκτό να συμψηφίζονται. Εξαιρέση αποτελούν οι περιπτώσεις που αναφέρονται στο ΔΛΠ 1.

Σύμφωνα με την αρχή της συγκριτικής πληροφόρησης, οι διαχρονικές καταστάσεις πρέπει να είναι διαχρονικά συγκρίσιμες έτσι ώστε οι χρήστες να μπορούν να κάνουν εκτίμηση των τάσεων και να πραγματοποιούν προβλέψεις για το μέλλον. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε δυο στήλες, έτσι ώστε να φαίνονται τα κονδύλια της τρέχουσας και της προηγούμενης περιόδου αναφοράς. Με αυτό τον τρόπο υπάρχει χρονική, κλαδική και διακλαδική σύγκριση. Σε κάποιες περιπτώσεις είναι πιθανή μια παρέκκλιση από την προηγούμενη χρονική περίοδο, κάτι που είναι επιτρεπτό μόνο όταν αναφέρεται έτσι στα πρότυπα (Κωστοπούλου, 2010).

Σχήμα 1-4 Αρχές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

1.6 Χρήστες των λογιστικών πληροφοριών

Ο βασικός στόχος της λογιστικής είναι να παρέχει πληροφορίες που είναι χρήσιμες για άτομα εντός του οργανισμού και για άτομα ή ομάδες εκτός του οργανισμού. Η Λογιστική είναι η αρχή η οποία παρέχει πληροφορίες, με τις οποίες μπορούν να βασίζονται τις αποφάσεις τους οι εξωτερικοί και οι εσωτερικοί χρήστες και έχουν ως αποτέλεσμα την κατανομή των οικονομικών πόρων στην κοινωνία (Garg, 2016).

Οι εξωτερικοί χρήστες των λογιστικών πληροφοριών είναι οι ομάδες ή τα πρόσωπα που βρίσκονται εκτός του οργανισμού για τον οποίο γίνεται λογιστική λειτουργία. Στη συνέχεια καταγράφονται οι διάφοροι εξωτερικοί χρήστες των λογιστικών πληροφοριών.

Επενδυτές. Οι επενδυτές είναι τα πρόσωπα που ενδιαφέρονται να επενδύσουν χρήματα σε έναν οργανισμό. Συνεπώς είναι σημαντικό γι' αυτούς να γνωρίζουν την οικονομική υγεία του οργανισμού, ώστε να κρίνουν πόσο ασφαλείς είναι οι επενδύσεις που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί αλλά και πόσο ασφαλείς θα είναι οι προτεινόμενες μελλοντικές επενδύσεις.

Πιστωτές. Οι πιστωτές (δηλαδή οι προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών επί πιστώσει, οι τραπεζίτες και άλλοι δανειστές χρημάτων) θέλουν να γνωρίζουν την οικονομική κατάσταση της ενδιαφερόμενης εταιρίας πριν χορηγήσουν δάνεια ή πιστώσεις.

Μέλη οργανώσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Μέλη μη-κερδοσκοπικών οργανισμών, όπως σχολεία, κολέγια, νοσοκομεία, σύλλογοι, φιλανθρωπικά ιδρύματα κλπ., χρειάζονται λογιστικές πληροφορίες για να γνωρίζουν τον τρόπο που χρησιμοποιήθηκαν τα κεφάλαια που επένδυσαν, με σκοπό να εξακριβώσουν εάν η οργάνωση αξίζει την συνεχή υποστήριξη τους.

Κυβέρνηση. Η Κυβέρνηση ενδιαφέρονται για τις λογιστικές πληροφορίες, επειδή επιθυμεί να γνωρίζει τα κέρδη ή τις πωλήσεις για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα για φορολογικούς, οικονομικούς και στατιστικούς σκοπούς.

Καταναλωτές. Οι καταναλωτές χρειάζονται τις λογιστικές πληροφορίες για την εφαρμογή σωστού λογιστικού ελέγχου, έτσι ώστε να επιτευχθεί χαμηλότερο κόστος παραγωγής, με τη συνακόλουθη μείωση των τιμών των αγαθών που αγοράζουν.

Ερευνητές. Οι λογιστικές πληροφορίες αντανακλούν την οικονομική απόδοση των επιχειρήσεων. Συνεπώς διαθέτουν μεγάλη αξία για τους επιστήμονες της έρευνας που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν μια μελέτη για τις οικονομικές δραστηριότητες μιας συγκεκριμένης επιχείρησης. Για την πραγματοποίηση μιας μελέτης για τις οικονομικές δραστηριότητες μιας συγκεκριμένης επιχείρησης, ο ερευνητής χρειάζεται λεπτομερείς λογιστικές πληροφορίες σχετικά με τις αγορές, τις πωλήσεις, τα έξοδα, το κόστος των υλικών που χρησιμοποιούνται, το κυκλοφορούν ενεργητικό, τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, τα πάγια στοιχεία του ενεργητικού, τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις και τα κεφάλαια των μετόχων. Όλα τα παραπάνω είναι διαθέσιμα στις λογιστικές εγγραφές που τηρούνται από την επιχείρηση.

Εσωτερικοί χρήστες των λογιστικών πληροφοριών. Οι εσωτερικοί χρήστες των λογιστικών πληροφοριών είναι τα άτομα ή οι ομάδες που βρίσκονται μέσα στον οργανισμό. Παρακάτω αναφέρονται κάποιοι από τους εσωτερικούς χρήστες:

Οι ιδιοκτήτες. Οι ιδιοκτήτες παρέχουν κεφάλαια για τις λειτουργίες μιας επιχείρησης και θέλουν να γνωρίζουν αν τα κεφάλαιά αυτά χρησιμοποιούνται σωστά. Οι λογιστικές πληροφορίες είναι απαραίτητες, για να γνωρίζουν την κερδοφορία και την οικονομική θέση της δραστηριότητας στην οποία έχουν επενδύσει τα κεφάλαιά τους. Οι οικονομικές καταστάσεις που συντάσσονται περιοδικά από τα λογιστικά βιβλία, απεικονίζουν την αποδοτικότητα και την οικονομική θέση.

Διοίκηση. Η διοίκηση είναι η πράξη της παραγωγής εργασίας μέσω άλλων. Η διοίκηση πρέπει να διασφαλίζει ότι οι υφιστάμενοί της κάνουν σωστά τη δουλειά που τους αναλογεί. Οι λογιστικές πληροφορίες προσφέρουν σημαντική βοήθεια στο θέμα αυτό διότι βοηθούν τα διευθυντικά στελέχη στην αξιολόγηση της απόδοσης των υφισταμένων τους. Η πραγματική απόδοση των εργαζομένων μπορεί να συγκριθεί με την αναμενόμενη απόδοση που είχε υπολογιστεί ότι θα επιτευχθεί και μπορούν να ληφθούν διορθωτικά μέτρα, εάν η

πραγματική απόδοση δεν ήταν ικανοποιητική. Έτσι, τα λογιστικά στοιχεία αποτελούν τα «μάτια και αυτιά» της διοίκησης.

Οι πιο σημαντικές λειτουργίες της διοίκησης είναι ο προγραμματισμός και ο έλεγχος. Η προετοιμασία των διαφόρων προϋπολογισμών, όπως του προϋπολογισμού πωλήσεων, του προϋπολογισμού παραγωγής, του προϋπολογισμού μετρητών, του προϋπολογισμού κεφαλαιουχικών δαπανών κ.λπ., είναι ένα σημαντικό μέρος της λειτουργίας του σχεδιασμού η αφετηρία για την προετοιμασία των προϋπολογισμών είναι τα λογιστικά στοιχεία του προηγούμενου έτους. Ο έλεγχος είναι η λειτουργία που εξασφαλίζει ότι τα προγράμματα που προβλέπονται στους διάφορους προϋπολογισμούς πράγματι επιτυγχάνονται, δηλαδή εάν η πραγματική απόδοση είναι ανάλογη της προϋπολογισθείσας απόδοσης, επιτρέποντας στον διαχειριστή να ασκήσει έλεγχο στις αδύναμες επιδόσεις. Οι λογιστικές πληροφορίες είναι επίσης χρήσιμες στον διοικητικό τομέα όσον αφορά τον καθορισμό των λογικών τιμών πώλησης. Σε μια ανταγωνιστική οικονομία, οι τιμές θα πρέπει να βασίζονται στο κόστος συν ένα εύλογο ποσοστό απόδοσης.

Οι εργαζόμενοι. Οι εργαζόμενοι ενδιαφέρονται για την οικονομική κατάσταση στον οργανισμό όπου απασχολούνται, ιδιαίτερα όταν η πληρωμή των μισθών εξαρτάται από το μέγεθος των κερδών που αποκτήθηκαν. Οι εργαζόμενοι χρειάζονται τις λογιστικές πληροφορίες ώστε να γνωρίζουν ότι οι μισθοί και τα επιδόματα που καταβάλλεται σε αυτούς είναι τα σωστά. (Garg, 2016).

Σχήμα 1-5 Χρήστες των Λογιστικών Πληροφοριών

1.7 Είδη χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ανάλυση στόχων

Το ΔΛΠ 1 ορίζει τα περιεχόμενα μιας πλήρους σειράς χρηματοοικονομικών καταστάσεων, δηλαδή των οικονομικών καταστάσεων που προορίζονται για εξωτερικούς χρήστες:

- Κατάσταση Ισολογισμού,
- Κατάσταση Αποτελεσμάτων χρήσεως,
- Κατάσταση Ταμειακών Ροών,
- Κατάσταση Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων,

- Προσάρτημα-σημειώσεις, με ενημερώσεις και αναφορές σχετικά με σημαντικά γεγονότα που συνέβησαν και δεν απεικονίζονται στις παραπάνω καταστάσεις.

1.7.1 Κατάσταση ισολογισμού

Ο ισολογισμός είναι μια οικονομική κατάσταση που συνοψίζει το ενεργητικό τις υποχρεώσεις και τα ίδια κεφάλαια μιας εταιρείας σε ένα συγκεκριμένο χρονικό σημείο. Αυτά τα τρία τμήματα του ισολογισμού δίνουν στους επενδυτές μια ιδέα για το τι κατέχει και τι χρωστάει η εταιρεία, καθώς και για το ποσό που επενδύουν οι μέτοχοι.

Ο ισολογισμός τηρεί τον ακόλουθο τύπο: ***Ενεργητικό = Υποχρεώσεις + Ίδια Κεφάλαια.***

Οι ισολογισμοί παίρνουν το όνομά τους από το γεγονός ότι οι δύο πλευρές της παραπάνω εξίσωσης - ενεργητικό, αφενός, και υποχρεώσεις μαζί με τα ίδια κεφάλαια, αφετέρου - πρέπει να εξισορροπούνται. Μια επιχείρηση πρέπει να πληρώνει για όλα τα πράγματα που κατέχει (ενεργητικό), είτε δανειζόμενη χρήματα (ανάληψη υποχρεώσεων) είτε παίρνοντας τα από τους επενδυτές (εκδίδοντας μετοχικά κεφάλαια).

Τα περιουσιακά στοιχεία, οι υποχρεώσεις και τα ίδια κεφάλαια αποτελούνται από αρκετούς μικρότερους λογαριασμούς που αναλύουν τις ιδιαιτερότητες των οικονομικών μιας εταιρείας. Οι λογαριασμοί αυτοί διαφέρουν ευρέως ανάλογα με τη βιομηχανία και οι ίδιοι όροι μπορούν να έχουν διαφορετικές επιπτώσεις ανάλογα με τη φύση της επιχείρησης. Σε γενικές γραμμές, ωστόσο, υπάρχουν μερικές κοινές συνιστώσες που ενδέχεται να συναντήσουν οι επενδυτές. (Investopedia, 2017a)

1.7.1.1 Ενεργητικό

Ενεργητικό είναι το σύνολο των οικονομικών πόρων οι οποίοι ανήκουν σε μία επιχείρηση και έχουν χρηματική αξία, ενώ αναμένεται να προσφέρει οικονομικά και άλλα οφέλη η εκμετάλλευσή τους. Διαιρούνται σε κυκλοφορούν ενεργητικό, αυτά που μπορούν να

μετατραπούν γρήγορα σε μετρητά σε ένα έτος ή λιγότερο, και το μη κυκλοφορούν ενεργητικό.

1.7.1.2 Υποχρεώσεις

Υποχρεώσεις είναι τα χρήματα που μια εταιρεία οφείλει σε εξωτερικούς συμβαλλόμενους, από λογαριασμούς που οφείλει να καταβάλει στους προμηθευτές σε τόκους επί ομολόγων που έχει εκδώσει στους δανειστές προς μίσθωση, υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και μισθούς. Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι εκείνες που οφείλονται εντός ενός έτους και παρατίθενται κατά σειρά κατά την ημερομηνία λήξης τους. Οι μακροπρόθεσμες οφειλές οφείλονται σε οποιοδήποτε σημείο μετά από ένα έτος.

Ορισμένες υποχρεώσεις είναι εκτός ισολογισμού, πράγμα που σημαίνει ότι δεν θα εμφανίζονται στον ισολογισμό. Οι λειτουργικές μισθώσεις αποτελούν παράδειγμα αυτού του είδους ευθύνης.

1.7.1.3 Ίδια κεφάλαια

Τα ίδια κεφάλαια είναι τα χρήματα που αποδίδονται στους ιδιοκτήτες μιας επιχείρησης, δηλαδή στους μετόχους της, και ισοδυναμούν με το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων μιας εταιρείας μείον τις υποχρεώσεις της. Τα αδιανέμητα κέρδη είναι τα καθαρά κέρδη μιας εταιρείας που είτε επανεπενδύονται στην επιχείρηση είτε χρησιμοποιούνται για την εξόφληση του χρέους. Το υπόλοιπο διανέμεται στους μετόχους με τη μορφή μερισμάτων.

1.7.1.4 Ερμηνεία ισολογισμού

Ο ισολογισμός αντιπροσωπεύει την κατάσταση των οικονομικών μιας εταιρείας σε μια δεδομένη στιγμή. Από μόνη της, δεν μπορεί να δώσει μια αίσθηση των τάσεων που παίζουν σε μια μακρύτερη περίοδο. Για το λόγο αυτό, ο ισολογισμός πρέπει να συγκριθεί με εκείνους των προηγούμενων περιόδων. Θα πρέπει επίσης να συγκριθεί με εκείνες άλλων επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου, δεδομένου ότι οι διαφορετικές βιομηχανίες έχουν μοναδικές προσεγγίσεις στη χρηματοδότηση.

Από τον ισολογισμό μπορούν να αντληθούν διάφοροι δείκτες, βοηθώντας τους επενδυτές να αποκτήσουν μια αίσθηση της υγείας μιας εταιρείας. Αυτοί περιλαμβάνουν τον δείκτη χρέους προς ίδια κεφάλαια μεταξύ άλλων. Οι καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης και ταμειακών ροών παρέχουν επίσης πολύτιμες πληροφορίες για την αξιολόγηση των οικονομικών της επιχείρησης.

1.7.2 Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης

Σε αντίθεση με τον ισολογισμό, ο οποίος καλύπτει μια χρονική στιγμή, η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης παρέχει πληροφορίες απόδοσης για μια χρονική περίοδο. Ξεκινά με τις πωλήσεις και συνεχίζει με τα καθαρά έσοδα και κέρδη ανά μετοχή (EPS). Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης διαιρείται σε δύο μέρη: λειτουργική και μη λειτουργική. Το λειτουργικό μέρος της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης παρουσιάζει πληροφορίες σχετικά με έσοδα και έξοδα που είναι άμεσο αποτέλεσμα των τακτικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Το μη λειτουργικό τμήμα αποκαλύπτει πληροφορίες σχετικά με τα έσοδα και τις δαπάνες που αφορούν δραστηριότητες που δεν συνδέονται άμεσα με τις συνήθεις δραστηριότητες μιας εταιρείας.

Οι αναλυτές χρησιμοποιούν την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης ώστε να λάβουν δεδομένα για τον υπολογισμό των χρηματοοικονομικών δεικτών όπως η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων (ROE), η απόδοση του ενεργητικού (ROA), τα μικτά κέρδη, τα λειτουργικά κέρδη, τα κέρδη προ φόρων και τόκων (EBIT) και τα κέρδη προ φόρων και αποσβέσεων EBITDA). Η κατάσταση αποτελεσμάτων παρουσιάζεται συχνά σε μορφή

κοινού μεγέθους, η οποία παρέχει κάθε στοιχείο στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης ως ποσοστό επί τοις εκατό των πωλήσεων. Με αυτό τον τρόπο, οι αναλυτές μπορούν εύκολα να δουν ποιες δαπάνες αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των πωλήσεων. Οι αναλυτές χρησιμοποιούν επίσης την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης για να συγκρίνουν τις επιδόσεις κατά τη διάρκεια του έτους (YOY) και την τριμηνιαία απόδοση (QOQ). Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης παρέχει συνήθως ιστορικά δεδομένα δύο έως τριών ετών για σύγκριση. (Investopedia, 2017b)

1.7.3 Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Μια κατάσταση ταμειακών ροών είναι μία από τις τριμηνιαίες οικονομικές εκθέσεις που οι εταιρείες που διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο υποχρεούνται να γνωστοποιούν στο κοινό. Το έγγραφο παρέχει συγκεντρωτικά στοιχεία σχετικά με όλες τις ταμειακές εισροές μιας επιχείρησης που λαμβάνει από τις τρέχουσες λειτουργίες της και τις εξωτερικές πηγές επενδύσεων καθώς και όλες τις ταμειακές εκροές για επιχειρηματικές δραστηριότητες και επενδύσεις κατά τη διάρκεια ενός δεδομένου τριμήνου. Υπάρχουν δύο μορφές λογιστικής: ταμειακής βάσης και δεδουλευμένων. Οι περισσότερες δημόσιες εταιρείες χρησιμοποιούν τη λογιστική δεδουλευμένων, πράγμα που σημαίνει ότι η κατάσταση αποτελεσμάτων στην ετήσια έκθεση δεν είναι η ίδια με τη θέση της εταιρείας σε ταμειακή βάση. Για παράδειγμα, εάν μια εταιρεία πραγματοποιεί μια σημαντική σύμβαση, αυτή η σύμβαση αναγνωρίζεται ως έσοδο και επομένως ως εισόδημα, αλλά η εταιρεία δεν μπορεί να λάβει μετρητά μέχρι μεταγενέστερη ημερομηνία. Ο λογιστής λέει ότι η εταιρεία έχει κέρδος στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και καταβάλλει φόρους εισοδήματος επ' αυτού, αλλά η εταιρεία μπορεί να έχει λιγότερα μετρητά στο χέρι. Ακόμη και οι κερδοφόρες εταιρείες δεν μπορούν να διαχειριστούν επαρκώς τις ταμειακές ροές, γι' αυτό και η δήλωση ταμειακών ροών είναι ένα τόσο σημαντικό εργαλείο για τους αναλυτές και τους επενδυτές. Η κατάσταση ταμειακών ροών κατανέμεται μεταξύ τριών διαφορετικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων: πράξεις, επενδύσεις και χρηματοδότηση. (Investopedia, 2017c)

1.7.3.1 Ταμειακές ροές από λειτουργίες

Το πρώτο σύνολο συναλλαγών ταμειακών ροών προέρχεται από λειτουργικές επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι ταμειακές ροές από λειτουργίες ξεκινούν με καθαρό εισόδημα και στη συνέχεια συμβιβάζονται όλα τα στοιχεία μη συμψηφισμού με στοιχεία ταμειακών συναλλαγών. Για παράδειγμα, οι εισπρακτέοι λογαριασμοί είναι ένας λογαριασμός που δεν έχει κατατεθεί. Εάν οι απαιτήσεις από πελάτες αυξάνονται, αυτό σημαίνει ότι οι πωλήσεις αυξάνονται, αλλά δεν εισπράχθηκαν μετρητά κατά τη στιγμή της πώλησης. Η κατάσταση ταμειακών ροών αφαιρεί τις απαιτήσεις από το καθαρό εισόδημα, επειδή δεν είναι μετρητά. Επίσης, οι ταμειακές ροές από εργασίες περιλαμβάνουν πληρωτέους λογαριασμούς, αποσβέσεις, αποσβέσεις και πολυάριθμα προπληρωμένα στοιχεία που έχουν καταχωρηθεί ως έσοδα ή έξοδα αλλά χωρίς σχετική ταμειακή ροή.

1.7.3.2 Ταμειακές ροές από την επένδυση

Οι ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν τα μετρητά που δαπανώνται για ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμό. Σε αυτές οι αναλυτές κοιτούν για να βρουν αλλαγές στις κεφαλαιουχικές δαπάνες (CAPEX). Ενώ οι θετικές ταμειακές ροές από τις επενδυτικές δραστηριότητες είναι καλό, οι επενδυτές προτιμούν εταιρείες που παράγουν ταμειακές ροές κυρίως από επιχειρηματικές δραστηριότητες, όχι επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

1.7.3.3 Ταμειακές ροές από τη χρηματοδότηση

Οι ταμειακές ροές από τη χρηματοδότηση είναι η τελευταία επιχειρηματική δραστηριότητα που περιγράφεται λεπτομερώς στην κατάσταση ταμειακών ροών. Το

τιμήμα παρέχει μια επισκόπηση των μετρητών που χρησιμοποιούνται στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων. Οι αναλυτές χρησιμοποιούν τις ταμειακές ροές από το τμήμα χρηματοδότησης για να βρουν το ποσό που καταβλήθηκε σε μερίσματα ή τις εξαγορές μετοχών. Τα μετρητά που λαμβάνονται ή επιστρέφονται από τις προσπάθειες κεφαλαιακής άντλησης κεφαλαίων, όπως τα ίδια κεφάλαια ή τα χρέη, παρατίθενται επίσης.

1.7.4 Κατάσταση Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων

Η Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων, περιγράφει λεπτομερώς τη μεταβολή των ιδίων κεφαλαίων κατά τη διάρκεια μιας λογιστικής περιόδου παρουσιάζοντας την κίνηση των αποθεματικών που περιλαμβάνουν τα ίδια κεφάλαια των μετόχων. Η κίνηση των ιδίων κεφαλαίων κατά τη διάρκεια μιας λογιστικής περιόδου περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Καθαρό κέρδος ή ζημία κατά τη διάρκεια της λογιστικής περιόδου που αναλογεί στους μετόχους
- Αύξηση ή μείωση αποθεματικών μετοχικού κεφαλαίου
- Καταβολή μερισμάτων στους μετόχους
- Κέρδη και ζημίες που αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια
- Επίδραση αλλαγών στις λογιστικές πολιτικές
- Επίδραση της διόρθωσης του σφάλματος της προηγούμενης περιόδου

1.8 Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ΕΓΛΣ)

1.8.1 Περιγραφή του ΕΓΛΣ

Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ΕΓΛΣ) έχει καθιερωθεί μέσω του νόμου 1041/2.4.1980 (άρθρα 47, 48 και 49). Ο νόμος αυτός ορίζει την έννοια και το σκοπό του

νέου αυτού θεσμού και καθορίζει τα πλαίσια των περιεχομένων του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου και των Κλαδικών Λογιστικών Σχεδίων. Σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα 1123/1980 «περί ορισμού του περιεχομένου και του χρόνου έναρξης της προαιρετικής εφαρμογής του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου», η 1^η Ιανουαρίου του 1982 ορίζεται ως ημερομηνία έναρξης της προαιρετικής εφαρμογής του , και καθορίζεται το περιεχόμενο το οποίο περιλαμβάνει έξι μέρη. Στη συνέχεια, με το άρθρο 7 του νόμου 1882/1990, το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο καθιερώθηκε υποχρεωτικά από όλες τις εταιρίες που ελέγχονται από Ορκωτό Ελεγκτή (Κωστοπούλου, 2010).

Η δομή του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου αποτελείται από την γενική εισαγωγή και έξι περαιτέρω κεφάλαια τα οποία παρατίθενται και εξηγούνται στη συνέχεια:

Στο πρώτο μέρος, περιλαμβάνονται οι βασικές αρχές του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου και η Διάρθρωση του Σχεδίου Λογαριασμών.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται ανάλυση της Γενικής Λογιστικής, που περιλαμβάνει όλες τις συναλλαγές και τα λογιστικά γεγονότα της οικονομικής μονάδας.

Στο τρίτο μέρος αναλύονται οι Λογαριασμοί Τάξεως, που είναι λογαριασμοί ειδικής κατηγορίας. Σε αυτούς παρουσιάζονται και παρακολουθούνται χρήσιμες πληροφορίες καθώς και νομικώς δεσμευτικά γεγονότα, τα οποία όμως δεν προκαλούν ποσοτικές μεταβολές στα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας.

Στο τέταρτο μέρος περιγράφονται και αναλύονται οι κανόνες και οι αρχές κατάρτισης και εμφάνισης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, οι οποίες είναι:

- α) ο ισολογισμός,
- β) τα αποτελέσματα χρήσης,
- γ) ο πίνακας διάθεσης των αποτελεσμάτων,
- δ) το προσάρτημα και
- ε) ο λογαριασμός γενικής εκμετάλλευσης.

Στο πέμπτο μέρος περιγράφεται η Αναλυτική Λογιστική Εκμετάλλευσης, δηλαδή η Λογιστική Κόστους, η οποία επικεντρώνεται στη διαδικασία προσδιορισμού του κόστους παραγωγής των προϊόντων, της παροχής υπηρεσιών ή της ανάληψης δραστηριοτήτων.

Στο έκτο μέρος παρέχεται το Παράρτημα της Αναλυτικής Λογιστικής Εκμετάλλευσης, το οποίο περιέχει τρία κεφάλαια (Κωστοπούλου, 2010):

- α) Πρόγραμμα Δράσεως,
- β) Πρότυπη Κοστολόγηση και
- γ) Προϋπολογιστικός Έλεγχος.

Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο					
Βασικές αρχές και Διάρθρωση Σχεδίου Λογαριασμών	Ανάλυση Γενικής Λογιστικής	Λογαριασμοί Τάξεως	Κανόνες κατάρτισης Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων <ul style="list-style-type: none"> • Ισολογισμός • Αποτελέσματα Χρήσης • Πίνακας αποτελεσμάτων • Προσάρτημα • Λογαριασμός γενικής εκμετάλλευσης 	Αναλυτική Λογιστική Εκμετάλλευση	Παράρτημα <ul style="list-style-type: none"> • Πρόγραμμα Δράσεως • Πρότυπη Κοστολόγηση • Προϋπολογιστικός Έλεγχος

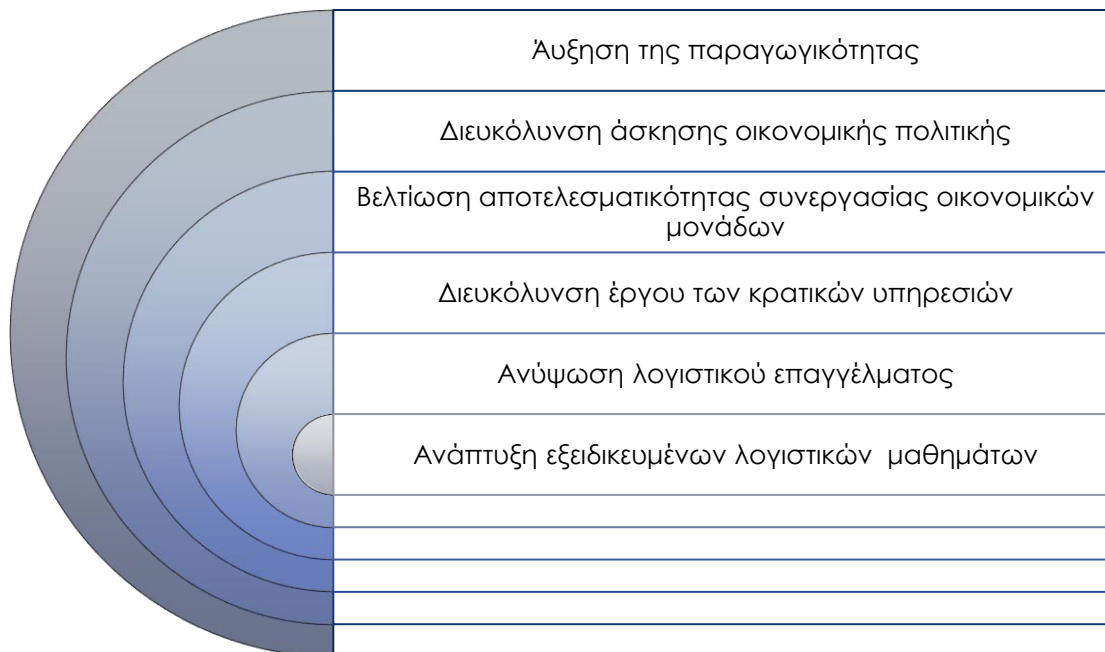
Σχήμα 1-6 Δομή του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου

1.8.2 Σκοπός του ΕΓΛΣ

Η καθιέρωση του ΕΓΛΣ επιδιώκει τον σχεδιασμό της λογιστικής σε εθνική κλίμακα. Συγκεκριμένα, το ΕΓΛΣ έχει τους παρακάτω στόχους:

1. Αύξηση της παραγωγικότητας, μέσω της τυποποίησης και της οργάνωσης της λογιστικής της Ελλάδας με ορθολογικές και ενιαίες βάσεις.
2. Διευκόλυνση των αρμοδίων στην άσκηση ορθολογικής κρατικής οικονομικής πολιτικής.
3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας μεταξύ των οικονομικών μονάδων, των αρμόδιων κρατικών οργανισμών και των επαγγελματικών οργανώσεων.
4. Διευκόλυνση του έργου των κρατικών υπηρεσιών, όπως της Υπηρεσίας Εθνικών Λογαριασμών και της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας για την άρτια και αποτελεσματική εκτέλεση της αποστολής τους. Αυτό επιτυγχάνεται με την εξασφάλιση αξιόπιστων δεδομένων και πληροφοριών για την οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων.
5. Ανύψωση του επιπέδου του λογιστικού επαγγέλματος.
6. Ανάπτυξη εξειδικευμένης διδασκαλίας των λογιστικών μαθημάτων στο πλαίσιο της μέσης και ανώτατης εκπαίδευσης.

Σχήμα 1-7 Σκοπός του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου

1.8.3 Σημαντικότητα του ΕΓΛΣ

Η θέσπιση του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού σχεδίου είναι εξαιρετικής σημασίας, αφού εξασφαλίζει την ομοιογένεια, την πληρότητα, τη σαφήνεια και την ακρίβεια των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων που συντάσσουν οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Αυτό επιτυγχάνεται με την ορθή εφαρμογή των παραπάνω στοιχείων του ΕΓΛΣ από όλες τις επιχειρήσεις της χώρας. Επίσης, η εφαρμογή του ΕΓΛΣ καθιστά τα δεδομένα των οικονομικών καταστάσεων συγκρίσιμα τόσο σε επίπεδο επιχείρησης, όσο και μεταξύ άλλων επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου αλλά και με τις επιχειρήσεις της χώρας συνολικά.

Η καθιέρωση του θεσμού του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου επιτυγχάνει την τυποποίηση του σχεδιασμού της λογιστικής σε εθνική κλίμακα. Ο σχεδιασμός αυτός έχει ως βάση την απλούστευση και τυποποίηση των λογιστικών εργασιών των οικονομικών μονάδων και στοχεύει στην εξασφάλιση ομοιογενών σαφών και ορθών πληροφοριών και δεδομένων σχετικών με τα περιουσιακά στοιχεία, τη δραστηριότητα και την οικονομική κατάσταση

των οικονομικών μονάδων. Επίσης, το ΕΓΛΣ διευκολύνει τους αρμόδιους στη λήψη των επιχειρηματικών αποφάσεων.

Ένα ακόμη επίτευγμα του λογιστικού σχεδιασμού αφορά την μακροοικονομία της δημόσιας οικονομίας και των κρατικών υπηρεσιών, συγκεκριμένα την εξασφάλιση αξιόπιστων στοιχείων για τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση της οικονομίας, όπως επίσης και την απλούστευση και διευκόλυνση των ελέγχων κάθε είδους.

Κεφάλαιο 2. Παραποίηση λογιστικών καταστάσεων.

2.1 Αποσαφήνιση της έννοιας της δημιουργικής λογιστικής

Η Δημιουργική Λογιστική αναφέρεται στη χρήση των λογιστικών γνώσεων για να επηρεάσει τα αναφερόμενα στοιχεία, παραμένοντας παράλληλα εντός των ορίων των λογιστικών κανόνων και κανονισμών, έτσι ώστε αντί να δείχνει την πραγματική απόδοση ή τη θέση της εταιρείας, αντικατοπτρίζει αυτό που η διοίκηση θέλει να πει ενδιαφερόμενα μέρη. Στη συνέχεια ακολουθούν δύο ορισμοί (Naser, 1993):

Η δημιουργική λογιστική είναι η «*Στοχευμένη παρέμβαση στη διαδικασία εξωτερικής χρηματοοικονομικής αναφοράς με σκοπό την απόκτηση κάποιου αποκλειστικού κέρδους*».

«*Η δημιουργική λογιστική είναι η μετατροπή των οικονομικών λογιστικών στοιχείων, από αυτά που είναι στην πραγματικότητα σε αυτό που επιθυμεί η διοίκηση χρησιμοποιώντας τους υπάρχοντες κανόνες ή / και αγνοώντας κάποιους ή όλους*».

«*Κάθε εταιρεία στη χώρα [ΗΠΑ] διαχειρίζεται τα κέρδη της και κάθε σύνολο δημοσιευμένων λογαριασμών βασίζεται σε βιβλία τα οποία έχουν μαγειρευτεί μερικώς ή πλήρως. Τα στοιχεία που τροφοδοτούνται δύο φορές το χρόνο στο επενδυτικό κοινό έχουν αλλάξει για να προστατεύσουν τους ενόχους. Στην πραγματικότητα, αυτή η εξαπάτηση είναι εντελώς νόμιμη, είναι δημιουργική λογιστική*» (Griffiths, 1986).

Πολλοί όροι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να περιγράψουν τις πρακτικές αλλαγής γεγονότων στη λογιστική, π.χ. μαγειρεμένα βιβλία, επιθετική λογιστική, διαχείριση κερδών κλπ.

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται κοινές εκφράσεις (ή ετικέτες) που αποδίδονται σε διάφορα είδη της δημιουργικής λογιστικής.

Πίνακας 1 Κοινές ετικέτες για παιχνίδι οικονομικών αριθμών (Shah et al., 2011).

Ετικέτα	Ορισμός
Επιθετική Λογιστική	Μια βίαιη και εκ προθέσεως επιλογή και εφαρμογή των λογιστικών αρχών που έγιναν σε μια προσπάθεια επίτευξης επιθυμητών αποτελεσμάτων, τυπικά υψηλότερων εσόδων, ανεξαρτήτως αν οι ακολουθούμενες πρακτικές είναι σύμφωνες με τα πρότυπα ή όχι
Διαχείριση κερδών	Ο ενεργός χειρισμός των κερδών προς έναν προκαθορισμένο στόχο, ο οποίος μπορεί να καθοριστεί από τη διοίκηση, μια πρόβλεψη από τους αναλυτές ή αποτέλεσμα που συμβαδίζει με μια ομαλότερη, πιο βιώσιμη ροή κερδών
Εξοικονόμηση εισοδήματος	Μια μορφή διαχείρισης των κερδών που έχει σχεδιαστεί για την απομάκρυνση υψηλών και χαμηλών τιμών από μια σειρά κανονικών κερδών, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για τη μείωση και την "αποθήκευση" των κερδών κατά τη διάρκεια των καλών ετών για χρήση κατά τα υπόλοιπα έτη
Παράνομη χρηματοοικονομική πληροφόρηση	Εσκεμμένες ανακρίβειες ή παραλείψεις ποσών ή γνωστοποιήσεων σε οικονομικές καταστάσεις, που έγιναν για να παραπλανήσουν τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες

	προσδιορίζονται ως απάτη βάσει διοικητικής, αστικής ή ποινικής διαδικασίας
Δημιουργικές πρακτικές λογιστικής	Οποιαδήποτε και όλα τα βήματα που χρησιμοποιούνται στο παιχνίδι των οικονομικών αριθμών, συμπεριλαμβανομένης της επιθετικής επιλογής και της εφαρμογής των λογιστικών αρχών, της δόλιας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και των μέτρων που λαμβάνονται για τη διαχείριση των κερδών ή την εξομάλυνση των εσόδων
Charles W. Mulford & Eugene E. Comiskey, 2002. The Financial Number Game (John Wiley & Sons)	

Δυστυχώς, όλοι οι παραπάνω ορισμοί υποδηλώνουν κατάχρηση των τεχνικών δημιουργικής λογιστικής με σκοπό την εξαπάτηση ή την επίτευξη ανέντιμων σκοπών. Παρόλο που αυτό μπορεί να ισχύει σε πολλές περιπτώσεις, δεν ισχύει για όλες τις εταιρείες.

Η δημιουργική λογιστική είναι λογιστικές πρακτικές που ακολουθούν τους απαιτούμενους νόμους και κανονισμούς, αλλά αποκλίνουν από αυτά που προτίθενται να επιτύχουν αυτά τα πρότυπα. Η δημιουργική λογιστική κεφαλαιοποιεί τα κενά στα λογιστικά πρότυπα για να απεικονίσει ψευδώς μια καλύτερη εικόνα της εταιρείας. Ένα βασικό όφελος των δημόσιων λογιστικών καταστάσεων είναι ότι επιτρέπουν στους επενδυτές να συγκρίνουν την οικονομική υγεία των ανταγωνιστικών εταιρειών. Ωστόσο, όταν οι επιχειρήσεις απολαμβάνουν δημιουργική λογιστική, συχνά στρεβλώνουν την αξία των πληροφοριών που παρέχουν τα οικονομικά τους. Η δημιουργική λογιστική μπορεί να χρησιμοποιηθεί για

τη διαχείριση των κερδών και για τη διατήρηση του χρέους εκτός ισολογισμού. Οι τεχνικές δημιουργικής λογιστικής μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου. Καθώς αλλάζουν τα λογιστικά πρότυπα, αλλάζουν οι τεχνικές που θα λειτουργήσουν. Πολλές αλλαγές στα λογιστικά πρότυπα έχουν σκοπό να εμποδίσουν συγκεκριμένους τρόπους χειραγώγησης των λογαριασμών, πράγμα που σημαίνει ότι εκείνοι που αποσκοπούν στη δημιουργική λογιστική πρέπει να βρουν νέους τρόπους να κάνουν πράγματα. Ταυτόχρονα, άλλες, καλοπροαίρετες αλλαγές στα λογιστικά πρότυπα ανοίγουν νέες ευκαιρίες για δημιουργική λογιστική (Deerika & Rani, 2015).

2.2 Ιστορική εξέλιξη

Σύμφωνα με τον Belkaoui (1989), η πραγματική απάτη ορίζεται ως «*παραποίηση ή τροποποίηση εγγράφων, διαγραφή συναλλαγών από αρχεία, καταγραφή πλαστών συναλλαγών ή απόκρυψη σημαντικών πληροφοριών*». Η δημιουργική λογιστική εμφανίστηκε στην αγγλοσαξονική λογοτεχνία στη δεκαετία του '70, συνηθέστερα στις εφημερίδες για την πτώχευση των επιχειρήσεων και εκείνες που γράφτηκαν από τους Watts και Zimmerman (1990) που αποτελούν το θεμέλιο της θετικής λογιστικής θεωρίας. Αυτή η ερευνητική τάση κατέστησε το αντικείμενο πολλών εμπειρικών εργασιών που προσπαθούν να εξηγήσουν τις επιλογές λογιστικής που ξεκινούν από το πρόβλημα του πολιτικού κόστους στο οποίο εκτίθενται οι επιχειρήσεις.

Οι Mathew & Perera (1996) εξετάζουν τη δημιουργική λογιστική τόσο από τη θετική όσο και από την αρνητική πλευρά. Αναγνωρίζουν ότι η δημιουργική λογιστική έχει θετικό αποτέλεσμα εάν ενισχύσει την ανάπτυξη λογιστικών πρακτικών και αρνητικό όταν πρόκειται να παραπλανήσει και να εξαπατήσει τους επενδυτές, τους πιστωτές, τους τραπεζίτες και άλλους χρήστες της οικονομικής κατάστασης. Ορισμένοι συγγραφείς ορίζουν τη δημιουργική λογιστική ως σύνολο διαδικασιών, έχοντας υπόψη την αλλαγή του επιπέδου του αποτελέσματος προκειμένου να αυξηθεί ή να μειωθεί ή να παρουσιαστούν οι οικονομικές καταστάσεις χωρίς να αποκλείονται οι στόχοι αυτοί (Stolowy, 2000).

Η δημιουργική λογιστική χρησιμοποιείται σύμφωνα με τους Burlacu και Pătroi (2005) και για την «ενοποίηση» των χρηματοοικονομικών δεικτών των οικονομικών οντοτήτων, παραμορφώνοντας ακόμη περισσότερο το πληροφοριακό τους περιεχόμενο. Εκτιμάται ότι με αυτόν τον τρόπο τροποποιείται η συνοχή και η ειλικρίνεια των λογιστικών πληροφοριών που αποστέλλει η οικονομική οντότητα στο επιχειρηματικό περιβάλλον.

2.3 Ηθική διάσταση της δημιουργικής λογιστικής

Η δημιουργική λογιστική βασικά αναπτύχθηκε λόγω της συνεχώς αυξανόμενης ζήτησης από τους χρήστες των οικονομικών πληροφοριών. Η δημιουργική λογιστική συμβάλλει στην επίλυση πολλών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η διοίκηση στο σημερινό περίπλοκο και δυναμικό επιχειρηματικό περιβάλλον. Βοηθά σε διάφορες αποφάσεις και αποτελεί τη βάση για την επίλυση πολλών ζητημάτων. Στη δημιουργική λογιστική ο διαχειριστής χρησιμοποιεί τις λογιστικές γνώσεις για να παρουσιάσει τα λογιστικά στοιχεία, τα αριθμητικά στοιχεία και τις δηλώσεις με τέτοιο τρόπο που φαίνονται ελκυστικά για τους ενδιαφερόμενους, αντί να δείχνει την πραγματική θέση ή τις επιδόσεις της εταιρείας, αλλά όλα αυτά γίνονται μέσα στις παραμέτρους των λογιστικών νόμων και κανόνων. Αφενός, η δημιουργική λογιστική συμβάλλει στη μείωση του κινδύνου μιας εταιρείας αυξάνοντας την τιμή της μετοχής και, αφετέρου, συμβάλλει στη δημιουργία τάσης κέρδους για την εταιρεία. Διάφορα οφέλη, όπως η αύξηση κεφαλαίου με έκδοση μετοχών, η αμφισβήτηση της εξαγοράς από άλλες εταιρείες και η προσφορά ιδίων μετοχών στις προσφορές εξαγοράς, ευνοούνται από τη δημιουργική λογιστική. Η Δημιουργική Λογιστική συμβάλλει επίσης στη μείωση των διακυμάνσεων του εισοδήματος της επιχείρησης, που βοηθά την εταιρεία να αποκτήσει μια καλή εικόνα στην αγορά, αυτή η καλή εικόνα με τη σειρά της βοηθά την εταιρεία σε πολλά ζητήματα άμεσα ή έμμεσα (Nag, 2015).

Τα οφέλη από τη δημιουργική λογιστική μπορούν να αποκομιστούν εάν χρησιμοποιηθούν με θετικές προθέσεις και σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές και τους κανόνες. Εάν

χρησιμοποιηθεί σωστά και με σύνεση, η δημιουργική λογιστική μπορεί να αποδειχθεί πολύ σημαντική για την εταιρεία, τους ενδιαφερόμενους και διάφορα άλλα μέρη άμεσα ή έμμεσα επηρεασμένα από την απόδοση της εταιρείας. Ένα από τα οφέλη της δημιουργικής λογιστικής είναι ότι συμβάλλει στην αύξηση ή τη διατήρηση της τιμής της μετοχής της εταιρείας, μειώνοντας το επίπεδο του χρέους της εταιρείας, παρουσιάζοντας έτσι βελτιωμένα κέρδη. Η αυξημένη τιμή της μετοχής βοηθά την εταιρεία να αυξήσει το νέο μετοχικό κεφάλαιο και δίνει επίσης την ευκαιρία να αποφύγει τις προσπάθειες εξαγοράς. Μερικές φορές οι χρήστες της δημιουργικής λογιστικής καθυστερούν την απελευθέρωση οικονομικών πληροφοριών στην αγορά, εκμεταλλευόμενοι έτσι την καθυστέρηση, τέτοιου είδους εργαλεία αποτελούν επίσης μέρος της Δημιουργικής Λογιστικής και δεν προκαλούν ζημιά στο συμφέρον των μετόχων και τέτοιων πρακτικών δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανέντιμη πρακτική (Nag, 2015).

2.4 Επιπτώσεις της δημιουργικής λογιστικής

Σήμερα η δημιουργική λογιστική έχει γίνει ένα πολύ σημαντικό εργαλείο διαχείρισης. Η διοίκηση καταφεύγει σε διάφορες δημιουργικές λογιστικές τεχνικές και πρακτικές για την αντιμετώπιση των καθημερινών προκλήσεων. Οι πρακτικές εμπειρίες δείχνουν ότι τις περισσότερες φορές οι δημιουργικές λογιστικές πρακτικές δεν αντιμετωπίζονται με σύνεση και τέτοιες τεχνικές πραγματοποιούνται κυρίως με κακόβουλο στόχο για να παραπλανήσουν την κοινωνία. Τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι οι επενδυτές, οι πιστωτές και οι υπάλληλοι. Οι Διευθυντές της εταιρείας είναι εκείνοι που ευθύνονται για την κακή χρήση και κατάχρηση της Δημιουργικής Λογιστικής, καθώς για να εκπληρώσουν τα εγωιστικά τους κίνητρα, αντιτίθενται στην ηθική σκέψη που αποτελεί ουσιαστικό μέρος της δημιουργικής λογιστικής. Κάποια στιγμή καταφεύγουν σε τέτοιες πρακτικές που είναι εντελώς ανήθικες και εκτός των ορίων των λογιστικών προτύπων. Τέτοιες προσπάθειες μπορούν να οδηγήσουν σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις που απειλούν την ίδια την ύπαρξη της εταιρείας (Nag, 2015).

Κεφάλαιο 3. Κίνητρα παραποίησης λογιστικών-οικονομικών καταστάσεων.

3.1 Ευκαιρίες παραποίησης καταστάσεων

Οι συζητήσεις και τα επιχειρήματα σχετικά με τη δημιουργική λογιστική ξεκίνησαν σχεδόν πέντε δεκαετίες πριν. Ο Park (1958) διατήρησε διαφορετικές προσεγγίσεις για να εξηγήσει το είδος των σκέψεων που απαιτούνται για την ανάπτυξη λογιστικών ιδεών και αρχών. Ήταν υπέρμαχος της δημιουργικής λογιστικής. Σύμφωνα με τον ίδιο, «η δημιουργική σκέψη είναι απαραίτητη για τη μέτρηση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης, των επιδόσεων και της παροχής πληροφοριών σχετικών με τη διαχειριστική λήψη αποφάσεων». Η κατανομή του κόστους και οι σειρές προϊόντων επηρεάζουν επίσης τη δημιουργική λογιστική. Ο Littrell (1980) ασχολήθηκε με το ζήτημα της δημιουργικής λογιστικής που σχετίζεται με την κατανομή του κόστους μεταξύ των σειρών προϊόντων και των τιμών μεταφοράς μεταξύ θυγατρικών, οι οποίες καθίστανται σπάνια αντικείμενο δημόσιων αρχείων και υποτίθεται ότι είναι εσωτερικές λογιστικές υποθέσεις. Ο Naser (1992) δήλωσε ότι πολλά γράφονται για τη Δημιουργική Λογιστική και για τα διάφορα σχήματα χρηματοδότησης εκτός ισολογισμού και υπάρχουν πολύ λίγες πληροφορίες σχετικά με το πόσο ευρέως χρησιμοποιούνται τέτοια συστήματα από διάφορες εταιρείες. Έχει κάνει μια μικρή εμπειρική μελέτη για να διερευνήσει την πρακτική της δημιουργικής λογιστικής σε διαφορετικές επιχειρήσεις. Ωστόσο, διαπίστωσε ότι ήταν δύσκολο να συγκεντρωθούν στοιχεία από τις εταιρείες σχετικά με τις δικές τους δημιουργικές λογιστικές πρακτικές. Τέλος, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι ιδιωτικές εταιρείες παρείχαν τα περισσότερα παραδείγματα δημιουργικής λογιστικής και το ενδιαφέρον γεγονός ήταν ότι όλες οι εταιρείες του εμπορίου και του βιομηχανικού τομέα φαίνεται να κάνουν κάποια χρήση της δημιουργικής λογιστικής. Η δημιουργική λογιστική δοκιμάστηκε και στον τομέα της αγοράς ασφαλίσεων. Ο Shah (1996) εξέτασε τη διαδικασία δημιουργικής συμμόρφωσης σε περίπτωση πολύπλοκων μετατρέψιμων τίτλων

που εκδόθηκαν από εταιρείες εισηγμένες στο Ηνωμένο Βασίλειο μεταξύ 1987-1990. Περαιτέρω, την ίδια περίοδο, οι Blake & Salas (1996) εξήγησαν ότι η δημιουργική λογιστική θεωρείται ευρέως διαδεδομένη στο Ηνωμένο Βασίλειο και υπονομεύει την αξιοπιστία των λογιστικών εκθέσεων. Ο Smith (1998) αποκάλυψε τους λογιστικούς χειρισμούς που εφαρμόζονταν από 208 από τις μεγαλύτερες εταιρίες του Ηνωμένου Βασιλείου και αναγνώρισε 12 διαφορετικές τεχνικές σε κοινή χρήση, οι οποίες είχαν επιπτώσεις στην κατάσταση συνολικών εσόδων και στην κατάσταση οικονομικής θέσης των εν λόγω εταιρειών. Ο ίδιος χαρακτήρισε τις εταιρίες λογιστικής ως «δομημένες», «ενδιάμεσες» ή «μη δομημένες» όσον αφορά τις μεθοδολογίες ελέγχου τους και τον τρόπο με τον οποίο ορισμένες πρακτικές δημιουργικής λογιστικής υποστηρίζουν τους πελάτες τους. Οι Amat, Blake & Dowds (1999) αντιλήφθηκαν ότι οι διάφορες μέθοδοι δημιουργικής λογιστικής θα μπορούσαν να εξεταστούν και να εμπίπτουν σε τέσσερις κατηγορίες:

I. Υπάρχουν διάφορες επιλογές για την επιλογή μεθόδων λογιστικής. Μερικές φορές όπως σε πολλές χώρες π.χ. μια επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να επιλέξει μεταξύ μιας πολιτικής καταργήσεως των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης και να την αποσβένει κατά τη διάρκεια του σχετικού έργου. Μια εταιρεία μπορεί συνεπώς να επιλέξει τη λογιστική πρακτική που δίνει την προτιμώμενη εικόνα.

II. Ορισμένες καταχωρήσεις στη λογιστική περιλαμβάνουν έναν αναπόφευκτο βαθμό εκτίμησης, κρίσης και πρόβλεψης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, για παράδειγμα, εκτίμηση της ζωής ενός περιουσιακού στοιχείου για τον υπολογισμό της απόσβεσης. Αυτές οι εκτιμήσεις γίνονται συνήθως στο εσωτερικό της επιχείρησης και ο δημιουργικός λογιστής έχει την ευκαιρία να χειραγωγήσει από την πλευρά της προσοχής ή της βέλτιστης απόφασης στην εκτίμηση.

III. Τεχνητές συναλλαγές μπορούν να εισαχθούν με σκοπό τον χειρισμό των ποσών του ισολογισμού και την αύξηση των κερδών μεταξύ των λογιστικών περιόδων, η οποία επιτυγχάνεται με δύο ή περισσότερες συναφείς συναλλαγές με υποχρεωτικό τρίτο, συνήθως μια τράπεζα.

IV. Οι γνήσιες συναλλαγές μπορούν επίσης να χρονιστούν ώστε να δώσουν τις επιθυμητές εμφανίσεις στους λογαριασμούς.

Οι Healy & Wahlen (1999) περιέγραψαν τον τρόπο με τον οποίο οι υπεύθυνοι θέσπισης των προτύπων θα πρέπει να αποφασίσουν σχετικά με τα λογιστικά πρότυπα για να μειώσουν τη δυνατότητα διαχείρισης κερδών. Πληροφορίες σχετικά με την εταιρεία παρέχονται από την οικονομική εκκαθάριση που δείχνει την αληθινή και δίκαιη εικόνα της εταιρείας, αλλά οι διαχειριστές χειραγωγούν τους οικονομικούς αριθμούς λόγω του προσωπικού τους ενδιαφέροντος όπως η αύξηση της αποζημίωσης τους, η παροχή χαμηλού μισθού σε χαμηλότερα στελέχη και υπαλλήλους, απόδοση λιγότερων μερισμάτων στους μετόχους. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι λόγω αυτών των πρακτικών είναι δυνατή η ύπαρξη χάσματος μεταξύ κυριότητας και ελέγχου και η τύχη της οργάνωσης κινδυνεύει.

Οι ερευνητές έχουν επίσης εξετάσει τη νοοτροπία του ελεγκτή ως προς τη δημιουργική λογιστική. Ο Rabin (2005) περιγράφει τη στάση των ελεγκτών απέναντι στη δημιουργική λογιστική και τη δεοντολογική συμπεριφορά των ελεγκτών. Η δεοντολογική κρίση αποτελεί θεμελιώδη απαίτηση για τους ελεγκτές ώστε να σχηματίζουν γνώμη αν το οικονομικό έγγραφο παρουσιάζει δίκαια τη χρηματοοικονομική επίδοση και την οικονομική κατάσταση και την κατάσταση των ταμειακών ροών. Η ηθική κρίση του ελεγκτή διαμορφώνεται από τις διατάξεις του κώδικα συμπεριφοράς που δίνεται στα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα προς τις οργανωτικές πολιτικές που διέπουν την ηθική για τους ιδιώτες. Οι Balaciu, Bogdan και Vladu (2009) προσπάθησαν να υποστηρίξουν τη δημιουργική λογιστική. Έχουν παρουσιάσει μια σύντομη ανασκόπηση των δημιουργικών λογιστικών θεμάτων και της ανάπτυξής τους για να μάθουν ποια είναι τα κίνητρα για τη δημιουργική βιβλιογραφία και τη λύση αυτού του όρου. Προσπάθησαν να συσχετίσουν τη δημιουργική λογιστική με διαφορετικούς τομείς ενδιαφέροντος, όπως πτωχεύσεις, έλεγχος, διακυβέρνηση, χρηματοπιστωτική αγορά, δημόσιο τομέα και ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης για την πρόληψη της δημιουργικής λογιστικής και για να αποδείξουν τη σημασία της για τους οργανισμούς. Τα τελευταία πέντε χρόνια πραγματοποιήθηκαν μεγάλες μελέτες από ερευνητές από όλο τον κόσμο. Οι Moldovan, Achim & Avram (2010) επικεντρώθηκαν στο πώς οι πληροφορίες που παρέχονται από

τους λογιστές επηρεάζουν τους εξωτερικούς χρήστες. Τονίζουν ότι ο τρόπος και ο λόγος που οι παραμορφωμένες πληροφορίες ρέουν έξω από την οντότητα φτάνουν σε εκείνους τους ανθρώπους που βρίσκονται σε κίνδυνο για τον οργανισμό. Εξήγησε μια αντίστροφη σχέση μεταξύ της δημιουργικής λογιστικής και της πραγματικής και δίκαιης προβολής των συναλλαγών. Οι κανόνες υποκειμενικότητας παρέχουν διαφορετική πτυχή μιας συναλλαγής, η οποία δεν είναι κατάλληλη από την άποψη της ποιότητας των πληροφοριών. Η διοίκηση, ωστόσο, είναι υπεύθυνη να εκφράσει την αληθινή και δίκαιη άποψή της σύμφωνα με τις ορθολογικές σκέψεις των ενδιαφερομένων.

Οι ερευνητές έχουν κάνει ουσιαστικές προσπάθειες να διαπιστώσουν την εγκυρότητα της δημιουργικής λογιστικής σε σχέση με τα λογιστικά σκάνδαλα. Ο Balaciu (2011) έλαβε παραδείγματα αυτών των λογιστικών σκανδάλων λόγω του ισχυρού αντίκτυπου τους. Τα φαινόμενα Enron, WorldCom, Xerox, Hold Royal ή Equitable Life είναι λίγα παραδείγματα τα οποία παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τους ερευνητές στο πλαίσιο της δημιουργικής λογιστικής. Παρά τα σοβαρά ζητήματα στη ζωή των επιχειρήσεων, ωστόσο, δεν είναι δυνατόν να εξαλειφθεί εντελώς η δημιουργική λογιστική.

Οι Shah, Butt και Tariq (2011) προσπάθησαν να δώσουν απάντηση για το λόγο για τον οποίο οι διαχειριστές ασκούν δημιουργική λογιστική και πώς επιτυγχάνουν αυτές τις ατασθαλίες, με την παρουσία αυστηρών κανόνων και διαδικασιών. Διεξήγαγαν μια εκτεταμένη έρευνα και διερευνούσαν εάν η πρακτική της δημιουργικής λογιστικής είναι καλή ή προκαλεί αποτυχία σε έναν οργανισμό. Η ιστορία λέει ότι οι εταιρείες όπως η Enron έχουν δείξει υψηλότερο κέρδος από το πραγματικό και τελικά κατέρρευσαν. Σε αυτό το στάδιο, ο ρόλος της εταιρικής διακυβέρνησης τίθεται σε ισχύ. Μπορεί να διαδραματίσει αποτελεσματικό ρόλο για τη μείωση των κινδύνων και μπορεί να υποστηρίξει τους επαγγελματίες λογιστές να επιδείξουν μια πραγματική και δίκαιη εικόνα της οικονομικής έκθεσης. Σύμφωνα με ορισμένους ερευνητές, η δημιουργική λογιστική δεν είναι παρά μια δημιουργική αποκάλυψη. Οι Mati, Vladu και Cuzdriorean (2012) έχουν τις ίδιες απόψεις σχετικά με τη δημιουργική λογιστική. Σύμφωνα με μια πρόσφατη έρευνα, ο Yadav (2014) δήλωσε ότι οι πληροφορίες χωρίζονται σε δύο τύπους: (i) λεκτικές πληροφορίες και (ii) αριθμητικές πληροφορίες. Ισχυρίστηκε ότι οι χειρισμοί που συνδέονται με την

παρουσίαση των οικονομικών πληροφοριών ακολουθούν ορισμένες στρατηγικές, οι οποίες περιλαμβάνουν:

- Χρήση της δημιουργικής λογιστικής με τρόπο που καθιστά δύσκολο το κείμενο να διαβαστεί.
- Χρήση πειστικής γλώσσας που περιλαμβάνει μόνο θετικές λέξεις και δίνει έμφαση στις θετικές οικονομικές επιδόσεις.
- Χρήση της δημιουργικής λογιστικής οπτικής χειραγώγησης ώστε να παρουσιάζονται οι πληροφορίες με σκοπό να προσελκύσουν την προσοχή από άλλα στοιχεία που είναι σημαντικά, αλλά συγχρόνως δεν κολακεύουν τις οικονομικές επιδόσεις που παρουσιάζονται.

Ο Hameed (2014) περιέγραψε τη σημασία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως εξής: η εφαρμογή των κατάλληλων διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης είναι πιο σημαντικό ζήτημα για την καλή εταιρική διαχείριση στην παρούσα ανταγωνιστική εποχή, καθώς αυτές οι εφαρμογές διατηρούν αξιόσεβαστη τη θέση μιας εταιρείας στον εταιρικό κόσμο. Αυτό σημαίνει ότι ο επαγγελματίας λογιστής δεν εκτιμά την πρακτική της δημιουργικής λογιστικής.

3.2 Αιτίες παραποίησης

Οι Healy & Wahlen (1999) συνοψίζουν τα κυριότερα κίνητρα για τη διαχείριση των κερδών, τα οποία περιλαμβάνουν δημόσιες προσφορές, κανονισμούς, αποζημίωση στελεχών και οικονομικές υποχρεώσεις. Ο Schipper (1989) παρέχει ένα εννοιολογικό πλαίσιο για την ανάλυση της διαχείρισης των κερδών. Ο Beneish (2001) πρόσθεσε την εμπορία εμπιστευτικών πληροφοριών σε αυτόν τον κατάλογο κινήτρων. Οι διευθυντές που γνωρίζουν την ανακρίβεια των κερδών μπορούν να επωφεληθούν από τη διαπραγμάτευση των τίτλων. Οι Stolowy & Breton (2000) προτείνουν τρεις γενικούς στόχους για τη διαχείριση των κερδών: ελαχιστοποίηση του πολιτικού κόστους, ελαχιστοποίηση του κόστους κεφαλαίου και μεγιστοποίηση του πλούτου των διαχειριστών. Ο Deangelo (1988)

αναφέρεται στη διαχείριση των κερδών σε περιπτώσεις εξαγορών. Οι Teih et al (1998) διαπιστώνουν ότι οι εταιρείες διαχειρίζονται τα κέρδη πριν από τις μετοχικές προσφορές. Οι Burgstahler & Eames (2006) καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι εταιρείες διαχειρίζονται κέρδη για να ανταποκριθούν στις προβλέψεις των οικονομικών αναλυτών. Ακολουθούν σημαντικές αιτίες παραποίησης των στοιχείων:

A. Για την τήρηση των εσωτερικών στόχων

Οι διαχειριστές θέλουν να μαγειρεύουν τα βιβλία για την επίτευξη εσωτερικών στόχων που έχουν τεθεί από την ανώτερη διοίκηση όσον αφορά τις πωλήσεις, την κερδοφορία και τις τιμές των μετοχών.

B. Επίτευξη των προσδοκιών εξωτερικών παραγόντων

Η εταιρεία πρέπει να αντιμετωπίσει πολλές προσδοκίες από τους ενδιαφερόμενους. Οι εργαζόμενοι και οι πελάτες επιθυμούν μακροπρόθεσμη επιβίωση της εταιρείας για τα συμφέροντά τους. Οι προμηθευτές επιθυμούν την εξασφάλιση της πληρωμής και των μακροχρόνιων σχέσεων με την εταιρεία

Γ. Παροχή εξομάλυνσης εισοδήματος

Οι εταιρείες επιθυμούν να παρουσιάσουν σταθερή ροή εσόδων για να εντυπωσιάσουν τους επενδυτές και να διατηρήσουν σταθερές τις τιμές των μετοχών. Οι υποστηρικτές αυτής της προσέγγισης ισχυρίζονται ότι η εξομάλυνση των κερδών αποτελεί μέτρο ενάντια στο «βραχυπρόθεσμο» της αξιολόγησης μιας επένδυσης με βάση τις άμεσες αποδόσεις. Αποφεύγει επίσης να αυξηθούν οι προσδοκίες που είναι υπερβολικά υψηλές ώστε να τηρηθούν από τη διοίκηση.

Δ. Δυνατότητα χρηματοδότησης ή λήψης δανείου

Η παραποίηση των στοιχείων μπορεί να γίνει πριν από εξαγορά ή πριν από τη λήψη δανείου. Ο Sweeney (1994) αναφέρει ότι η τάση των εταιρειών να πλησιάζουν την παραβίαση των διακανονισμών χρεών είναι διπλάσια ή τριπλάσια όταν πρόκειται να λάβουν χρηματοδότηση από άλλες εταιρείες.

Ε. Φορολογία

Η δημιουργική λογιστική μπορεί επίσης να είναι αποτέλεσμα της επιθυμίας για κάποιο φορολογικό πλεονέκτημα, ιδίως όταν το φορολογητέο εισόδημα υπολογίζεται μέσω λογιστικών αριθμών.

ΣΤ. Αλλαγή στη διαχείριση

Υπάρχει μια άλλη σημαντική τάση των νέων διευθυντικών στελεχών να παρουσιάζουν απώλειες λόγω κακής διαχείρισης από τους προηγούμενους διαχειριστές. Ο Dahi (1996) βρήκε αυτή την τάση στους διαχειριστές τραπεζών των ΗΠΑ.

Οι λόγοι δημιουργικής λογιστικής μπορεί να είναι αρκετοί αλλά στην ουσία υπάρχουν πάντα μόνο δύο λόγοι δημιουργικής λογιστικής. Η υπερεκτίμηση ή υποτίμηση των επιμέρους στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων ανάλογα με αυτό που απαιτείται να επιτευχθεί. Αν η εταιρεία χρειάζεται να κερδίσει μεγαλύτερο ποσό δανείου, είναι σαφές ότι πρέπει να έχει τα περιουσιακά στοιχεία σε επιθυμητές θετικές αξίες. Όποια και αν είναι η αιτία, η δημιουργική λογιστική θα αντικατοπτρίζεται πάντοτε σε χρηματοοικονομικούς δείκτες και τελικά στην φερεγγυότητα της επιχείρησης. Η αλήθεια είναι ότι ακόμα και τη στιγμή της τεχνητής υπερεκτίμησης των χρηματοοικονομικών δεικτών η εταιρεία θα μπορούσε να πέσει σε αφερεγγυότητα, πτώχευση κλπ. (Deerika & Rani, 2015).

3.2.1 Αντιμετώπιση πρόσκαιρων οικονομικών συνθηκών

Μόλις αναφερθούν οι λέξεις Δημιουργική Λογιστική, η εικόνα που αναδύεται είναι αυτή της χειραγώγησης, της ατιμωρησίας και της εξαπάτησης. Όμως, η δημιουργική λογιστική είναι ένα εργαλείο που μοιάζει πολύ με όπλο. Εάν χρησιμοποιηθεί σωστά, μπορεί να είναι μεγάλο πλεονέκτημα για τον χρήστη. Αλλά αν αφηθεί στα χέρια του λάθος ατόμου, μπορεί να προκαλέσει μεγάλη βλάβη. Η Δημιουργική Λογιστική βοήθησε τις περισσότερες επιχειρήσεις να ξεφύγουν από μια κρίση παρά να τις οδηγήσει σε κρίση. Το όπλο είναι σχεδόν πάντα αθώο. Το σφάλμα κάθε φορά που προκύπτει βαραίνει τον χρήστη.

Στο σημείο αυτό μπορούμε να αναφέρουμε ένα επεισόδιο από την τσιμεντοβιομηχανία του Πακιστάν. Στα μέσα της δεκαετίας του '90, η χώρα υπέστη σοβαρή έλλειψη τσιμέντου. Η κυβέρνηση ανακοίνωσε μια σειρά κινήτρων για νέες εγκαταστάσεις τσιμέντου και, ως εκ τούτου, σχεδιάστηκαν αρκετές νέες εγκαταστάσεις. Η συνδυασμένη παραγωγή αυτών και των υφιστάμενων εγκαταστάσεων αναμενόταν να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις τσιμέντου για τη χώρα καθώς και να αφήσει πλεόνασμα για εξαγωγή στους γείτονές της όπως το Αφγανιστάν και η Ινδία, οι οποίοι δεν διαθέτουν το προϊόν αυτό. Χρειάζονται τρία χρόνια για να ξεκινήσει η παραγωγή σε ένα εργοστάσιο τσιμέντου. Μέχρι τη στιγμή που τα νέα εργοστάσια τέθηκαν σε παραγωγή στα τέλη της δεκαετίας του '90, το οικονομικό σενάριο της χώρας είχε αλλάξει. Η κυβέρνηση δεν είχε χρήματα για ανάπτυξη, η οικονομία ήταν γενικά σε ύφεση και η κατασκευή είχε ουσιαστικά σταματήσει. Με τεράστια πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, οι τιμές τσιμέντου άρχισαν να πέφτουν επισφαλώς. Οι εταιρείες συνενώθηκαν και μείωσαν την παραγωγή. Τα εργοστάσια άρχισαν να λειτουργούν κατά μέσο όρο σε παραγωγική ικανότητα 22% για να εξασφαλίσουν ότι οι τιμές δεν θα μειωθούν. Η πτώση των τιμών σταμάτησε, αλλά ακόμα δεν βοήθησε πολύ.

Τώρα το τσιμέντο είναι μια βιομηχανία όπου το μεγαλύτερο κομμάτι του κόστους είναι σταθερό και σχετίζεται με το χρόνο παρά με τις σχετικές λειτουργίες. Το 72% του ετήσιου κόστους ενός νέου εργοστασίου τσιμέντου μπορεί να περιλαμβάνει μόνο δύο στοιχεία, δηλαδή αποσβέσεις και τόκους. Και τα δύο είναι σταθερά και υπολογισμένα με βάση το χρόνο. Ως αποτέλεσμα, η χαμηλή χρησιμοποίηση της παραγωγικής ικανότητας σήμαινε υψηλότερο κόστος ανά τόνο παραγόμενου τσιμέντου σε οποιαδήποτε περίοδο, με αποτέλεσμα τεράστιες απώλειες. Ένας δημιουργικός τρόπος γύρω από αυτή την κατάσταση ήταν να μετατραπεί το κόστος απόσβεσης από ένα σταθερό κόστος που σχετίζεται με το χρόνο σε μια μεταβλητή χρέωση. Για να επιτευχθεί αυτό, εγκαταλείφθηκε η μέθοδος υπολογισμού της ετήσιας απόσβεσης διαιρώντας το συνολικό κόστος εγκατάστασης σε σχέση με τον αριθμό της ωφέλιμης ζωής του σταθμού. Αντ' αυτού, το συνολικό κόστος των εγκαταστάσεων χωρίστηκε σε σχέση με τη συνολική παραγωγή τσιμέντου που αναμενόταν από το εργοστάσιο καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του - με τον τρόπο αυτό υπολογίστηκε το κόστος απόσβεσης ανά τόνο παραγόμενου τσιμέντου. Αυτό μείωσε δραστικά την περιοδική επιβάρυνση στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων και βελτίωσε τα στοιχεία κερδοφορίας. Αυτό δεν είχε καμία επίπτωση στους φόρους των

εταιρειών, καθώς η απόσβεση δεν αποτελεί φορολογικά επιτρεπόμενο κόστος σχεδόν οπουδήποτε στον κόσμο. Έτσι, χρησιμοποιώντας ένα δημιουργικό λογιστικό εργαλείο, οι εταιρείες ήταν σε θέση να επιδείξουν κέρδη ή να ελαχιστοποιήσουν τις απώλειες, σε μια δύσκολη περίοδο όπου η χρησιμοποίηση της παραγωγικής ικανότητας ήταν χαμηλή. Αυτό τους επέτρεψε να κρατήσουν τους επενδυτές και το προσωπικό ήσυχους. Το ενδιαφέρον είναι ότι όταν η ζήτηση αυξήθηκε και οι εταιρείες άρχισαν να λειτουργούν με μεγαλύτερη παραγωγική ικανότητα, δεν χρειάστηκε να αλλάξουν τη λογιστική τους πολιτική. Ως εκ τούτου, χωρίς καμιά εξαπάτηση, κακή επιθυμία ή ατιμωρησία, οι διευθυντές των τσιμεντοβιομηχανιών ήταν σε θέση να ξεπεράσουν μια κρίση (Shah & Butt, 2010).

Κεφάλαιο 4. Μέθοδοι παραποίησης λογιστικών καταστάσεων.

4.1 Τεχνικές που αφορούν τον ισολογισμό

Ο Cosmin (2010) περιέγραψε τις διάφορες τεχνικές που χρησιμοποιούν οι διαχειριστές για να αποκτήσουν επιθυμητά αποτελέσματα. Μια απογραφή (όχι εξαντλητική) των τεχνικών που χρησιμοποιούνται στη δημιουργική λογιστική:

1. Ενσώματες ακινητοποιήσεις: η «υποκειμενική απόσβεση» των περιουσιακών στοιχείων δημιουργεί το κατάλληλο πεδίο δημιουργικής λογιστικής, οι εκτιμήσεις της διοίκησης ότι η ανακτήσιμη αξία είναι χαμηλότερη από τα καθαρά λογιστικά περιουσιακά στοιχεία που θεωρούνται απομειωμένα, έχει ως αποτέλεσμα να επηρεάσει τις δαπάνες απόσβεσης.
2. Υπεραξία: Η υπεραξία αυξάνεται με την υποεκτίμηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, η κεφαλαιοποίηση και η υποτίμηση της υπεραξίας κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής της επηρεάζουν την έκβαση του επόμενου έτους.
3. Αποσβέσεις: Η επιλογή της μεθόδου απόσβεσης έχει επίδραση στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης οικονομικής ζωής ενός περιουσιακού στοιχείου. Έτσι, μια διαφορετική μέθοδος απόσβεσης έχει διαφορετικό αντίκτυπο στο αποτέλεσμα. Μια επιλογή διαφορετικής ωφέλιμης ζωής οδηγεί σε διαφορετικές δαπάνες.
4. Αποθέματα: Ο κατάλογος παρέχει επαρκείς ευκαιρίες δημιουργικής λογιστικής και υποκειμενισμού. Η υποεκτίμηση ή η υπερεκτίμηση του αποθέματος έχει τελικά αντίκτυπο όχι μόνο στην οικονομική κατάσταση του τρέχοντος έτους αλλά και στο επόμενο έτος.

5. Προβλέψεις για υποχρεώσεις και επιβαρύνσεις: Μια πρόβλεψη υποχρεώσεων (αύξηση και μείωση αυτών) είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την εξομάλυνση του αποτελέσματος. Η κατάρτιση προβλέψεων σε εκείνα τα έτη όπου τα αποτελέσματα του κέρδους οδηγούν σε μείωση, ενώ η επανάληψη των προβλέψεων στο έτος εισοδήματος κατά την οποία το έλλειμμα των μητρώων αυξάνεται οδηγεί στο αποτέλεσμα.
6. Συμβάσεις κατασκευής: Η επιλογή μεταξύ των δύο μεθόδων λογιστικής των συμβάσεων κατασκευής έχει τις ακόλουθες επιπτώσεις στα κέρδη και τις ζημίες: Σύμφωνα με τις ολοκληρωμένες συμβάσεις, το αποτέλεσμα θα αναγνωρίζεται μετά την ολοκλήρωση της σύμβασης, ενώ στη μέθοδο με βάση το ποσοστό οριστικού αποτελέσματος, θα κλιμακώνεται με την πάροδο του χρόνου, καθ' όλη τη διάρκεια της προόδου της σύμβασης, η μετάβαση από τη μια μέθοδο σε άλλη μέθοδο επηρεάζει επίσης την αναφορά κερδών και ζημιών.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τεχνικές δημιουργικής λογιστικής που αφορούν τα στοιχεία του ισολογισμού:

Πίνακας 2 Τεχνικές δημιουργικής λογιστικής Πηγή: Cosmin (2010)

Στοιχείο	Μηχανισμός	Επίδραση στον ισολογισμό
Ενσώματα πάγια	Επαναμίσθωση: η πώληση παγίων περιουσιακών στοιχείων, ακολουθούμενη από την άμεση αγορά τους.	Βελτίωση των ταμειακών διαθέσιμων
Ενσώματα πάγια και μετοχικό κεφάλαιο	Αναπροσαρμογή ενσώματων παγίων	Αυξημένη αξία ενεργητικού (αύξηση των εξόδων απόσβεσης) Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου

Δικαιώματα μειοψηφίας	Εισαγωγή σε μετοχές, χρέη ή μεταξύ των δύο εναλλακτικών λύσεων.	Αλλαγή του χρέους και μετοχικού κεφαλαίου
Δάνεια	Τοποθέτηση ενεργητικού σε ένα καταπίστευμα, το οποίο ενσωματώνει και τη διαχείριση του χρέους.	Χαμηλό χρέος επιτοκίου. Αύξηση της οικονομικής αυτονομίας · Αύξηση της οικονομικής κερδοφορίας.
Απαιτήσεις Πελατών	Έκπτωση των παραγγελιών	Μείωση της ανάγκης για κεφάλαιο κίνησης. Αυξημένα ταμειακά διαθέσιμα
	Εκχώρηση απαιτήσεων	Μικρή μείωση του κεφαλαίου κίνησης (από τη διαφορά μεταξύ τιμής και αξίας συναλλαγής). Μειωμένη ανάγκη για κεφάλαιο κίνησης Αυξημένα ταμειακά διαθέσιμα

4.2 Τεχνικές για ταμειακές ροές

Οι Matis et al., (2009) εξήγησαν πως η δημιουργική λογιστική είναι πιο εύκολο να εφαρμοστεί στα στοιχεία του ισολογισμού αλλά οι δημιουργικές τεχνικές είναι δυσκολότερο να επηρεάσουν την κατάσταση ταμειακών ροών, επειδή είναι πολύ πιο δύσκολο να χειραγωγηθεί. Έτσι, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι τα περιθώρια δημιουργικής λογιστικής είναι εδώ περιορισμένα, αλλά όχι αδύνατα. Οι ερευνητές έχουν αρχίσει να εξετάζουν εις βάθος τις τεχνικές ευκαιριών αντιστάθμισης ταμειακών ροών. Εκτός από τις τεχνικές δημιουργικής λογιστικής, που εφαρμόζονται στις τεχνικές αντιστάθμισης ταμειακών ροών, επηρεάζουν τη μελλοντική ταμειακή ροή, επηρεάζοντας το αποτέλεσμα με συγκεκριμένους τρόπους.

Η αντιστάθμιση ταμειακών ροών εστιάζεται σε δύο κύριους τομείς: Διαχείριση συναλλάγματος και κινδύνου επιτοκίου. Όσον αφορά τα μέσα αντιστάθμισης συναλλάγματος και την αύξηση των τόκων, ένα από τα απλούστερα μέσα αντιστάθμισης είναι μια προθεσμιακή συμφωνία, βασισμένη στην συναλλαγματική ισοτιμία. Σύμφωνα με το ΔΛΠ 7, το ποσό που πρέπει να περιλαμβάνεται στην αναφορά ταμειακών ροών είναι το πραγματικό ποσό που καταβλήθηκε ή εισπράχθηκε. Ως εκ τούτου, χρησιμοποιούνται οι συντελεστές στα δεδομένα διακανονισμού / πληρωμής. Η συναλλαγματική διαφορά είναι σημαντική για τον υπολογισμό των καταβληθέντων ή εισπραχθέντων ποσών. Οι μη πραγματοποιηθείσες διαφορές συναλλάγματος δεν είναι ταμειακές ροές και θα αποκλείονται από την κατάσταση ταμειακών ροών. Σε άλλους τομείς, η περιοχή αντιστάθμισης ταμειακών ροών προορίζεται για διαχείριση κινδύνων επιτοκίου. Μια απλή και χρησιμοποιημένη μέθοδος είναι το swap επιτοκίων που έχει ως αποτέλεσμα η εταιρεία να μετατρέψει μια μεταβλητή σε σταθερά. Με βάση τη θεμελιώδη έρευνα και τη συζήτηση με εμπειρογνώμονες, περιορίσαμε αυτόν τον τεράστιο τομέα της δημιουργικής λογιστικής σχετικά με τις ταμειακές ροές, σε αυτές που παρουσιάζονται παρακάτω (Yadav, 2014).

4.2.1 Μη λειτουργικά μετρητά

Τα μη λειτουργικά μετρητά είναι συνήθως χρήματα που δεν έχουν καμία σχέση με τις επιχειρήσεις (π.χ. χρήματα από συναλλαγές τίτλων). Η συμπερίληψη των μη λειτουργικών μετρητών παραποιεί μόνο τη πραγματική ταμειακή ροή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της εταιρείας. Ο απώτερος στόχος είναι η στρέβλωση της λειτουργικής ταμειακής ροής.

4.2.2 Κεφαλαιοποίηση δαπανών που είναι αμφισβητήσιμες

Δεν είναι αμφισβητήσιμες όλες οι κεφαλαιοποιήσεις δαπανών. Η κεφαλαιοποίηση γίνεται αμφισβητήσιμη εάν τα έξοδα είναι τακτικά έξοδα παραγωγής, τα οποία αποτελούν μέρος της λειτουργικής ταμειακής ροής της εταιρείας. Εάν τα τακτικά λειτουργικά έξοδα κεφαλαιοποιούνται, καταγράφονται όχι ως τακτικές δαπάνες παραγωγής αλλά ως αρνητικές ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες. Ενώ είναι αλήθεια ότι το σύνολο αυτών των στοιχείων - οι λειτουργικές ταμειακές ροές και οι επενδυτικές ταμειακές ροές - παραμένουν οι ίδιες, η λειτουργική ταμειακή ροή ενισχύθηκε σε σχέση με εκείνη των εταιρειών που αφαιρούν τα έξοδά τους εγκαίρως. Βασικά, οι εταιρείες που ασκούν αυτή την πρακτική της κεφαλαιοποίησης των λειτουργικών εξόδων απλώς διεκπεραιώνουν ένα έξοδο από μια στήλη σε μια άλλη με σκοπό να φανεί ότι έχουν ισχυρή βασική λειτουργική ταμειακή ροή. Ο απώτερος στόχος είναι να αναδυθεί η λειτουργική ταμειακή ροή.

4.2.3 Πωλήσεις εισπρακτέων λογαριασμών

Αυτή η τεχνική ονομάζεται επίσης τιτλοποίηση. Ο οργανισμός που αγοράζει τους εισπρακτέους λογαριασμούς καταβάλλει στην εταιρεία ένα ορισμένο ποσό χρημάτων και η εταιρεία μεταβιβάζει στον οργανισμό αυτό το δικαίωμα να λάβει τα χρήματα που οφείλουν οι πελάτες. Συνεπώς, η εταιρεία εξασφαλίζει τα μετρητά από τις εκκρεμείς απαιτήσεις της νωρίτερα από ό, τι πληρώνουν οι πελάτες. Ο χρόνος μεταξύ των πωλήσεων και της συλλογής των χρημάτων μειώνεται, αλλά η εταιρεία λαμβάνει πραγματικά λιγότερα χρήματα από ό,τι αν είχε περιμένει τους πελάτες να πληρώσουν. Επομένως, δεν

έχει νόημα η εταιρεία να πωλεί τις απαιτήσεις της μόνο για να μη λάβει τα μετρητά λίγο αργότερα - εκτός αν έχει προβλήματα στις ταμειακές ροές και έχει λόγο να καλύψει μια αρνητική απόδοση στη στήλη λειτουργικών ταμειακών ροών. Αυτό μπορεί να διαστρεβλώσει τη λειτουργική ταμειακή ροή από αρνητική σε πολύ ενισχυμένη.

4.3 Κέρδη και απώλειες από τη παραποίηση των στοιχείων

Οι Elisabeta & Beatrice (2010) μιλούν για τη θεωρία των πρακτόρων στον τομέα της δημιουργικής λογιστικής, η οποία σχετίζεται με τις συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ χρηστών λογιστικών πληροφοριών. Μια σχέση αντιπροσώπευσης δημιουργείται όταν ένα συμβαλλόμενο μέρος, γνωστό ως κύριος, αναθέτει τη διαχείριση των περιουσιακών του στοιχείων σε άλλο μέρος, γνωστό ως αντιπρόσωπο, το οποίο έχει αρμοδιότητες και γνώσεις απρόσιτες για τον κύριο υπόχρεο. Η πιο συνηθισμένη μορφή πρακτορείου είναι εκείνη στην οποία ένας διαχειριστής λειτουργεί για λογαριασμό ενός μετόχου. Από αυτή την άποψη, στη ζωή μιας επιχείρησης μπορούμε να προσδιορίσουμε δύο κατηγορίες που έχουν μια ειδική θέση.

- Από τη μία πλευρά, οι μέτοχοι, οι οποίοι έχουν δικαιώματα μετά από τους πιστωτές, τους προμηθευτές, τους εργαζόμενους κλπ., αναλαμβάνουν τον οικονομικό κίνδυνο που δικαιολογεί την πίστωση για ένα μέρος του κέρδους του έτους και από την περίπτωση που η οντότητα κλείσει,
- Από την άλλη πλευρά, οι διευθυντές επειδή έχουν προνομιακές πληροφορίες, λαμβάνοντας υπόψη τη θέση που κατέχουν στην επιχείρηση και, ως εκ τούτου, μπουν στον πειρασμό να επωφεληθούν επιτρέποντας σημαντικά πλεονεκτήματα ή γενικά κατευθύνοντας την οντότητα προς μία κατεύθυνση χρήσιμη για αυτούς.

Η σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ διαφορετικών ομάδων συμφερόντων είναι η πραγματική αιτία δημιουργικής λογιστικής. Η διαχείριση των συμφερόντων των μετόχων είναι να πληρώνουν λιγότερους φόρους και μερίσματα. Ο μέτοχος επενδυτής θέλει να κερδίσει περισσότερα μερίσματα και κεφάλαια. Οι φορολογικές αρχές της χώρας επιθυμούν να εισπράττουν όλο και περισσότερους φόρους. Οι εργαζόμενοι θέλουν να

αποκτήσουν καλύτερους μισθούς και μεγαλύτερο μερίδιο στα κέρδη. Αλλά η δημιουργική λογιστική θέτει μια ομάδα ή δύο ομάδες σε πλεονεκτική θέση σε βάρος άλλων.

Οι Teodora & Nicolae (2009) έλαβαν 110 δείγματα για να εξηγήσουν το επίπεδο στο οποίο ο οικονομικός λογιστής συμμορφώνεται με τα επαγγελματικά πρότυπα ηθικής. Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, διαπίστωσαν ότι οι διαχειριστές δεν συμφωνούν με τη δήλωση ότι η "χρηματοοικονομική λογιστική καινοτομία και δημιουργικότητα" είναι απάτη. Η έρευνα διαπίστωσε ότι η χρηματοοικονομική λογιστική δημιουργικότητα και καινοτομία έχει μια καλά εκτιμημένη απόδοση. Τα αποτελέσματα των ερευνών εξηγούν επίσης ότι οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τη δημιουργικότητα και την καινοτομία ώστε να βρουν πρόσθετους οικονομικούς πόρους και να αποφύγουν τις νομοθετικές ασάφειες. Επίσης οι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι άλλες εταιρείες δεν χρησιμοποιούν τη δημιουργικότητα και την καινοτομία λόγω επιθυμίας για ακρίβεια, φόβου, βιωσιμότητας, ύπαρξης εσωτερικών ελεγκτών και πιέσεων από τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η επιλογή της δημιουργικής λογιστικής δεν οφείλεται στην απόδοση αλλά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εταιρείας. Η σχετική μεταβλητή των οικονομικών μεταβλητών, το μέγεθος και η μεταβλητότητα των κερδών είναι μετρήσιμα και παρέχουν προβλέψιμα αποτελέσματα. Οι μεγαλύτεροι οργανισμοί και αυτοί που δραστηριοποιούνται σε μονοπωλιακές ή περισσότερο ρυθμιζόμενες βιομηχανίες έχουν επίσης οικονομικά κίνητρα να χρησιμοποιούν δημιουργική λογιστική. Οι εταιρείες με οικονομική ισχύ λόγω του μεγαλύτερου μεγέθους της αγοράς τείνουν να μειώνουν ή να εξομαλύνουν το κέρδος για να αποφύγουν την προσοχή των μονοπωλιακών αρχών ή την δαπανηρή άσκηση πίεσης από άλλες ομάδες με πολιτική ατζέντα. Οι εταιρείες στις βιομηχανίες ύδατος, τα ξενοδοχεία και η ζυθοποιία αξιοποιούν περισσότερο δημιουργικές λογιστικές τεχνικές από τις εταιρείες του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Ο ελεγκτής της εταιρείας διαδραματίζει επίσης ρόλο να καθορίσει την έκταση της δημιουργικής λογιστικής χρήσης στην εταιρεία. Στις μεγάλες επιχειρήσεις οι ελεγκτές επιτρέπουν τη δημιουργικότητα. Η σύνδεση μεταξύ μεταβλητών όπως η μετατόπιση, το μέγεθος και η μεταβλητότητα των κερδών και η επιλογή της λογιστικής πολιτικής

συμβαίνουν επειδή οι αδυναμίες στις κεφαλαιαγορές δημιουργούν ένα πραγματικό κίνητρο για τις εταιρείες να υιοθετούν δημιουργική λογιστική.

Κεφάλαιο 5. Εταιρικά «σκάνδαλα».

5.1 Το σκάνδαλο της Enron

5.1.1 Ιστορικά στοιχεία για την εταιρεία

Η Enron ιδρύθηκε ως αποτέλεσμα της συγχώνευσης εταιρειών φυσικού αερίου το 1985. Ιδρύθηκε από τον Kenneth Lay και προέρχεται από την Omaha Nebraska. Παρά το γεγονός ότι υποσχέθηκε να διατηρήσει την έδρα της στην Omaha, ο Lay σχεδόν μετέφερε αμέσως την εταιρεία στο Χιούστον του Τέξας, όπου άρχισε να εδραιώνει μεγάλο μέρος της επιχείρησής του σε φυσικό αέριο. Ο Lay ήταν Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Enron Corporation και είχε διδακτορικό στα Οικονομικά (Barton, 2017).

Η Enron, μια εταιρία ενέργειας που εδρεύει στο Χιούστον και ιδρύθηκε από τον Kenneth Lay, μεταμορφώθηκε, κατά τη δεκαετή διάρκεια ζωής της, από μια σκοτεινή υπόθεση αγωγού φυσικού αερίου, στη μεγαλύτερη εταιρεία εμπορίας ενέργειας στον κόσμο. Η Enron είχε γίνει μια διακρατική και ενδοκρατική εταιρεία αγωγών φυσικού αερίου με περίπου 37.000 μίλια σωλήνα. Η Enron πιστώθηκε σε μεγάλο βαθμό με τη δημιουργία εμπορικών συναλλαγών στην αγορά ενέργειας, επιτρέποντας την εμπορία ενέργειας με τον ίδιο τρόπο όπως άλλα αγαθά. Η Enron θεωρήθηκε ως το αστέρι της χρηματιστηριακής αγοράς. Έζησε μια μετεωρική άνοδο και κατέλαβε την 22η θέση στην λίστα των 100 καλύτερων εταιρειών της Fortune στην Αμερική το 2000. Η εταιρεία είχε γραφεία ανά τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένης της Αυστραλίας, της Ιαπωνίας, της Νότιας Αμερικής και της Ευρώπης. Επιπλέον, η Enron εγκαταστάθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο, ως η πρώτη ξένη εταιρεία, για να αρχίσει την κατασκευή ενός σταθμού ηλεκτροπαραγωγής, μετά την ιδιωτικοποίηση της βιομηχανίας ηλεκτρικού ρεύματος στο Ηνωμένο Βασίλειο. (Jickling, 2003)

5.1.2 Τομείς δραστηριοποίησης

Η Enron είχε τρεις κύριες επιχειρηματικές μονάδες: Χονδρικές Υπηρεσίες, Υπηρεσίες Ενέργειας και Παγκόσμιες Υπηρεσίες που συνδυάζουν ευρυζωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες μεταφορών. Προσέφερε τις υπηρεσίες της σε χιλιάδες πελάτες σε όλο τον κόσμο. Η μονάδα χονδρικών υπηρεσιών ήταν υπεύθυνη για την εμπορία ορισμένων χονδρικών βασικών προϊόντων, επιτρέποντας στις βιομηχανικές επιχειρήσεις να διαχειρίζονται την παράδοση εμπορευμάτων και τον κίνδυνο τιμών. Οι πελάτες θα μπορούσαν να οργανώσουν την πώληση ή την αγορά βασικών προϊόντων με όρους που ταιριάζουν στις ανάγκες τους (δηλαδή μακροπρόθεσμη, βραχυπρόθεσμη, σταθερή τιμή, τιμαριθμική τιμή ή άλλες καινοτόμες παραλλαγές). (Jickling, 2003)

Η μονάδα Ενεργειακών Υπηρεσιών της Enron, το τμήμα λιανικής πώλησης της Enron, προσέφερε στις επιχειρήσεις έναν καλύτερο τρόπο για να αναπτύξουν και να εκτελέσουν τις ενεργειακές τους στρατηγικές. Η Enron ήταν ο μεγαλύτερος πάροχος ενεργειακών υπηρεσιών σε εμπορικές και βιομηχανικές εταιρείες, με συνολική αξία σύμβασης ύψους 2,1 δισ. δολαρίων το 2000. Η μονάδα Global Services της Enron περιλάμβανε τις επιχειρήσεις της Enron Transportation Services της Βόρειας Αμερικής, συμπεριλαμβανομένου του Βόρειου Φυσικού Αερίου, του Transwestern Pipeline, Northern Border Partners, Portland General Electric και Enron Global Services. Σε διεθνές επίπεδο, περιλάμβανε επιχειρήσεις όπως η Enron Wind, EOTT Energy Corp, Azurix και Wessex Water. Η EnronOnline ήταν ο μεγαλύτερος ιστότοπος ηλεκτρονικού εμπορίου παγκοσμίως για τις παγκόσμιες εμπορευματικές συναλλαγές, η οποία παρείχε εργαλεία συναλλαγών σε πραγματικό χρόνο και πληροφορίες για συναλλαγές επί εμπορευμάτων. (Jickling, 2003)

5.1.3 Η πτώση της Enron

Τα πρώτα σημάδια δυσκολίας για την Enron ήρθαν νωρίς όταν οι έμποροι τυχερών παιχνιδιών με περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας στην αγορά πετρελαίου έχασαν 90 εκατομμύρια δολάρια σε μια περίοδο πέντε ημερών. Τα αποθεματικά της εταιρείας εξαφανίστηκαν και οι ελεγκτές της λογιστικής εταιρείας Arthur Andersen έσωσαν την

εταιρεία με μπλοκάρισμα των αριθμών, αναφέροντας λανθασμένα την καθαρή αξία της εταιρείας. Αυτό το γεγονός που συχνά παραβλέπεται εκφράζει την εταιρική κουλτούρα που άρχισε να αναπτύσσεται στην Enron. Τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας διακυβευόνταν σε εξαιρετικά επικίνδυνες επενδύσεις προκειμένου να μετατραπούν σε υψηλά κέρδη. Με τα έσοδα της εταιρείας να μειώνονται, ο Lay προσέλαβε έναν απόφοιτο του Harvard Business School, τον Jeff Skilling. Ο Skilling είχε μια μεγάλη ιδέα για το εμπόριο ενέργειας, κυρίως φυσικού αερίου, ως εμπορεύματος. Το σχέδιό του να εμπορεύεται φυσικό αέριο ως αξιόλογο περιουσιακό στοιχείο ήταν μόνο μία από τις λαμπρές του ιδέες. Η άλλη ιδέα του ήταν η υιοθέτηση ενός λογιστικού σχήματος που θα εξασφάλιζε την επιτυχία της Enron στο άμεσο μέλλον (Barton, 2017).

Με την πρόσληψη του Skilling η εταιρεία θα έπρεπε να υιοθετήσει μια νέα μορφή λογιστικής που θα ονομάζεται σήμα στην αγορά (mark to market). Αυτή η νέα μορφή λογιστικής που αναπτύχθηκε τη δεκαετία του '80, επέτρεψε να λογιστεί η εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης βάσει της τρέχουσας τιμής αγοράς, ωστόσο αυτό το ποσοστό θα μπορούσε επίσης να επιτευχθεί μέσω οποιασδήποτε άλλης αντικειμενικής διαδικασίας. Στην πραγματικότητα οι λογιστές θα μπορούσαν να εκτιμήσουν τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις σε οποιαδήποτε αξία θεωρούσαν κατάλληλη. Επειδή το λογιστικό σύστημα ήταν μια νέα και δημοφιλής ιδέα και η ιδέα της εμπορίας του φυσικού αερίου ως εμπορεύματος, ο Arthur Andersen, η λογιστική εταιρεία της Enron και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς υπέγραψαν την έγκριση της Enron να υιοθετήσει Mark to Market Accounting. Ανεξάρτητα από το ύψος των εσόδων που κέρδιζε, η Enron θα μπορούσε να κερδοσκοπήσει τα συμβόλαια φυσικού αερίου και να τα καταγράψει στα βιβλία της ως έσοδα από κέρδη. Η Amanda Martin Brock, από την εκτελεστική ομάδα της Enron, περιέγραψε το νέο σύστημα ως πολύ υποκειμενικό και πολύ ανοικτό σε χειραγώγηση. Όταν εγκρίθηκε το Mark to Market η εταιρεία δημοσίευσε αμέσως τεράστια κέρδη και τα στελέχη έλαβαν το πρώτο από τα πολλά μεγάλα μπόνους τους. Αυτή ήταν και η αρχή και το τέλος για την Enron. Τα στελέχη της Enron θα περάσουν τα επόμενα 10 χρόνια προσπαθώντας να καλύψουν το οικονομικό κενό που δημιουργούν οι λογιστικές πρακτικές τους, οδηγώντας τελικά στην πτώχευση της εταιρείας (Barton, 2017).

Ο Skilling εισήγαγε την εταιρεία σε διαφορετικές αγορές και διαφορετικά είδη ενέργειας, προκειμένου να αυξάνει συνεχώς την τιμή των αποθεμάτων τους. Λόγω της εκστρατείας PR και των δημόσιων εκστρατειών για την εικόνα τους, η εταιρεία είχε πράγματι απώλειες, ενώ η τιμή των μετοχών εξακολούθησε να αυξάνεται. Η Enron έχτισε εργοστάσιο παραγωγής φυσικού αερίου στην Ινδία, όπου άλλοι επενδυτές δεν θα μπορούσαν. Η εταιρεία έχασε πάνω από 1 δισεκατομμύριο δολάρια για το έργο, όταν ο τοπικός πληθυσμός δεν μπορούσε να αντέξει οικονομικά την ενέργεια που παρείχε το εργοστάσιο. Εν τω μεταξύ, τα στελέχη της Enron είχαν ήδη λάβει μόνους βάσει των πιθανών κερδών της μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Η απώλεια αυτή ενθάρρυνε την επόμενη μεγάλη κίνηση της Enron, μια συγχώνευση με την Portland General Electric, την ηλεκτρική εταιρεία που ελέγχει την Καλιφόρνια και το μεγαλύτερο μέρος του Βορειοδυτικού Ειρηνικού. Με μια πληθώρα νέων υπαλλήλων για να επενδύσουν τις συντάξεις τους στην εταιρεία, η Enron συνέχισε να καλύπτει τις διαδρομές των λογιστικών ανήθικων δραστηριοτήτων της, επεκτείνοντας τις σε νέες αγορές και δημιουργώντας νέες ροές εισοδήματος, ακόμα κι αν επρόκειτο για επενδύσεις από τους ίδιους τους υπαλλήλους της (Barton, 2017). Το πρώτο άτομο που αντιλήφθηκε τις οικονομικές ανωμαλίες ήταν ένας αναλυτής της Merrill Lynch που ονομάζεται John Olsen. Όταν έθεσε ερωτήσεις σχετικά με τις πρακτικές που υπέβαλαν οι εταιρείες, απολύθηκε. (Barton, 2017).

Το 2000, η Enron ανακοίνωσε ένα σχέδιο για το εμπόριο εύρους ζώνης. Καθώς είχε αναπτύξει μια αγορά ενέργειας, νόμιζε ότι μπορούσε να κάνει το ίδιο με την τεχνολογική επανάσταση των αρχών του αιώνα. Η Enron συνήψε μια συμφωνία με το Blockbuster για τη ροή ταινιών μέσω του Διαδικτύου, υποστηρίζοντας ότι έχει αναπτύξει την τεχνολογία. Η διαφημιστική καμπάνια της Enron ήταν τόσο αποτελεσματική στο σημείο που η τιμή των μετοχών αυξήθηκε σε νέο ρεκόρ, παρά το γεγονός ότι η επιτυχημένη συμφωνία απέτυχε εντελώς. Στη συνέχεια αποδεικνύεται ότι η Enron δεν είχε στην πραγματικότητα αναπτύξει την τεχνολογία για την ροή βίντεο. Παρά το γεγονός ότι δεν είχε έσοδα από τη συμφωνία με Blockbuster, η Enron ανακοίνωσε κέρδη 53 εκατομμυρίων δολαρίων με βάση τις προβλέψεις της συμφωνίας. Βάσει αυτού του ποσού αποδόθηκαν μόνους στα στελέχη και παρά την απώλεια, η τιμή των μετοχών εξακολούθησε να αυξάνεται. Μετά την αποτυχημένη συμφωνία Blockbuster, οι εμπλεκόμενοι, κυρίως τα κορυφαία στελέχη της Enron, άρχισαν να πωλούν μεγάλες ποσότητες αποθεμάτων. Στις 23 Αυγούστου 2000,

η Enron ανακοίνωσε ότι θα πραγματοποιούσε εμπορικές εκθέσεις για να επεκταθεί σε νέες αγορές. Η μετοχή της Enron διαπραγματευόταν σε \$ 90 / μετοχή και αναδείχθηκε ως η πιο καινοτόμος εταιρεία του κόσμου από το περιοδικό Fortune Magazine (Barton, 2017).

Ο αναλυτής Jim Chanos ήταν από τους πρώτους που είδε την εξαπάτηση, και έρχεται σε επαφή με τη Bethany Mclean, συγγραφέα για το περιοδικό Fortune. Η Mclean γράφει ένα άρθρο σχετικά με την Enron και με εντολή του Chanos εξέτασε τις οικονομικές καταστάσεις της Enron πιο προσεκτικά. Εν ολίγοις, η Mclean δεν μπόρεσε να ανιχνεύσει καμία απάτη, αλλά με κάποιο τρόπο γνώριζε ότι κάτι ήταν άστοχο. Ήταν ουσιαστικά ασαφής ο τρόπος με τον οποίο ο Enron έβγαζε πραγματικά χρήματα (Barton, 2017)

Δεδομένου ότι η ευθύνη του Fastow ήταν να αναφέρει τα κέρδη της εταιρείας, ή μάλλον σε αυτήν την περίπτωση, να κατασκευάζει τα κέρδη της εταιρείας και να καλύπτει τα ίχνη της αποτυχημένης εταιρείας, όταν η Enron έφτασε σε χρέη 30 δισεκατομμυρίων δολαρίων, εφάρμοσε τη τεχνική της διαστρωμάτωσης προκειμένου να καταθέσει κέρδη για την Enron. Ενώ αυτό είναι συνήθης επιχειρηματική πρακτική, τα στρώματα που δημιούργησε ο Fastow ήταν στην πραγματικότητα εταιρείες σκιά για να εξουδετερώσουν το χρέος της Enron. Με τον τρόπο αυτό οι υποχρεώσεις των εταιριών αυτών αυξήθηκαν εκθετικά, ενώ η Enron ήταν σε θέση να αυξάνει συνεχώς τα κέρδη της. Τελικά η ιδέα του Fastow κορυφώθηκε με την ίδρυση της LJM, μιας εταιρείας που ξεκίνησε από τον Fastow για να πωλήσει τα περιουσιακά στοιχεία της Enron σε μεγάλες τράπεζες. Με την προσωρινή κατάργηση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων από τα βιβλία, ο Fastow θα μπορούσε να συνεχίσει να κάνει τους αριθμούς της Enron να φαίνονται καλοί. Η νομιμότητα του σχεδίου παραβλέφθηκε από 96 από τις μεγαλύτερες τράπεζες του κόσμου που επένδυσαν μέχρι και 25 εκατομμύρια δολάρια. Σε αυτό το σημείο οι μεγάλες τράπεζες του κόσμου γνώριζαν ότι η Enron ασκούσε ανήθικες και παράνομες λογιστικές πρακτικές, αλλά όπως πολλοί άλλοι θέλησαν να πάρουν το μερίδιο των κερδών τους πριν εκθέσουν το σκάνδαλο (Barton, 2017)

Το 2001, με απώλειες 500 εκατομμυρίων δολαρίων, ο διευθυντής Tom White είχε ένα τελικό απεγνωσμένο σχέδιο να κάνει τους αριθμούς του να δουλέψουν και αυτό το σχέδιο ήταν η Καλιφόρνια. Η απορρύθμιση της αγοράς ενέργειας στην Καλιφόρνια επέτρεψε

στην Enron να τρέξει στην εν λόγω αγορά. Η Enron θα απενεργοποιήσει σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής που προκαλούν συσκότιση σε όλη την Καλιφόρνια για να αποκτήσει κέρδη. Προωθώντας την αύξηση της τιμής της ενέργειας, άρχισε να εμπορεύονται τα πλεονάσματα ενέργειας στα δυτικά κράτη, αυξάνοντας ακόμη περισσότερο την τιμή. Το πρόβλημα με όλα αυτά είναι ότι η Καλιφόρνια είχε αρκετή ικανότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας για να καλύψει τη ζήτησή της, οπότε δεν θα έπρεπε ποτέ η τιμή να οδηγηθεί ψηλά. Η δημόσια αγανάκτηση και μια ενεργειακή κρίση στην Καλιφόρνια προκάλεσε τελικά τον κυβερνήτη να δηλώσει κατάσταση έκτακτης ανάγκης, αποκτώντας έτσι τον έλεγχο της απορυθμισμένης αγοράς ενέργειας. Η μακροχρόνια ενεργειακή μάχη θα κοστίσει στο κράτος της Καλιφόρνια πάνω από 30 δισεκατομμύρια δολάρια (Barton, 2017).

Ένας αντιπρόεδρος της Enron, με το όνομα Sherron Watkins, έλαβε έναν κατάλογο λογαριασμών ενεργητικού για να διαχειριστεί όταν μετακόμισε στο τμήμα του Fastow. Ανακάλυψε το περίπλοκο δίκτυο περιουσιακών στοιχείων του Fastow και «δεν μπορούσε να πιστέψει ότι η ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen το υπέγραψε», τη στιγμή που τα περιουσιακά στοιχεία που διαχειριζόταν ανήκαν τότε στις τράπεζες και ήταν ακόμη εγγυημένα από το απόθεμα της Enron. Το Wall Street Journal δημοσίευσε τα ευρήματα που περιγράφουν την εξαπάτηση του Fastow, με αποτέλεσμα η SEC (Securities and Exchange Commission) να ξεκινήσει έρευνα επί του ζητήματος. (Barton, 2017)

5.1.4 Λογιστική πρακτική σκανδάλου Enron

Οι λογιστικές πρακτικές Mark to Market (MTM ή M2M) ή λογιστική της εύλογης αξίας αναφέρονται στη λογιστική της "εύλογης αξίας" ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης βάσει της τρέχουσας αγοραίας τιμής ή παρόμοιων περιουσιακών στοιχείων

και υποχρεώσεων ή βάσει άλλης αντικειμενικά εκτιμημένης "δίκαιης" αξίας (Amadeo, 2015).

Η λογιστική της εύλογης αξίας αποτελεί μέρος των γενικά αποδεκτών λογιστικών αρχών (GAAP) στις Ηνωμένες Πολιτείες από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 και σήμερα θεωρείται ως "χρυσό πρότυπο" σε ορισμένους κύκλους, μολονότι θεωρείται ένας από τις βασικές αιτίες του σκανδάλου της Enron και την ενδεχόμενη πτώχευση της εταιρείας και το κλείσιμο της λογιστικής εταιρείας Arthur Andersen (Ball, 2012).

Η λογιστική Mark-to-Market μπορεί να αλλάξει τις τιμές στον ισολογισμό, καθώς οι συνθήκες της αγοράς αλλάζουν. Αντίθετα, η ιστορική κοστολόγηση, με βάση τις προηγούμενες συναλλαγές, είναι απλούστερη, πιο σταθερή και πιο εύκολη στην εκτέλεση, αλλά δεν αντιπροσωπεύει την τρέχουσα αγοραία αξία, αντιθέτως συνοψίζει τις παρελθούσες συναλλαγές. Η λογιστική Mark-to-Market μπορεί να μεταβληθεί εάν οι τιμές της αγοράς παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις ή μεταβάλλονται απρόβλεπτα. Οι αγοραστές και οι πωλητές μπορούν να προτάξουν ορισμένα επιχειρήματα όταν συμβαίνει αυτό, συμπεριλαμβανομένης της αδυναμίας αξιολόγησης των μελλοντικών εσόδων και εξόδων τόσο με ακρίβεια όσο και συλλογικά, συχνά λόγω αναξιόπιστων πληροφοριών ή υπερβολικά αισιόδοξων ή υπερβολικά απαισιόδοξων προσδοκιών για τις ταμειακές ροές και τα κέρδη (Taub, 2007).

Η λογιστική Mark-to-Market ουσιαστικά υπαγορεύει ότι μια εταιρεία θα έπρεπε να αναφέρει την αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της στην τρέχουσα εύλογη αξία (ή στην αγοραία τιμή) και όχι στο ιστορικό κόστος.

Όταν εφαρμόζεται στα περιουσιακά στοιχεία, μπορεί να σημαίνει ότι ένα περιουσιακό στοιχείο μιας εταιρείας, όπως ένα μερίδιο ιδιοκτησίας σε μια άλλη εταιρεία, θα μπορούσε να αποτιμηθεί σε σημαντικά μεγαλύτερο από το αρχικό κόστος και μπορεί επίσης να σημαίνει ότι η αξία αυτού του περιουσιακού στοιχείου μπορεί να μεταβληθεί σημαντικά από έτος σε έτος ή ακόμα και από τρίμηνο σε τρίμηνο. Οι μεταβολές στην αξία των περιουσιακών στοιχείων Mark-to-Market καταχωρούνται ως έσοδο ή ζημία στις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας που τα κατέχει ("Why is market to market (MTM) accounting considered controversial?", 2015).

Αποτίμηση περιουσιακών στοιχείων χωρίς χρηματιστηριακές τιμές

Ενώ μπορεί να είναι απλός ο προσδιορισμός της τιμής αγοράς σε μια δεδομένη στιγμή για ένα απόθεμα που είναι εισηγμένο σε ένα χρηματιστήριο, άλλα περιουσιακά στοιχεία όπως μετοχές εταιρικής ιδιοκτησίας ή χρηματοπιστωτικά παράγωγα είναι πιο δύσκολο να εκτιμηθούν. Δεδομένου ότι η κεφαλαιουχική εταιρεία υποχρεούται να επισημάνει την αξία με βάση την αγορά, πρέπει να καταγράφει μια τρέχουσα αξία για αυτούς τους τύπους περιουσιακών στοιχείων κάθε φορά που εκδίδει ένα οικονομικό δελτίο και καταγράφει τις μεταβολές της αξίας στα κέρδη. ("Why is market to market (MTM) accounting considered controversial?", 2015)

Τα θέματα αυτά ήρθαν στο προσκήνιο κατά τη διάρκεια του σκανδάλου της Enron. Η Enron κατέγραψε σημαντικά κέρδη στις συμβάσεις παραγωγών που σχετίζονται με την ενέργεια, τα οποία αποδείχθηκαν ακατάλληλα, καθώς έγινε υπερεκτίμηση της αξίας αυτών των συμβάσεων.

Προσαρμογή μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων στις τρέχουσες τιμές

Ορισμένοι οικονομικοί εμπειρογνώμονες αγνοούν το γεγονός ότι η λογιστική Mark-to-Market υποχρεώνει τις εταιρείες να προσαρμόζουν τις αξίες των μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων στις τρέχουσες αξίες τους στο εγγύς μέλλον. Φαίνεται ότι στη λογιστική Mark-to-Market δεν λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι ορισμένα περιουσιακά στοιχεία είναι λιγότερο ρευστά από άλλα και απαιτεί να προσδιορίζεται και να καταγράφεται μια τρέχουσα αξία.

5.2 Το σκάνδαλο της WorldCom

Από μια μικρή εταιρεία τηλεπικοινωνιών, μέσω της εκτέλεσης μιας επιθετικής στρατηγικής εξαγορών, η WorldCom εξελίχθηκε σε κολοσσό. Η πρόκληση είναι η απαίτηση να λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές πτυχές της εξαγοράς. Πρέπει να ολοκληρωθεί η πλήρης χρηματοοικονομική ενσωμάτωση της εξαγορασθείσας εταιρείας,

συμπεριλαμβανομένης της λογιστικής καταχώρησης περιουσιακών στοιχείων, χρεών, και πλήθους άλλων οικονομικά σημαντικών παραγόντων. Αυτό πρέπει να επιτευχθεί με την εφαρμογή γενικώς αποδεκτών λογιστικών πρακτικών (GAAP). (Romero & Atlas, 2002)

Οι προσπάθειες της WorldCom για την ενσωμάτωση της MCI απεικονίζουν αρκετούς τομείς που η ανώτερη διοίκηση δεν αντιμετώπισε καλά. Πρώτον, ο Ebbers φάνηκε να είναι ένα αδιάφορο στέλεχος που «δεν έδινε ιδιαίτερη προσοχή στις λεπτομέρειες των επιχειρήσεων». Για παράδειγμα, η εξυπηρέτηση πελατών επιδεινώθηκε. Η υπηρεσία ενός πελάτη επιχείρησης είχε διακοπεί εσφαλμένα και όταν ο πελάτης ήρθε σε επαφή με την εξυπηρέτηση πελατών, του είπαν ότι δεν ήταν πελάτης. Τελικά, ο εκπρόσωπος της WorldCom του είπε ότι εάν ήταν πελάτης, είχε καλέσει το λάθος γραφείο επειδή το γραφείο του χειρίζεται τους λογαριασμούς της MCI. Αυτός ο πελάτης σκόνταψε σε ένα πρόβλημα που απορρέει από την εξαγορά της WorldCom: παρά το ανταγωνιστικό της ταλέντο, η εταιρεία δεν διαχειρίστηκε καλά τη συγχώνευση, δεκάδες ασύμβατα συστήματα υπολογιστών παρέμειναν σε λειτουργία, τα τοπικά συστήματα δεν συνεργάζονταν σωστά και τα συστήματα χρέωσης δεν ήταν συντονισμένα.

Η κακή ενσωμάτωση των εταιρειών που εξαγόρασε η WorldCom είχε επίσης ως αποτέλεσμα πολυάριθμα οργανωτικά προβλήματα. Μεταξύ αυτών ήταν (Young & Solomon, 2002):

- Η ανώτερη διοίκηση προσπάθησε ελάχιστα να αναπτύξει μια συνεταιριστική νοοτροπία μεταξύ των διαφόρων μονάδων της WorldCom.
- Οι αγώνες μεταξύ των μονάδων επιτρέπεται να υπονομεύσουν την ανάπτυξη ενός ενοποιημένου δικτύου παροχής υπηρεσιών.
- Η WorldCom έκλεισε τρία σημαντικά κέντρα τεχνικής εξυπηρέτησης της MCI, τα οποία συνέβαλαν στη συντήρηση του δικτύου μόνο για να ανοίξουν δώδεκα διαφορετικά κέντρα τα οποία, ήταν διπλότυπα και αναποτελεσματικά.
- Οι ανταγωνιστικοί τοπικοί μεταφορείς (Clerks) προκάλεσαν επιπρόσθετα προβλήματα. Η WorldCom αγόρασε μεγάλο αριθμό τοπικών γραφείων για να παρέχει τοπικές υπηρεσίες.

5.2.1 Λογιστική πρακτική σκανδάλου WorldCom

Όσον αφορά τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, η WorldCom χρησιμοποίησε μια ελεύθερη ερμηνεία των λογιστικών κανόνων κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων. Σε μια προσπάθεια να φανεί ότι τα κέρδη αυξάνουν, η WorldCom κατέγραψε σε ένα τρίμηνο εκατομμύρια δολάρια σε αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, ενώ ταυτόχρονα συμπεριέλαβε στην επιβάρυνση αυτή έναντι των κερδών το κόστος των αναμενόμενων μελλοντικών εξόδων της εταιρείας. Το αποτέλεσμα ήταν μεγαλύτερες απώλειες στο τρέχον τρίμηνο αλλά μικρότερες σε μελλοντικά τρίμηνα, έτσι ώστε η εικόνα του κέρδους να βελτιώνεται. Η εξαγορά της MCI έδωσε στη WorldCom μια άλλη λογιστική ευκαιρία. Ενώ μείωσε τη λογιστική αξία ορισμένων περιουσιακών στοιχείων της MCI κατά αρκετά δισεκατομμύρια δολάρια, η εταιρεία αύξησε την αξία των άλλων περιουσιακών στοιχείων -το εμπορικό σήμα, για παράδειγμα- με το ίδιο ποσό. Αυτό επέτρεψε στην WorldCom κάθε χρόνο να χρεώνει ένα μικρότερο ποσό έναντι των κερδών, μεταφέροντας αυτές τις μεγάλες δαπάνες μετά από δεκαετίες. Το καθαρό αποτέλεσμα ήταν η δυνατότητα της WorldCom να μειώσει τα ετήσια έξοδα, να αναγνωρίσει όλα τα έσοδα της MCI και να αυξήσει τα κέρδη από την εξαγορά. Οι διαχειριστές της WorldCom τροποποίησαν επίσης τις υποθέσεις τους σχετικά με τις απαιτήσεις από πελάτες, το ποσό των χρημάτων που οφείλουν οι πελάτες στην εταιρεία. Για ένα σημαντικό χρονικό διάστημα, η διοίκηση επέλεξε να αγνοήσει τους καταλόγους των πελατών που δεν είχαν πληρώσει τους λογαριασμούς τους και ήταν απίθανο να το πράξουν. Στον τομέα αυτό, οι διαχειριστικές παραδοχές διαδραματίζουν δύο σημαντικούς ρόλους στη λογιστική των απαιτήσεων. Πρώτον, συνεισφέρουν στο ποσό των κεφαλαίων που προορίζονται για την κάλυψη επισφαλών απαιτήσεων. Όσο χαμηλότερη είναι η υπόθεση των μη συλλεγόμενων λογαριασμών, τόσο μικρότερο είναι το απαραίτητο αποθεματικό. Το αποτέλεσμα είναι υψηλότερα κέρδη. Δεύτερον, εάν μια εταιρεία πωλεί απαιτήσεις έναντι τρίτου, όπως έκανε η WorldCom, τότε οι παραδοχές συμβάλλουν στο ποσό ή τις απαιτήσεις που διατίθενται προς πώληση (Padgett & Baughn, 2002).

Εφόσον υπήρχαν διαθέσιμοι στόχοι απόκτησης, η WorldCom θα μπορούσε να συνεχίσει αυτές τις πρακτικές. Η τιμή των μετοχών ήταν υψηλή και οι λογιστικές πρακτικές επέτρεψαν στην εταιρεία να μεγιστοποιήσει τα οικονομικά πλεονεκτήματα των εξαγορών, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις αρνητικές πτυχές. Η WorldCom και η Wall Street θα μπορούσαν να αγνοήσουν τα θέματα εξυγίανσης επειδή οι νέες εξαγορές επέτρεψαν στη διοίκηση να επικεντρωθεί στη συμπεριφορά που οδηγούσε στη συνεχιζόμενη άνοδο της τιμής των μετοχών. Όλα αυτά τέθηκαν σε κίνδυνο όταν, το 2000, η κυβέρνηση αρνήθηκε να επιτρέψει την εξαγορά της Sprint από την WorldCom. Η άρνηση αυτή τερμάτισε τη στρατηγική της WorldCom για την εξαγορά χωρίς ενοποίηση και άφησε τη διοίκηση να επιλέξει μεταξύ της επικέντρωσης στη δημιουργία αξίας από τις προηγούμενες εξαγορές με την πιθανή απώλεια στην αξία της μετοχής ή στην προσπάθεια εξεύρεσης άλλων δημιουργικών τρόπων διατήρησης και αύξησης της τιμής της μετοχής. Τον Ιούλιο του 2002, η WorldCom κατέθεσε πτώχευση μετά από διάφορες γνωστοποιήσεις σχετικά με τις λογιστικές παρατυπίες. Μεταξύ αυτών ήταν η αποδοχή καταχρηστικής λογιστικής καταγραφής των λειτουργικών δαπανών ως κεφαλαιουχικών εξόδων κατά παράβαση των γενικά αποδεκτών λογιστικών πρακτικών (GAAP). Η WorldCom έχει παραδεχθεί προσαρμογή ύψους 9 δισ. δολαρίων για την περίοδο από το 1999 έως το πρώτο τρίμηνο του 2002 (Romero & Atlas, 2002).

5.3 Ο νόμος Sarbanes-Oxley

Ο νόμος Sarbanes-Oxley του 2002, ο οποίος περιέχει έντεκα ενότητες, θεσπίστηκε ως αντίδραση σε μια σειρά σημαντικών εταιρικών και λογιστικών σκανδάλων, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών Enron και WorldCom. Αυτά τα σκάνδαλα κόστισαν στους επενδυτές δισεκατομμύρια δολάρια όταν κατέρρευσαν οι τιμές των μετοχών των επηρεαζόμενων εταιρειών και έπληξαν την εμπιστοσύνη του κοινού στις αμερικανικές αγορές τίτλων.

Ο νόμος Sarbanes-Oxley (Δημοσιεύσεις 107-204, 116 που εκδόθηκαν στις 30 Ιουλίου 2002), γνωστός επίσης ως "νόμος για τη δημόσια λογιστική μεταρρύθμιση και προστασία επενδυτών" (Sarbanes-Oxley, Sarbox ή SOX) είναι ένας ομοσπονδιακός νόμος των Ηνωμένων Πολιτειών που θέτει νέες ή διευρυμένες απαιτήσεις για όλα τα διοικητικά συμβούλια των δημόσιων εταιριών των ΗΠΑ, τη διαχείριση και τη λογιστική στους δημόσιους οργανισμούς. Υπάρχουν επίσης ορισμένες διατάξεις του νόμου που ισχύουν και για ιδιωτικές εταιρείες, όπως για παράδειγμα η σκόπιμη καταστροφή αποδεικτικών στοιχείων που εμποδίζουν μια ομοσπονδιακή έρευνα.

Ως αποτέλεσμα του SOX, η ανώτατη διεύθυνση πρέπει να πιστοποιεί μεμονωμένα την ακρίβεια των οικονομικών πληροφοριών. Επιπλέον, οι κυρώσεις για δόλια οικονομική δραστηριότητα είναι πολύ πιο σοβαρές. Επίσης, ο SOX ενίσχυσε τον εποπτικό ρόλο των διοικητικών συμβουλίων και την ανεξαρτησία των εξωτερικών ελεγκτών που εξετάζουν την ακρίβεια των εταιρικών οικονομικών καταστάσεων (Kimmel et al., 2011).

Η πράξη περιέχει έντεκα τίτλους ή τμήματα, που κυμαίνονται από τις πρόσθετες ευθύνες εταιρικών συμβουλίων έως και τις ποινικές κυρώσεις, και απαιτεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC) να εφαρμόσει αποφάσεις σχετικά με τις απαιτήσεις συμμόρφωσης με το νόμο. Δημιούργησε ένα νέο δημόσιο οργανισμό, το Συμβούλιο Λογιστικής Εποπτείας Δημόσιας Εταιρείας (PCAOB), επιφορτισμένο με την εποπτεία, τη ρύθμιση, την επιθεώρηση και την πειθαρχία των λογιστικών εταιρειών στο ρόλο τους ως ελεγκτές δημόσιων εταιρειών. Η πράξη καλύπτει επίσης θέματα όπως η ανεξαρτησία του ελεγκτή, η εταιρική διακυβέρνηση, η αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου και η ενισχυμένη δημοσιοποίηση στοιχείων. Σε απάντηση στην αντίληψη ότι χρειάζονται αυστηρότεροι νόμοι περί δημοσιονομικής διακυβέρνησης, οι κανονισμοί τύπου SOX θεσπίστηκαν στη συνέχεια στον Καναδά (2002), τη Γερμανία (2002), τη Νότια Αφρική (2002), τη Γαλλία (2003), την Αυστραλία (2004), την Ινδία (2005), την Ιαπωνία (2006), την Ιταλία (2006), το Ισραήλ και την Τουρκία (Kimmel et al., 2011).

Κεφάλαιο 6. Χρηματοοικονομικές καταστάσεις πτωχευμένων εταιρειών. Εμπειρική έρευνα.

6.1 Σκοπός και μεθοδολογία ανάλυσης

Η αναζήτηση των επιχειρήσεων που συμπεριλήφθηκαν στην παρακάτω ανάλυση υλοποιήθηκε μέσω της ιστοσελίδας του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Το Χρηματιστήριο Αθηνών, στην παλαιότερη ιστοσελίδα του (ASE, 2017), διατηρεί λίστα με τις εταιρείες οι οποίες έχουν διαγραφεί ως και το 2013. Δεδομένου ότι η νέα σελίδα του χρηματιστηρίου

Αθηνών δεν περιλαμβάνει σχετικές πληροφορίες το δείγμα μας περιορίζεται στα στοιχεία των εταιρειών που διαγράφηκαν από το Χρηματιστήριο Αθηνών ως και το 2013. Η βάση δεδομένων του Χρηματιστηρίου Αθηνών για τις επιχειρήσεις που διαγράφηκαν δεν τηρεί οικονομικές καταστάσεις μετά το 2007. Επίσης για τη περίοδο 2005-2007, λίγες είναι οι εταιρείες που έχουν διαγραφεί και παράλληλα μπορεί να βρει κανείς πλήρεις καταστάσεις. Επιλέξαμε 14 εταιρείες οι οποίες διαγράφηκαν από το χρηματιστήριο τα έτη 2012 και 2013 και για τις οποίες διατίθενται οικονομικές καταστάσεις για τα έτη 2005, 2006 και 2007. Τα αίτια της διαγραφής είναι η πτώχευση για τις 10 από αυτές, ενώ οι υπόλοιπες 4 διαγράφηκαν για άλλους λόγους.

Στην παρούσα εργασία γίνεται μελέτη βιωσιμότητας εταιρειών που έχουν διαγραφεί από το ελληνικό χρηματιστήριο τα έτη 2012 και 2013 με τη χρήση αριθμοδεικτών που περιλαμβάνονται στο μοντέλο πρόβλεψης z-score που δημιουργήθηκε από τον καθηγητή Edward I. Altman. Οι αριθμοδείκτες υπολογίζονται λαμβάνοντας δεδομένα από τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και εκθέσεις των εταιρειών για τη χρονική περίοδο 2005 έως 2007 και στη συνέχεια τα μοντέλα εφαρμόζονται στις επιλεγμένες εταιρείες.

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων εταιρειών που έχουν διαγραφεί από το Χ.Α. με σκοπό να δείξουμε εάν η πτώχευση ήταν κάτι το οποίο μπορούσε να προβλεφθεί. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η ανάλυση γίνεται με βάση δημοσιευμένα στοιχεία οπότε τόσο τα δεδομένα όσο και τα συμπεράσματα περιορίζονται σε αυτά. Συγκεκριμένα, στη σελίδα του χρηματιστηρίου Αθηνών δεν παρουσιάζεται σαφώς αν η διαγραφή των εταιρειών γίνεται για λόγους πτωχεύσης ή για άλλους λόγους. Η πηγή που χρησιμοποιήθηκε για την αιτία της διαγραφής προέρχεται από τον έντυπο τύπο και συγκεκριμένα την εφημερίδα 'ΤΟ ΒΗΜΑ' (ΒΗΜΑ, 8/12/ 2016).

Το μοντέλο πρόβλεψης z-score που δημιουργήθηκε από τον καθηγητή Edward I. Altman εκφράζεται από την ακόλουθη σχέση:

$$Z = 1.2 * X_1 + 1.4 * X_2 + 3.3 * X_3 + 0.6 * X_4 + 1 * X_5$$

Όπου

X_1 = Κεφάλαιο κίνησης / Σύνολο ενεργητικού

$X_2 = \text{Παρακρατηθέντα κέρδη} / \text{Σύνολο ενεργητικού}$

$X_3 = \text{Κέρδη προ φόρων και τόκων} / \text{Σύνολο ενεργητικού}$

$X_4 = \text{Αγοραία αξία ιδίων κεφαλαίων} / \text{Σύνολο υποχρεώσεων}$

$X_5 = \text{Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)} / \text{Σύνολο ενεργητικού}$

Τα όρια που τίθενται στο μοντέλο z – score αυτά είναι:

$Z < 1,81$ Η επιχείρηση βρίσκεται στην επικίνδυνη ζώνη για πτώχευση.

$1,81 < Z < 2,67$ Η επιχείρηση βρίσκεται σε αμφισβητούμενη περιοχή.

$Z > 2,67$ Η επιχείρηση βρίσκεται σε ασφαλή περιοχή

Οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων μπορούν να χρησιμοποιούν το μοντέλο Z – Score για μία αρκετά μεγάλη ποικιλία εφαρμογών (Πολύδωρας, 2006).

6.1.1 Επιχειρήσεις που μελετήθηκαν

6.1.1.1 Επιχειρήσεις που αποχώρησαν από το Χ.Α. λόγω πτώχευσης

Η πρώτη εταιρεία (εφεξής Ε1-πτώχευμένη) είναι κατασκευαστική και ονομάζεται Αφοί Μεσοχωρίτη ΑΤΕ, ιδρύθηκε το 1986 και εισήχθη στο χρηματιστήριο τον Αύγουστο του 1994. Η εταιρεία απασχολούσε 103 άτομα και όμιλος Μεσοχωρίτη 106 άτομα. Η έδρα της εταιρείας βρισκόταν στη Θεσσαλονίκη. Η εταιρεία έχει αναλάβει πολλά ιδιωτικά και δημόσια έργα διαγράφηκε από το Χ.Α. λόγω πτώχευσης το 2013 (ΒΗΜΑ, 2016). «*Η μετοχή της, που εκτοξεύτηκε τον Νοέμβριο του 1999, βρέθηκε να υποχωρεί άνω του 90% ύστερα από μόλις δύο χρόνια και έπαψε να διαπραγματεύεται στο ταμπλό του Χ.Α. από το φθινόπωρο του 2008. Έως τις 31/12/2008 οι συνολικές υποχρεώσεις της διαμορφώνονταν*

στα 25,9 εκατ. ευρώ, δηλαδή ξεπερνούσαν περίπου κατά έξι φορές τον αριθμό των ιδίων κεφαλαίων της ύψους 4,5 εκατ. ευρώ.»(CAPITAL, 2017)

Πίνακας 2 ΑΦΟΙ ΜΕΣΟΧΩΡΙΤΗ Α.Τ.Ε.

Στοιχεία Εισηγμένης	
Δραστηριότητα:	Κατασκευαστική εταιρία.
Έτος Ίδρυσης:	1986
Ημ/νία Εισαγωγής:	10/08/1994
Διοικητικό Συμβούλιο :	ΜΕΣΟΧΩΡΙΤΗΣ Ο ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ), ΜΕΣΟΧΩΡΙΤΗΣ Ο ΙΩΑΝΝΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ), ΤΣΑΛΤΑΜΠΑΣΗΣ Α ΘΩΜΑΣ (ΜΕΛΟΣ), ΜΕΣΟΧΩΡΙΤΗΣ Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ (ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ Κ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ (ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΣΤΑΜΑΤΙΚΑΣ Δ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ Κ ΔΡΟΣΟΣ (ΜΕΛΟΣ)
Προσωπικό:	Εταιρία - 103 Όμιλος - 106
Διεύθυνση:	ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΚΑΚΑΒΟΥ 3 Ταχ Κωδ:54641 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Τον Απρίλιο του 2009 το Πολυμελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης έκανε δεκτή την αίτηση υπαγωγής της Αφοι Μεσοχωρίτη ΑΤΕ στις ευνοϊκές διατάξεις του άρθρου 99 του νέου πτωχευτικού κώδικα, προστατεύοντας την εταιρία από τις απαιτήσεις πιστωτών της, καθώς «*αναστέλλονται τα όποια μέτρα ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της αιτούσας για την ικανοποίηση απαιτήσεων των πιστωτών της, ενώ δεν είναι δυνατή η λήψη οποιουδήποτε ασφαλιστικού μέτρου εναντίον της, εκτός αν με αυτό επιδιώκεται η αποτροπή της απομάκρυνσης ή αφαίρεσης ή μετακίνησης κινητών πραγμάτων της επιχείρησης, τεχνολογικού ή μηχανολογικού εν γένει εξοπλισμού της. Επίσης, αναστέλλεται η λήψη κάθε μέτρου συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, συμπεριλαμβανομένης της κήρυξης της πτώχευσης*» (ENET, 2017).

Επιπλέον μελετήθηκαν οι εξής επιχειρήσεις για τις οποίες υπάρχουν πληροφορίες ότι πτώχευσαν:

ALAPIS A.B.E.E.	εφεξής E2-πτώχευμένη
FASHION BOX ΕΛΛΑΣ	εφεξής E3-πτώχευμένη

SPRIDER STORES A.E.	εφεξής E4-πτωχευμένη
ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ Α.Ε.Ε.	εφεξής E5-πτωχευμένη
ΕΙΚΟΝΑ-ΗΧΟΣ Α.Ε.Ε.	εφεξής E6-πτωχευμένη
ΕΤΜΑ Α.Ε. ΤΕΧΝ. ΜΕΤΑΞΗΣ	εφεξής E7-πτωχευμένη
ΛΑΝ ΝΕΤ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Α.Ε.	εφεξής E8-πτωχευμένη
ΡΙΝΤΕΝΚΟ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ & ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	εφεξής E9-πτωχευμένη
Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.	εφεξής E10-πτωχευμένη

Σύμφωνα με δημοσιεύματα (iefimerida.gr, 2017), η ALAPIS A.B.E.E. που δραστηριοποιούταν στον χώρο της υγείας κηρύχθηκε σε κατάσταση πτώχευσης το 2013 με την απόφαση 1190 του Πρωτοδικείου Αθηνών, καθώς ο ιδιοκτήτης Λαυρέντης Λαυρεντιάδης βρέθηκε κατηγορούμενος για πέντε κακουργήματα και οι πιστωτές «ABN AMRO BANK N.V», «Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ», «Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ», «Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ», «BNP Paribas Ireland», «Γενική Τράπεζα ΑΕ», «Τράπεζα Αττικής ΑΕ», «Τράπεζα Κύπρου» και «Alpha Bank», μέσω της BNP Paribas Securities Services εκπροσωπεί το σύνολο των ομολογιούχων προχώρησαν στη διεκδίκηση των στοιχείων ενεργητικού της εταιρείας μέσω του συνδίκου πτώχευσης. «Οι ελεγκτικές αρχές υποστηρίζουν ότι σύμφωνα με τα στοιχεία που υπάρχουν το σύνολο σχεδόν των αγοραπωλησιών έχουν γίνει με δάνεια μαιμού από την Proton Bank και μεγάλο μέρος των χρημάτων έχουν καταλήξει σε λογαριασμούς του κ. Λαυρεντιάδη στο εξωτερικό».

Σχετικά με τη SPRIDER STORES A.E., «η μη ικανοποίηση των ληξιπρόθεσμων χρεών είναι η αιτία για την οποία το Πολυμελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης κήρυξε σε κατάσταση πτώχευσης την αλυσίδα Sprider Stores με την απόφαση 25822/2013»(news.gr, 2017).

Η ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ Α.Ε.Ε. παρά το γεγονός ότι διέθετε 161 καταστήματα το 2009, το 2011 κατείχε μόνο 31 και βρέθηκε σε κατάσταση πτώχευσης με δικαστική απόφαση. *«Η πενταετής διαμάχη μεταξύ των οικογενειών Αποστόλου και Λαουτάρη φαίνεται ότι αποτελεί την κύρια αιτία για την κατάρρευση της Ατλάντικ. Η τελευταία είχε εξαγοράσει τη «Γαληνός Λαουτάρης», λίγες εβδομάδες μετά την εισαγωγή των μετοχών της στο Χ.Α. τον Ιανουάριο του 2001. Έτσι η οικογένεια Λαουτάρη, κυρίαρχη στην αγορά σούπερ μάρκετ της Εύβοιας, είχε αποκτήσει αξιόλογο ποσοστό της Ατλάντικ.»*(*dimokratianews.gr, 2017*)

Η ΕΙΚΟΝΑ-ΗΧΟΣ Α.Ε.Ε. πτώχευση κυρίως λόγω της έλλειψης ρευστού και η μη ομαλή τροφοδοσία με εμπορεύματα. Η ΕΤΜΑ και οι λοιπές εταιρείες που πτώχευσαν σύμφωνα με τον Πίνακα 9, είχαν επιδείξει αρνητικές επιδόσεις από το 2004 (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 2017).

6.1.1.2 Επιχειρήσεις που αποχώρησαν από το Χ.Α. βάσει λοιπών αιτιών

Η πρώτη διαγραμμένη εταιρεία (εφεξής Ε1-διαγραμμένη) ονομάζεται ALTIUS ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ με έδρα την Αθήνα και εισήχθη στο χρηματιστήριο το 2002, ενώ διαγράφηκε το 2013. Δραστηριοποιούταν στη διαχείριση χαρτοφυλακίου κινητών αξιών. Με βάση δημοσίευμα της Ναυτεμπορικής, *«η εταιρεία ALTIUS ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ Α.Ε.Ε.Χ. ΥΠΟ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ διεγράφη από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.) σε συνέχεια και της από 10/04/2013 σχετικής απόφασης της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της. Κατόπιν των ανωτέρω οι μετοχές της Εταιρείας διαγράφηκαν από το Χρηματιστήριο Αθηνών την Τρίτη 25/06/2013.»*(*ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, 2017*)

Η επόμενη διαγραμμένη εταιρεία (εφεξής Ε2-διαγραμμένη) ονομάζεται ΖΑΜΠΙΑ Α.Ε. και δραστηριοποιούνταν στην εισαγωγή και εμπορία ηλεκτρικών οικιακών συσκευών

μηχανημάτων κλιματισμού και μηχανών των τηλεοράσεων και λοιπών συναφών ειδών. ιδρύθηκε το 1962 και εισήχθη στο χρηματιστήριο το 1972. η έδρα της εταιρείας βρίσκονταν στο Περιστέρι. Η εταιρεία αποχώρησε από το Χ.Α. βάσει κανονισμού.

Πίνακας 3 ALTIUS ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

Στοιχεία Εισηγμένης	
Δραστηριότητα:	Διαχείριση χαρτοφυλακίου κινητών αξιών.
Έτος Ίδρυσης:	
Ημ/νία Εισαγωγής:	16/08/2002
Διοικητικό Συμβούλιο :	ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ε ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ), ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΧΑΡΙΤΩΝ ΒΡΟΧΙΔΗΣ (ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Π ΑΓΓΕΛΟΣ (ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Ν ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΦΩΤΑΚΙΔΟΥ Α ΜΑΙΡΗ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΚΥΡΙΑΖΗΣ Μ ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ)
Προσωπικό:	2
Διεύθυνση:	ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΠΕΝΑΚΗ 24 Ταχ Κωδ:106 78 ΑΘΗΝΑ

Πίνακας 4 ΖΑΜΠΑ Α.Ε.

Στοιχεία Εισηγμένης	
Δραστηριότητα:	Εισαγωγή και εμπορία ηλεκτρικών οικιακών συσκευών, μηχανημάτων κλιματισμού και μηχανών, δεκτών τηλεοράσεων και λοιπών συναφών ειδών.
Έτος Ίδρυσης:	1962
Ημ/νία Εισαγωγής:	26/07/1972
Διοικητικό Συμβούλιο :	ΖΑΧΜΑΝΟΓΛΟΥ ΕΛΕΝΗ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΜΠΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΗ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ), ΜΠΑΛΟΠΟΥΛΟΣ Β ΝΙΚΟΛΑΟΣ (ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΖΑΧΜΑΝΟΓΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ (ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΧΑΛΒΑΤΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ)
Προσωπικό:	14
Διεύθυνση:	ΛΕΩΦ. ΚΗΦΙΣΣΟΥ 38 Ταχ Κωδ:12133 ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ

Η ΕΛΦΙΚΟ Α.Ε.Ε. (εφεξής Ε3-διαγραμμένη) ιδρύθηκε το 1973 ως βιομηχανία υφασμάτων και εισήχθη στο χρηματιστήριο Αθηνών 1987. απασχολεί 8 άτομα και η έδρα της βρίσκεται στο Σχηματάρι Βοιωτίας. Από τον απρίλιο του 2006 η μετοχή της ΕΛΦΙΚΟ

Α.Ε.Ε. βρίσκεται στην κατηγορία επιτήρησης, διότι σύμφωνα με τις ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις της 31/12/2005 τα κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών, επενδυτικών αποτελεσμάτων και αποσβέσεων (ΕΒΙΤΔΑ) ήταν αρνητικά. Η εταιρεία αποχώρησε από το Χ.Α. βάσει κανονισμού λόγω ετήσιων συνολικών εσόδων μικρότερων των 2 εκ. Ευρώ.

Η ανώνυμη εταιρεία ΕΥΡΩΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ & ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Α.Ε. (εφεξής Ε4-διαγραμμένη) ιδρύθηκε το 1933 με έδρα την Αθήνα και εισήχθη στο χρηματιστήριο το 1962. Η δραστηριότητα της επιχείρησης περιλαμβάνει συμμετοχή στο κεφάλαιο του χρηματοοικονομικού, εμπορικού και βιομηχανικού τομέα, εταιρειών εισηγμένων ή όχι στο χρηματιστήριο, αλλά και συμμετοχή σε επιχειρήσεις στα πλαίσια των επιταγών της νομοθεσίας, με οποιοδήποτε νομική μορφή ή σχέση, για την παραγωγή και εμπορία οποιουδήποτε προϊόντος και για την παροχή υπηρεσιών. Η εταιρεία αποχώρησε από το Χ.Α. λόγω διαγραφής.

Πίνακας 5 ΕΛΦΙΚΟ Α.Ε.Ε.

Στοιχεία Εισηγμένης	
Δραστηριότητα:	Βιομηχανία υφασμάτων.
Έτος Ίδρυσης:	1973
Ημ/νία Εισαγωγής:	28/08/1987
Διοικητικό Συμβούλιο :	ΚΟΥΛΟΥΛΙΑΣ Κ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ/ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΚΟΥΛΟΥΛΙΑΣ Ι ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ), ΚΟΥΛΟΥΛΙΑΣ Γ ΙΩΑΝΝΗΣ (ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΜΑΛΑΧΙΑΣ Ν ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΚΟΥΛΟΥΛΙΑ Σ ΠΕΛΑΓΙΑ (ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ Δ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ)
Προσωπικό:	8
Διεύθυνση:	ΣΧΗΜΑΤΑΡΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ - Ταχ Κωδ:32009 ΣΧΗΜΑΤΑΡΙ

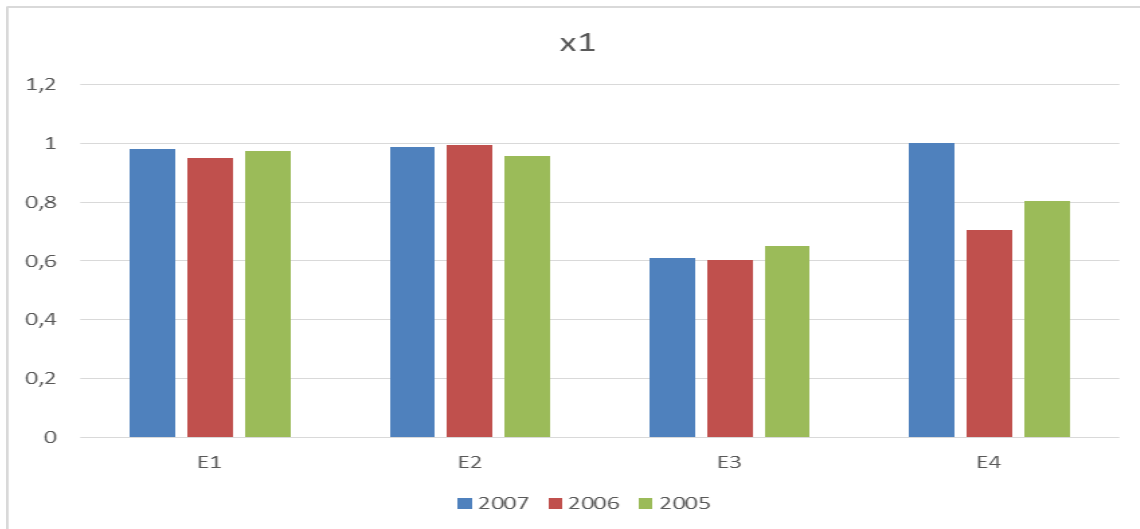
Πίνακας 6 ΕΥΡΩΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ & ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Α.Ε.

Στοιχεία Εισηγμένης	
Δραστηριότητα:	Συμμετοχή της εταιρίας στο κεφάλαιο, εισηγμένων ή όχι στο χρηματιστήριο, του χρηματοοικονομικού, εμπορικού και βιομηχανικού τομέα. Συμμετοχή της εταιρίας σε επιχειρήσεις στα πλαίσια των επιταγών της νομοθεσίας, με οποιαδήποτε νομική μορφή ή σχέση, για την παραγωγή και εμπορία οποιουδήποτε προϊόντος και για την παροχή υπηρεσιών.
Έτος Ίδρυσης:	1933

Ημ/νία Εισαγωγής:	17/01/1962
Διοικητικό Συμβούλιο :	ΜΗΤΡΟΥ Ε ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ/ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΡΟΥΚΑ Ι ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΘΕΟΧΑΡΗΣ Ε ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ (ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΖΟΥΜΗΣ Ι ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ), ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗΣ Μ ΘΕΟΔΩΡΟΣ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ)
Προσωπικό:	Εταιρία - 1 Όμιλος - 1
Διεύθυνση:	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 39 Ταχ Κωδ:105 64 ΑΘΗΝΑ

6.2 Αποτελέσματα ανάλυσης για τις διαγραμμαμένες

Στα διαγράμματα που ακολουθούν παρουσιάζονται οι τάσεις των αριθμοδεικτών που υπολογίστηκαν για εισαγωγή στο μοντέλο z-score του Altman. Συγκεκριμένα το πρώτο διάγραμμα παρουσιάζει τη διακύμανση του $X1$ =Κεφάλαιο κίνησης/Σύνολο ενεργητικού και για τις τέσσερις εταιρείες. Ο δείκτης αυτός μέτρα τα ρευστοποιήσιμα κεφάλαια σε σχέση με το μέγεθος της επιχείρησης και όχι σε θεωρητική σύνδεση με πιθανότητες χρεοκοπίας μιας επιχείρησης. Παρατηρούμε ότι οι επιχειρήσεις 1 και 2 έχουν παρόμοια τάση σχετικά με τον δείκτη $X1$ καθώς αυτός δείχνει να μειώνεται κατά την περίοδο 2005-2007. Σχετικά με την επιχείρηση 4 ο δείκτης αυτός μετά από μία μικρή μείωση το 2006 ακολουθεί ανοδική πορεία παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη τιμή μεταξύ των πέντε εταιρειών για το 2007. Οι επιχειρήσεις 1 και 2 παρουσιάζουν παρόμοιες τιμές του δείκτη καθ' όλο το διάστημα της ανάλυσης.

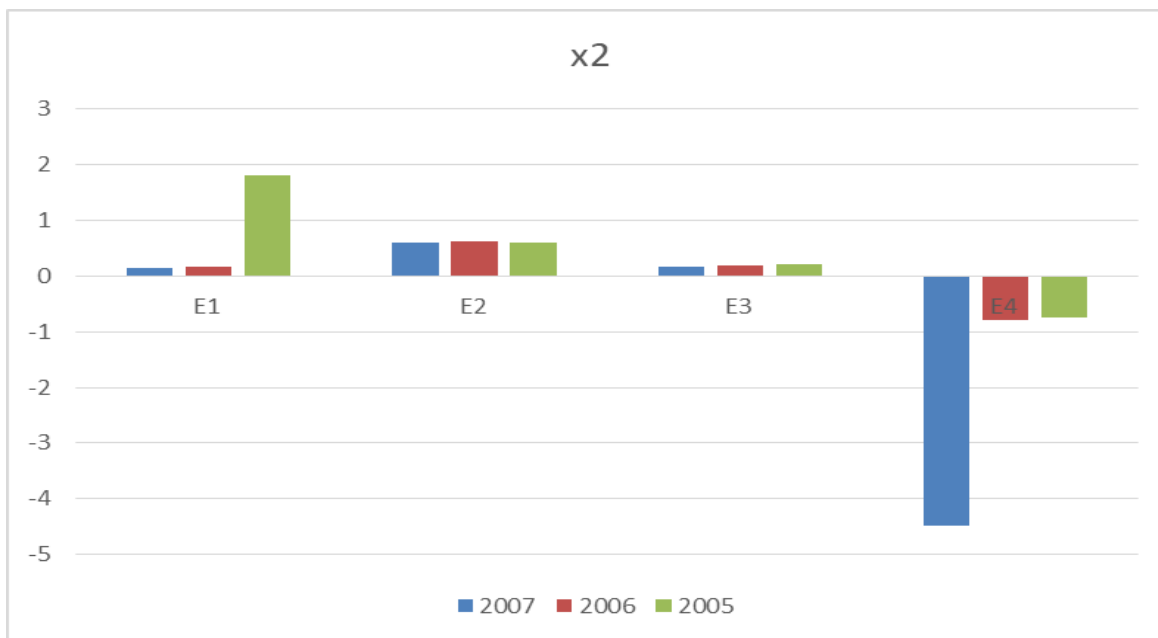

Εικόνα 1 Μεταβολή δείκτη $x1$ και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης

Στην Εικόνα 2 παρουσιάζεται η μεταβολή του δείκτη $X2$: Παρακρατηθέντα κέρδη / Σύνολο ενεργητικού. Ο δείκτης αυτός μετρά τη σωρευτική κερδοφορία της εταιρείας, σχετίζεται άμεσα με τον τρόπο χρηματοδότησης και ανάπτυξης της εταιρείας και εξετάζει εμμέσως την ηλικία της. Παρατηρούμε αρκετή διαφοροποίηση της πορείας του δείκτη ανάλογα την εταιρία:

- Η εταιρεία 1 παρουσιάζει μια μεγάλη μείωση του δείκτη μεταξύ 2005 και 2006 και σταθεροποίηση στα χαμηλά μεταξύ 2006-2007.
- Οι εταιρείες 2 και 3 παρουσιάζουν σταθερές τιμές του δείκτη καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο
- Η εταιρεία 4 παρουσιάζει σταθερότητα του δείκτη την περίοδο 2005-2006 και απότομη μείωση τη περίοδο 2006-2007

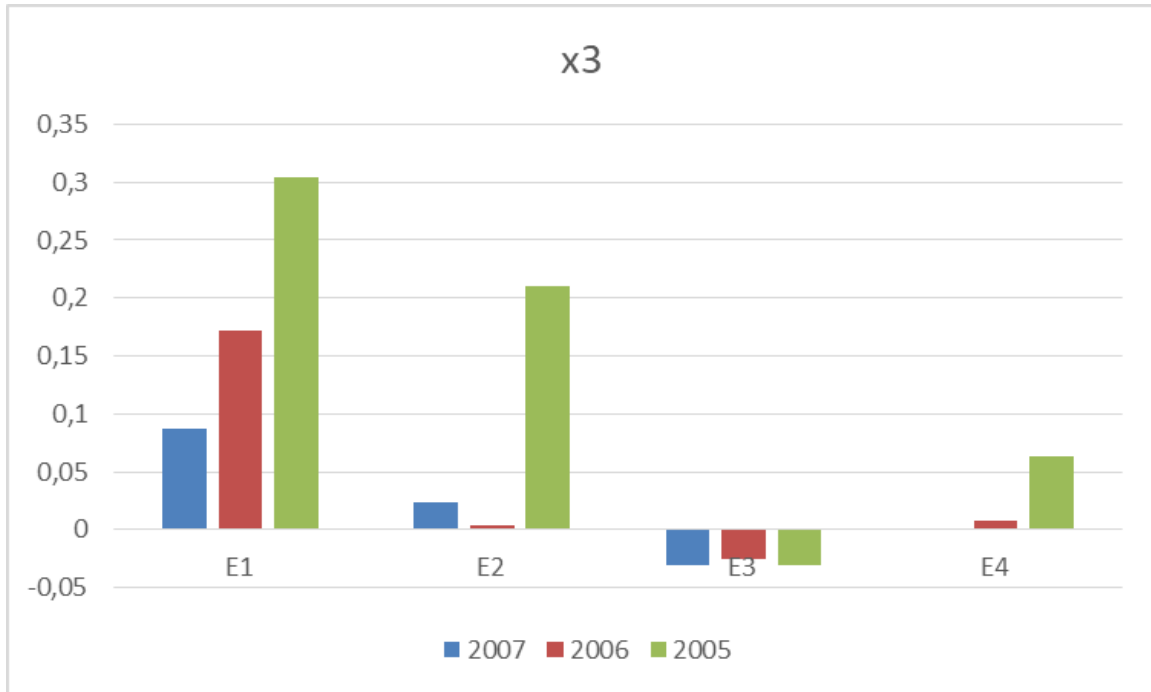

Εικόνα 2 Μεταβολή δείκτη x_2 και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης

Στην Εικόνα 3 παρουσιάζεται ο δείκτης X_3 : Κέρδη προ φόρων και τόκων (EBIT) / Σύνολο ενεργητικού που ονομάζεται και δείκτης απόδοσης παγίων. Ο δείκτης αυτός μετρά τη λειτουργική αποδοτικότητα, εφόσον τα λειτουργικά κέρδη αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για τη μακροχρόνια βιωσιμότητα και είναι ένα μέτρο της πραγματικής παραγωγικότητας του ενεργητικού μιας επιχείρησης, ανεξάρτητα από οποιουδήποτε παράγοντες φόρου ή μόχλευσης. Παρατηρείται αρκετή διαφοροποίηση της πορείας του δείκτη μεταξύ των εταιρειών. Η εταιρεία 3 παρουσιάζει σταθερές τιμές του δείκτη καθ' όλη τη περίοδο ανάλυσης. Η εταιρεία 1 παρουσιάζει σταθερή μείωση του δείκτη για τα έτη 2007 και 2006 σε σχέση με το 2005. Η εταιρεία 2 παρουσιάζει μεγαλύτερες διακυμάνσεις καθώς ο δείκτης X_3 μειώνεται απότομα το 2006 και αυξάνεται ελαφρά το 2007. Η εταιρεία 4 παρουσιάζει απότομη πτωτική τάση.

Ο δείκτης X_4 : Αγοραία αξία ιδίων κεφαλαίων / Σύνολο υποχρεώσεων, δείχνει την επιρροή της αγοραίας αξίας του κεφαλαίου και δείχνει κατά πόσο τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης μπορούν να χάσουν αξία πριν οι υποχρεώσεις τα ξεπεράσουν και καταστεί αφερέγγυα, οπότε αποτελεί μία αποτελεσματική πρόβλεψη χρεωκοπίας. Παρατηρούμε ότι ενώ οι επιχειρήσεις 3 και 4 παρουσιάζουν παρόμοιες τάσεις με σταθερές σχετικά τιμές το

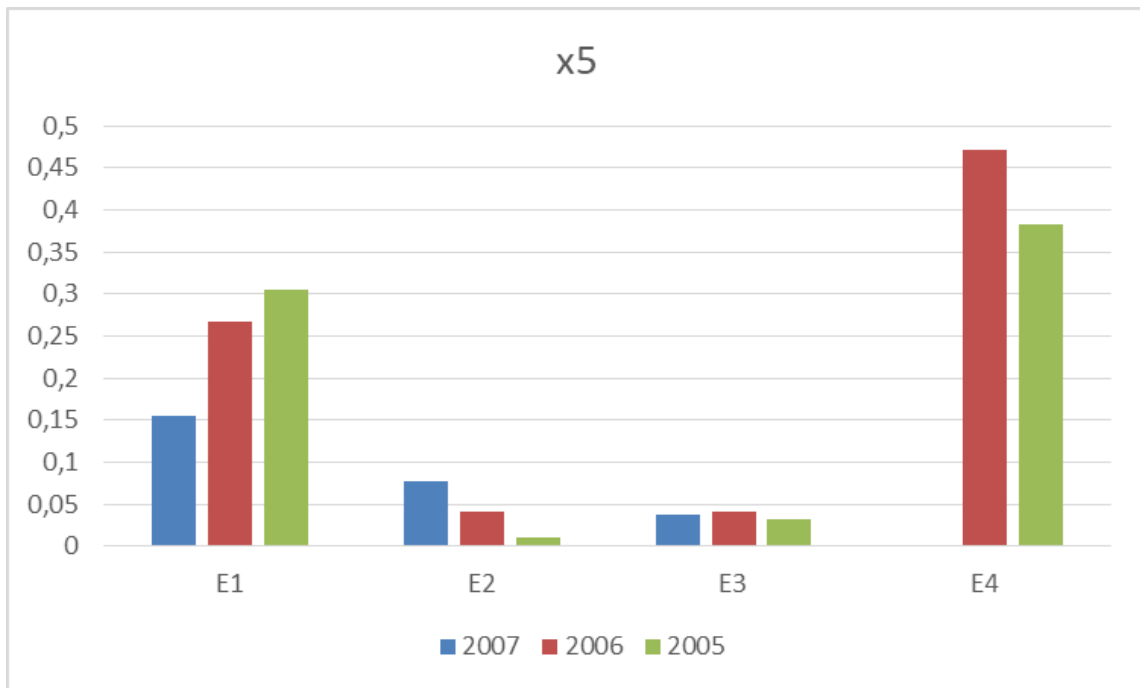
διάστημα 2005-2007, οι εταιρείες 1 και 2 παρουσιάζουν υψηλές τιμές και μεγάλες διακυμάνσεις (μείωση και αύξηση το 2006 αντίστοιχα) (Εικόνα 4).

Εικόνα 3 Μεταβολή δείκτη x3 και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης

Εικόνα 4 Μεταβολή δείκτη x_4 και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης

Εικόνα 5 Μεταβολή δείκτη x_5 και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης

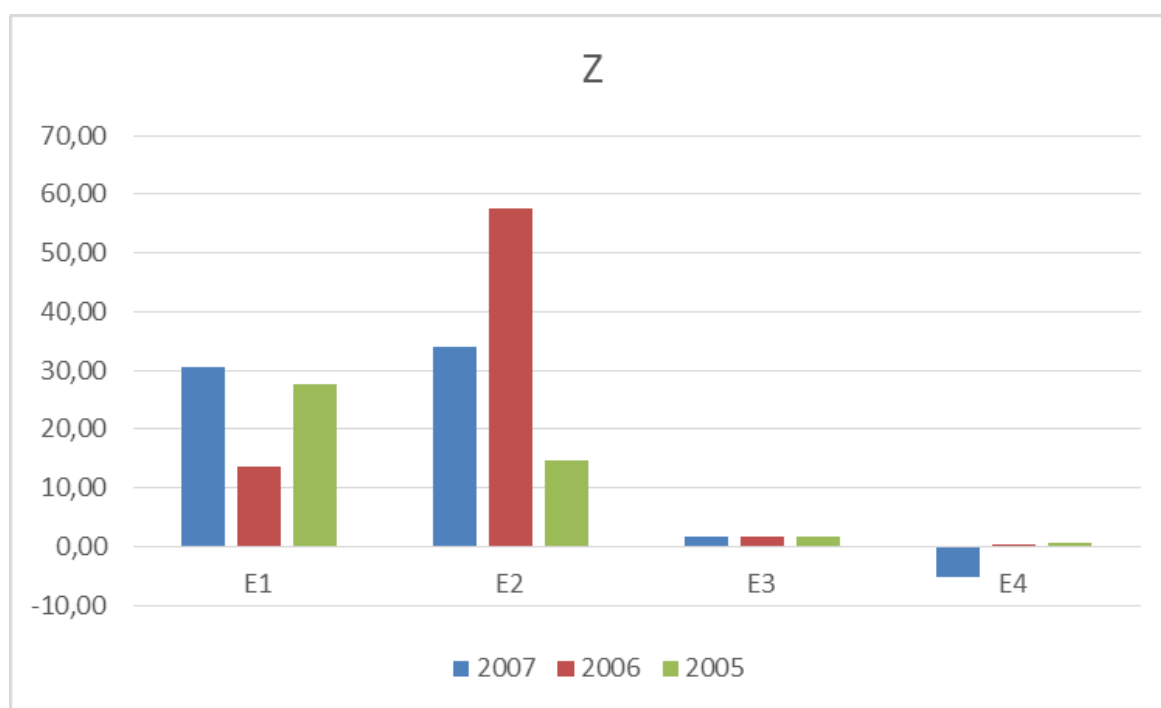
Ο δείκτης X_5 : Κύκλος εργασιών (πωλήσεις) / Σύνολο ενεργητικού (Εικόνα 5), παρουσιάζει το παραγόμενο έργο με τη χρήση του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων. Είναι ένα μέτρο των ικανοτήτων της διοίκησης όσον αφορά την αντιμετώπιση των συνθηκών ανταγωνισμού. Παρατηρούμε πολύ χαμηλές τιμές για όλες τις επιχειρήσεις. Για τη περίοδο 2005-2006 όλες οι εταιρείες παρουσιάζουν ανοδική τάση του δείκτη με εξαίρεση την εταιρεία 1 που είναι σταθερά μειούμενη. Τη περίοδο 2006-2007 η εταιρείες 2 και 3 συνεχίζει την ανοδική πορεία. Οι εταιρεία 4 παρουσιάζει σταθερά υψηλό δείκτη..

Εφόσον υπολογίσαμε και παρουσιάσαμε τους δείκτες εφαρμόζουμε το μοντέλο z-score του Altman και τα αποτελέσματα για τον δείκτη Z παρουσιάζονται στον Πίνακα 8. Παρατηρούμε ότι οι εταιρείες 1 και 2 καθ' όλη τη διάρκεια μελέτης φαίνεται να βρίσκονται σε ασφαλή περιοχή καθώς $Z > 2,67$. Κατά το έτος 2005 η εταιρεία 3 βρίσκεται στην επικίνδυνη ζώνη για πτώχευση καθώς $Z=1,80 < 1,81$, το ίδιο και η εταιρεία 4 όπου $Z=0,53 < 1,81$. Το 2006 οι εταιρείες 1 και 2 βρίσκονται σε ασφαλή περιοχή ενώ οι εταιρείες

3 και 4 σε επικίνδυνη περιοχή για πτώχευση $Z < 1,81$. Το 2007 οι εταιρείες 3 και 4 βρίσκονται στην επικίνδυνη περιοχή, ενώ οι εταιρείες 1 και 2 εξακολουθούν να βρίσκονται στην ασφαλή περιοχή. Οι μεταβολές του z-score παρουσιάζονται στην Εικόνα 6.

Πίνακας 7 Υπολογισμός z-score και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης περίοδος 2005-2007

Z	2007	2006	2005
E1	30,47	13,50	27,53
E2	33,90	57,61	14,73
E3	1,62	1,62	1,80
E4	-5,28	0,19	0,53

Εικόνα 6 Μεταβολή z-score και για τις πέντε επιχειρήσεις της μελέτης

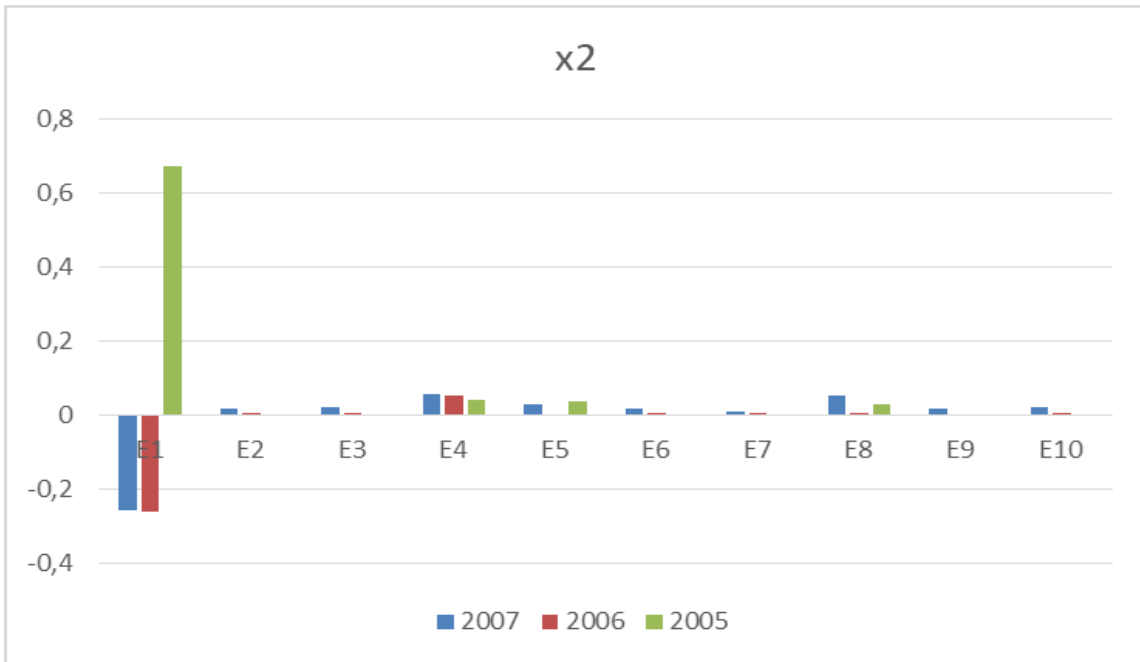
6.3 Αποτελέσματα ανάλυσης για τις πτωχευμένες

Οι δείκτες X1-X5 για τις 10 πτωχευμένες εταιρείες παρουσιάζονται στις Εικόνες 7 ως 11.

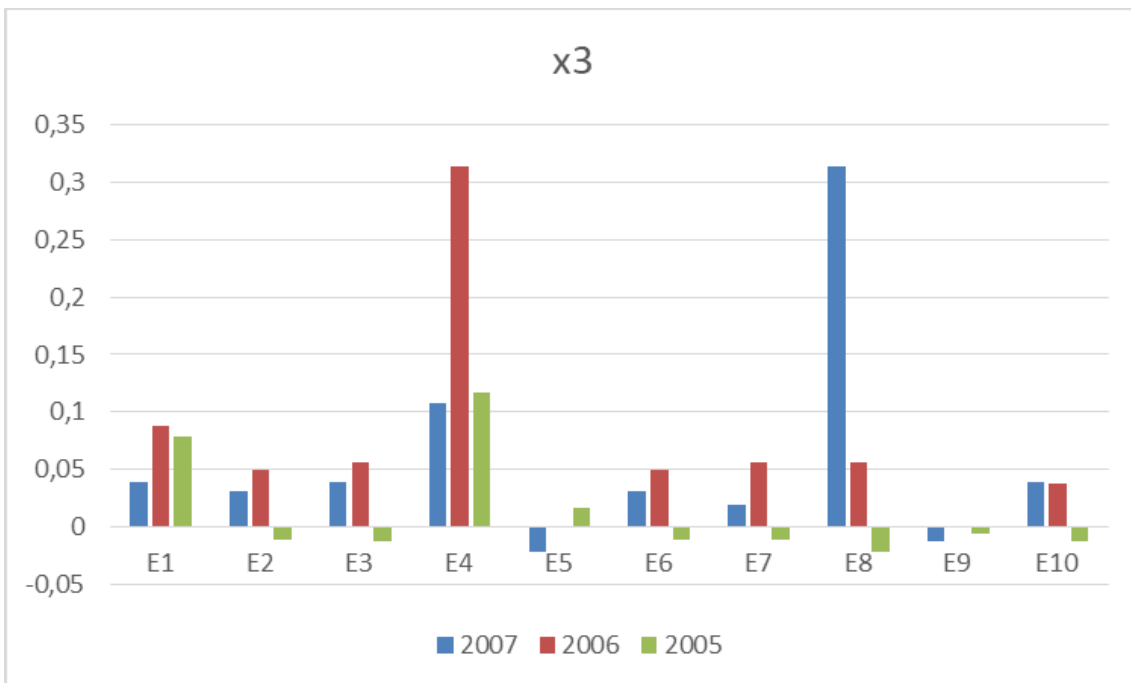
Εφόσον υπολογίσαμε και παρουσιάσαμε τους δείκτες εφαρμόζουμε το μοντέλο z-score του Altman και τα αποτελέσματα για τον δείκτη Z παρουσιάζονται στον Πίνακα 9. Παρατηρούμε ότι στην ασφαλή περιοχή ($Z > 2,67$) βρίσκονται για το 2005 η εταιρεία 1, για το 2006 οι εταιρείες 2,3,4,6,7 και 8, ενώ για το 2007, οι εταιρείες 6, 7 και 8. Στην επικίνδυνη περιοχή ($Z \leq 1,81$) βρίσκονται για το 2005 όλες οι εταιρείες εκτός από την εταιρεία 1, για το έτος 2006 οι εταιρείες 5 και 9, ενώ για το έτος 2007 οι εταιρείες 1-5, 9 και 10. Σε αμφισβητούμενη περιοχή βρίσκονται οι εταιρείες 1 και 10 το έτος 2006.

Εικόνα 7 Μεταβολή δείκτη x1 και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης

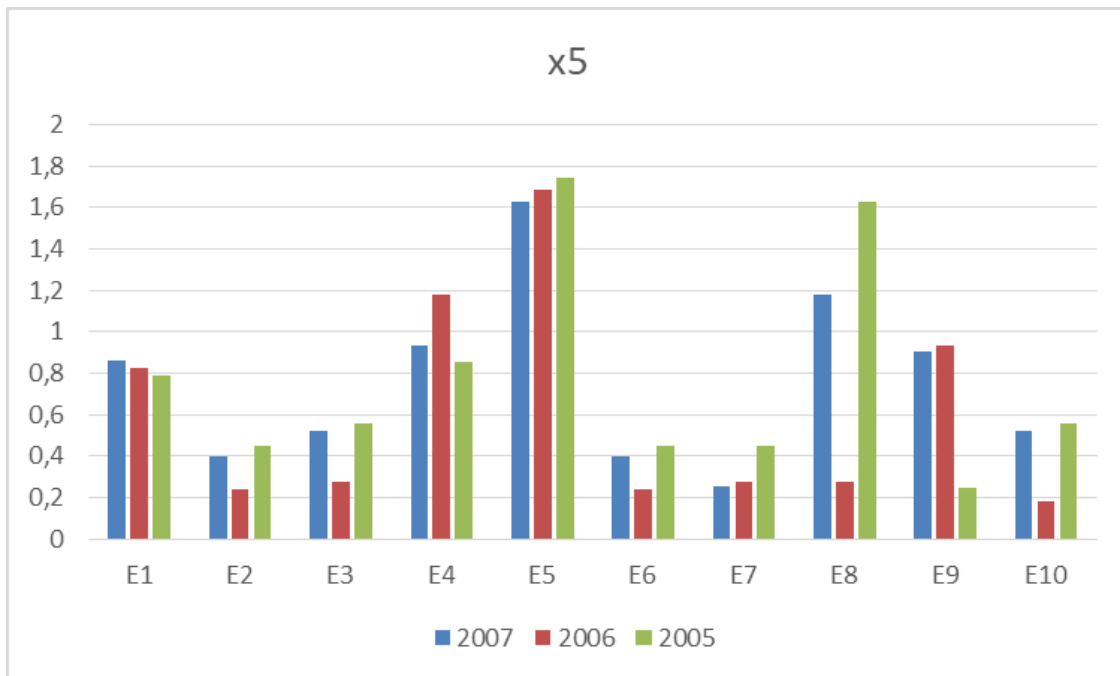
Εικόνα 8 Μεταβολή δείκτη x2 και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης

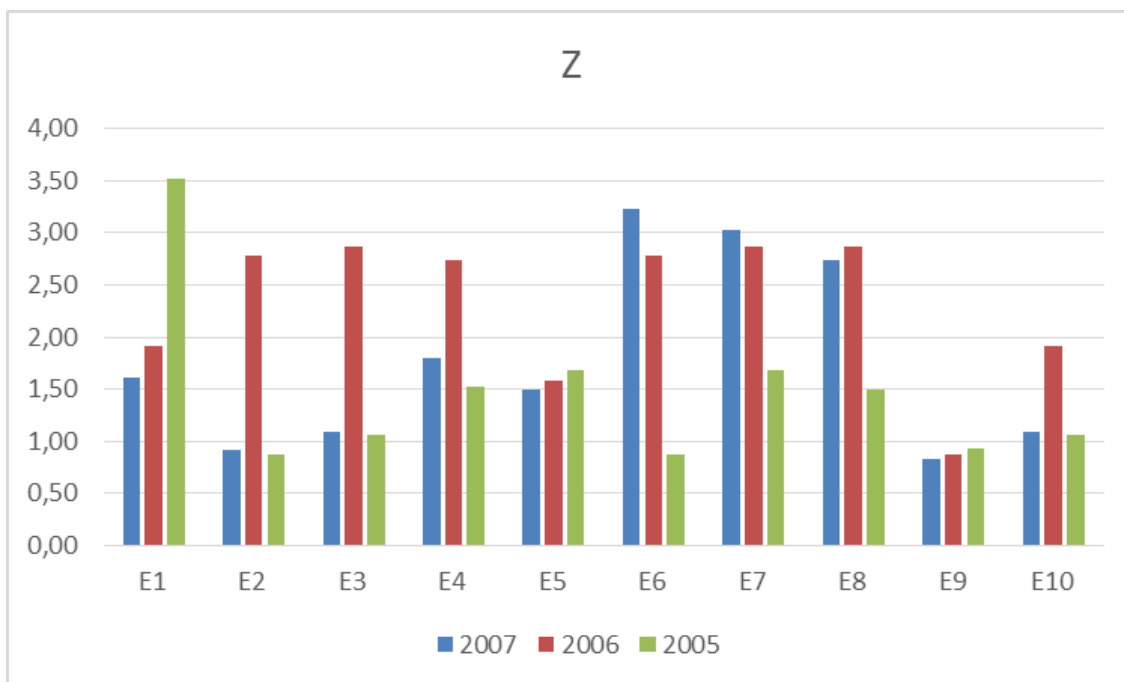
Εικόνα 9 Μεταβολή δείκτη x3 και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης

Εικόνα 10 Μεταβολή δείκτη x4 και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης

Εικόνα 11 Μεταβολή δείκτη x5 και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης

Εικόνα 12 Μεταβολή z-score και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης

Πίνακας 8 Υπολογισμός z-score και για τις πτωχευμένες επιχειρήσεις της μελέτης περίοδος 2005-2007

	2007	2006	2005
E1	1,61	1,91	3,52
E2	0,92	2,78	0,88
E3	1,10	2,87	1,05
E4	1,80	2,74	1,53
E5	1,50	1,58	1,68
E6	3,23	2,78	0,88
E7	3,03	2,87	1,68
E8	2,74	2,87	1,50
E9	0,83	0,88	0,93

E10	1,10	1,91	1,05
------------	------	------	------

Κεφάλαιο 7. Συμπεράσματα

Ανακεφαλαιώνοντας, η δημιουργικότητα στη παρουσίαση των οικονομικών στοιχείων περιλαμβάνει και την παρουσίαση στοιχείων τα οποία σε ορισμένες περιπτώσεις δεν αντιπροσωπεύουν την πραγματική κατάσταση της επιχείρησης, χρησιμοποιώντας τεχνικές που έχουν ως αποτέλεσμα την απόδοση καλύτερης εικόνας -ή τουλάχιστον κάποιας «επιδιωκόμενης» κάθε φορά εικόνας- για μια επιχείρηση ανάλογα με τους σκοπούς του ενδιαφερόμενου. Η δημιουργική λογιστική, λοιπόν, αναφέρεται σε πρακτικές που μπορεί να βρίσκονται μέσα στα πλαίσια των διεθνών προτύπων, αλλά να αξιοποιούν «παραθυράκια» των εν λόγω διεθνών προτύπων, με στόχο την παραπλάνηση. Δημιουργική μπορεί να θεωρηθεί ωστόσο και η λογιστική που χρησιμοποιεί πρακτικές εκτός των προτύπων και των κανονισμών με στόχο την εξαπάτηση.

Συγκεκριμένα, οι τεχνικές της δημιουργικής λογιστικής που αφορούν τον ισολογισμό περιλαμβάνουν παραποίηση στα ενσώματα πάγια και το μετοχικό κεφάλαιο, την αναπροσαρμογή ενσώματων παγίων, την παραποίηση των δικαιωμάτων μειοψηφίας, τη διαδικασία δανειοδότησης και τις απαιτήσεις των πελατών. Αντίστοιχα, οι τεχνικές δημιουργικής λογιστικής για τις ταμειακές ροές μπορεί να αφορούν τους πληρωτέους λογαριασμούς, τα μη λειτουργικά μετρητά, τη κεφαλαιοποίηση δαπανών που είναι αμφισβητήσιμες και τις πωλήσεις εισπρακτέων λογαριασμών.

Η δημιουργική λογιστική μπορεί να εφαρμοστεί είτε από τον ιδιοκτήτη, είτε από τον διευθύνοντα σύμβουλο, είτε από το ίδιο το πρόσωπο που διατηρεί τους λογαριασμούς και σε ορισμένες περιπτώσεις αξίζει να αναρωτηθούμε αν αυτή η δημιουργικότητα είναι σκόπιμη ή προκαλείται από την έλλειψη οικονομικών γνώσεων. Στη δεύτερη περίπτωση πρέπει να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα από τους ιδιοκτήτες. Ωστόσο, ας ληφθεί υπόψη ότι οι ιδιοκτήτες μπορεί να είναι αυτοί που παραποιούν τα στοιχεία, ενώ οι περισσότεροι από αυτούς προειδοποιούνται εκ των προτέρων για τους πιθανούς κινδύνους που απορρέουν από τις αποφάσεις τους. Ένα άλλο στοιχείο που συνδέεται με τις οικονομικές καταστάσεις είναι η διαχείρισή τους. Εάν δηλαδή πρόκειται για μια μεγάλη εταιρεία, οι διαχειριστές συνήθως αξιολογούνται ανάλογα με τα κέρδη της εταιρείας. Σε αυτή τη περίπτωση, μπορούμε όμως πάλι να μιλάμε για δημιουργικότητα, μιας και κάθε

διαχειριστική ομάδα επιδιώκει να εμφανίσει την πιο «συμφέρουσα» γι' αυτή κατάσταση. Όπως εξάλλου είδαμε και στο παράδειγμα του σκανδάλου της Enron, η διαχειριστική ομάδα επιδίωκε να λάμβανει υψηλά χρηματικά μόνους, παρουσιάζοντας συστηματικά μελλοντικά κέρδη της εταιρείας. Σε άλλη περίπτωση, οι ιδιοκτήτες είναι επίσης μέλη της διοίκησης και επομένως δεν υπάρχει δυνατότητα ελέγχου ή ορθής αξιολόγησης, καθώς όλες οι αποφάσεις περνούν από τη διοίκηση που αποτελείται στη πραγματικότητα από τους ίδιους τους μετόχους.

Κατά την διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας εργασίας σκοπός ήταν να εντοπιστούν πτωχευμένες εταιρείες και οι χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις κατά τη περίοδο πριν και μετά την κρίση στην ελληνική οικονομία, με στόχο να διερευνηθεί κατά πόσο συνδέεται το γεγονός της πτώχευσης με την εφαρμογή μεθόδων και τεχνικών δημιουργικής λογιστικής και συγκεκριμένα με την παραποίηση των οικονομικών τους καταστάσεων. Ωστόσο, τόσο τα στοιχεία που δημοσιεύει το ΧΑ, όσο και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν παρέχουν στοιχεία των πτωχευμένων - διαγραμμένων εταιρειών και των χρηματοοικονομικών καταστάσεών τους. Έτσι, η έρευνα διεξήχθη σε δείγμα πτωχευμένων επιχειρήσεων με στοιχεία που αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα του Χρηματιστηρίου Αθηνών και από μία λίστα πτωχευμένων/διαγραμμένων εταιρειών, δημοσιευμένη στον ηλεκτρονικό τύπο. Δεδομένου δε ότι τα διαθέσιμα δημοσιευμένα στοιχεία στην εν λόγω βάση δεδομένων του ΧΑ περιορίζονται σε επιχειρήσεις που διαγράφηκαν από το Χρηματιστήριο ως και το 2013, η έρευνα περιορίστηκε στη μελέτη δεκατεσσάρων επιχειρήσεων που ήταν εισηγμένες στο Χρηματιστήριο για χρονική περίοδο άνω των δέκα ετών και διαγράφηκαν τα έτη 2012 και 2013, εφόσον δηλαδή είχε ξεσπάσει η οικονομική κρίση.

Συγκεκριμένα, τα δεδομένα που αντλήθηκαν και μελετήθηκαν μέσω της ιστοσελίδας του ΧΑ περιλαμβάνουν οικονομικές καταστάσεις μόνο για τα έτη 2005, 2006 και 2007, μιας και η βάση δεδομένων του ΧΑ δε τηρεί οικονομικές καταστάσεις για τις επιχειρήσεις που διαγράφηκαν μετά το 2007. Στη συνέχεια, υλοποιήθηκε ανάλυση χρηματοοικονομικών δεικτών που περιλαμβάνονται στο μοντέλο z-score του Altman και ως στόχο έχει να ελέγξει την βιωσιμότητα της επιχείρησης. Από τις δεκατέσσερις εταιρείες που μελετήθηκαν, οι δέκα έχουν διαγραφεί λόγω πτώχευσης και οι υπόλοιπες τέσσερις για

λοιπά αίτια. Μελετώντας τα αποτελέσματα της έρευνας, διαπιστώνουμε ότι μέρος του δείγματος των διαγραμμένων εταιρειών (2) παρουσιάζει πολύ υψηλούς δείκτες και το υπόλοιπο μέρος (2), δείκτες στην αμφισβητήσιμη περιοχή. Αντίθετα, οι πτωχευμένες παρουσιάζουν κάποια στιγμή μέσα στη τριετία αμφισβητήσιμες ή επικίνδυνες τιμές του δείκτη. Δεδομένης της φύσης της εμπειρικής έρευνας και των περιορισμών της παρούσας μελέτης, δεν μπορούμε να καταλήξουμε σε συμπέρασμα σχετικά με την εφαρμογή τεχνικών δημιουργικής λογιστικής, καθώς για να συμπεράνουμε κάτι τέτοιο θα πρέπει να έχουμε περισσότερα στοιχεία από τα όσα δημοσιεύονται βάσει λογιστικών προτύπων.

Από τα παραπάνω προκύπτουν μια σειρά από εύλογα ερωτήματα σχετικά με τη δημιουργική λογιστική ως μέσο παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων και της θέσης της επιχείρησης. Το πρώτο ζήτημα που θα πρέπει να μας απασχολήσει είναι ο βαθμός στον οποίο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις εν γένει και ειδικότερα τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα - είτε με τις δυνατότητες που προσφέρουν είτε τις ελλείψεις τους- εξυπηρετούν με τα κενά τους συγκεκριμένες επιδιώξεις. Σε αυτή τη περίπτωση, θα πρέπει να αναρωτηθούμε για την αποτελεσματικότητα επίτευξης των σκοπών και των στόχων της εφαρμογής των ΔΛΠ, καθώς και την απόσταση που πολλές φορές χωρίζει την πραγματικότητα (βλέπε σκάνδαλο Enron και WorldCom) από το πλαίσιο αρχών που θέτουν τα συγκεκριμένα πρότυπα. Διασφαλίζεται κάθε φορά η εγκυρότητα, η αξιοπιστία και η λειτουργικότητά τους και με ποιο τρόπο;

Στη προσπάθειά μας να απαντήσουμε στο παραπάνω ερώτημα/πλαίσιο έρευνας, θα προτινάμε καταρχήν τη τεχνική βελτίωση ή επέκταση των ΔΛΠ, με τη δημοσίευση αναλυτικότερων και πληρέστερων στοιχείων σχετικά με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Επίσης, αποτελεσματική στον περιορισμό των φαινομένων «δημιουργικότητας», «εξαπάτησης» ή «παραποίησης» θα ήταν και μια περαιτέρω προσπάθεια για το «κλείσιμο των κενών/παραθύρων» των ΔΛΠ. Από την άλλη, απαντήσεις θα πρέπει να δοθούν απέναντι σε προβλήματα και περιπλοκότητες, όπως για παράδειγμα όσα αναφέραμε παραπάνω σχετικά με τις επιδιώξεις, τις δυνατότες και τα αντικρουόμενα κατά περίπτωση συμφέροντα όσων εμπλέκονται στη διαχείριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των ΔΛΠ (διαχειριστική ομάδα, διοίκηση και μέτοχοι). Είναι πολύ πιθανό ότι αυστηρότεροι κανόνες Εταιρικής Διακυβέρνησης που

καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνονται οι εταιρικοί στόχοι, καθιερώνουν συστήματα παρακολούθησης και αποτίμησης των εταιρικών κινδύνων, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εξασφαλίζεται η διαφάνεια των πεπραγμένων της διοίκησης έναντι των μετόχων, θα μπορούσαν να διαδραματίσουν αποτελεσματικότερο ρόλο. Τέλος, μέσα σε ένα επίσης αυστηρότερο θεσμικό πλαίσιο θα μπορούσαν οι ελεγκτικές εταιρείες να λειτουργήσουν με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποτελέσουν προστατευτικό τείχος και να αποτρέψουν τη παραποίηση των οικονομικών δεδομένων των εταιρειών.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αληφαντής, Γ. (2008). Χρηματοοικονομική Λογιστική. 3^η έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Πάμισος.

Γεωργίου, Α. (2003). Διεθνή λογιστικά πρότυπα IAS. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Καπλανίδης, Μ. (2015). Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα κι Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Ανακτήθηκε από <http://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/18570> [26/11/2016].

Κωστοπούλου, Γ. (2010). Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα: Η επίδραση τους στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, η διαφοροποίησή τους από το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο και η εφαρμογή τους στα Τραπεζικά Ιδρύματα. Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων.

Λογιστική (2016). Κεφάλαιο 1: Η έννοια και τα όρια της λογιστικής. Πανεπιστήμιο Πάτρας: Λογιστική 1.

Λογιστική Κόστους (2016). Ενότητα 3Α: Διοικητική Λογιστική και Χρηματοοικονομική Λογιστική. ΤΕΙ Σερρών: Λογιστική Κόστους 1. Ανακτήθηκε από http://www.drogalas.gr/uploads/lessons/TEI_Serron/Logistiki_Kostous1/3A.pdf [28/05/2017].

Ντζανάτος, Δ. (2008). Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με Απλά Λόγια και οι Διαφορές τους από τα Ελληνικά, Βιβλίο Πρώτο. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Τουρνά-Γερμανού, Ε. (2015). Χρηματοοικονομική Λογιστική. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από <http://hdl.handle.net/11419/946> [27/05/2017].

Ξενογλώσση Βιβλιογραφία

Accounting-simplified (2017). Statement of Changes in Equity. [online] Accounting-simplified.com. Available at: <http://accounting-simplified.com/financial/statements/statement-of-changes-in-equity.html> [Accessed 13 Jun. 2017].

Amat, O., Blake, J., & Dowds, J. (1999). The ethics of creative accounting. Retrieved July 5, 2017, from the EconPapers Web site:
<http://econpapers.repec.org/paper/upfupfgen/349.htm>.

Balaciu, D., Bogdan, V., & Vladu, A. B. (2009). A brief review of creative accounting literature and its consequences in practice. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 1(11), 170-182.

Barton, N. (2017). Case Study: The Enron Collapse. *Accounting* 2600.

Beneish, M. D., (2001). "Earnings Management: A Perspective," *Managerial Finance*, 27(12), 3 – 17.

Blake, J., & Salas, O. A. (1996). Creative accounting is not just an English Disease. *Management Accounting*, 54.

Burgstahler, D., & Eames, M. (2006). "Management of Earnings and Analyst Forecasts," *Journal of Business Finance & Accounting*, 33(5-6) pp. 633-652.

Cosmin, L.I., (2010). "A Census of Creative Accounting Techniques", *Romanian Economic Business Review*, 5(4-1), Pp. 104-108.

creative accounting. (n.d.) Farlex Financial Dictionary. (2009). Retrieved June 13 2017 from <http://financial-dictionary.thefreedictionary.com/creative+accounting>

Dahi, D. (1996). "Managerial turnover and successor accounting discretion: bank loan loss provision after resignation, retirement or death," *Research in Accounting Regulation*, 10, pp. 95-110.

Deangelo, L. (1988). "Managerial Competition, Information Cost and Corporate Governance: The use of accounting performance measures in proxy contests," *Journal of Accounting and Economics*, 10(1), pp.3-36.

Deepika, M. & Rani, M. (2015). Creative accounting. KAAV International Journal Of Economics, Commerce & Business Management. 2(4), 95-100.

Elisabeta, B. D., & Beatrice, V. A., (2010). “Creative Accounting – Players and their Gains and Loses”, Annals of Faculty of Economic, 1(2), Pp. 813–819.

Fišerová, V. (2011) “Effects of Creative Accounting on the Future of the Company”.

Garg, M. (2016). Financial Accounting: Meaning, Nature and Role of Accounting. Hisar: Guru Jambheshwar University, Accounting for Managers. Ανακτήθηκε από <http://www.ddegjust.ac.in/studymaterial/mba/cp-104.pdf> [28/05/2017].

Griffiths, L. (1986). "Creative Accounting, London," Sidgwick & Jackson, pp.202.

Healy, P. M, & Wahlen, J. M. (1999) "A review of the earnings management literature and its implications for standard setting," Accounting Horizons, pp. 365-383.

https://eclass.upatras.gr/modules/document/file.php/ECON1209/SHMEIOSEIS%20DIALEXEON/THEORIA%20LOGISTIKHS_1.pdf [28/05/2017].

Jickling, M. (2003). The Enron Collapse: An Overview of Financial Issues. CRS Report for Congress. Order Code RS21135.

Jones, M. (2011). Creative Accounting, Fraud and International Accounting Scandals. Wiley.

Littrell,E.K.(1980). Creative Accounting: Taking a dim view of profits. Management Accounting, 60

Matis, D., Vladu, A.B, & Negrea, L. (2009). “Cash-Flow Reporting between Potential Creative Accounting Techniques and Hedging Opportunities Case Study Romania”, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 11(1), Pp. 140–153.

Matiș, D., Vladu, A.B., & Cuzdriorean, D.D., (2012), “Creative Disclosure – Feature of Creative Accounting”, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, Pp. 73–79.

Moldovan, R. L., Achim, S. A., & Avram, C. B., (2010), "Fighting the Enemy of Fair View Principle? Getting to Know Creative Accounting", *Analele Stiintifice Ale Universitatii Alexandru Ioan Cuza Din Iasi - stiinte economice. Repec: AIC: Journal*, Pp. 51–62.

Munawar, H. (2014). *Application of International Financial Reporting Standards in Oman: A way forward to Improve the economy of young Oman*, Majan University College, Muscat.

Nag, A.K. (2015). *Is Creative Accounting Ethical- An Analysis into the Pros and Cons*. *Indian Journal of Applied Research*. 5(2), 83-84.

Naser, K. (1992). *A note on the use of creative British Accounting Review*, 111-118.

Naser, K. (1993) *Creative Financial Accounting: Its Nature and Use*, Hemel Hempstead:Prentice Hall.

Naser, K. (1993). "Creative Financial Accounting: Its Nature and Use," Hemel Hempstead: Prentice Hall, pp.272

Padgett, T., & Baughn, A. J. (2002). *The Rise and Fall of Bernie Ebbers*. *Time*, 159, (19 [May 12]).

Park, C. (1958). *Thought processes in creative accounting*. *The Accounting Review*, 33(3),441-444.

Rabin, C. (2005). "Determinants of Auditors' Attitudes Towards Creative", *Meditari Accountancy*, 13(2), Pp. 67 – 88

Romero, S. & Atlas, R.D. (2002). *WorldCom's Collapse: The Overview*. *New York Times* (July 22)

Schipper, K. (1989). "Commentary: Earnings Management," *Accounting Horizons*, pp. 91-102.

Shah, A. K. (1996). *Creative compliance in financial reporting*. *Accounting, Organization and Society*, 21(I) , 23-39.

Shah, S. & Butt, S. (2010). Creative Accounting: A Tool to Help Companies in a Crisis or a Practice to Land Them into Crises. *International Conference on Business and Economics Research*. 16, 96-102.

Shah, S., Butt, S., & Tariq, Y. B. (2011). Use or abuse of creative accounting techniques. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 2(6), 531-536.

Smith, M. (1998). "Creative Accounting: The Auditor Effect", *Managerial Auditing Journal*, 13(3), Pp. 155–158.

Stolowy, H., & Breton, G. (2000). "A Framework for the Classification of Accounts Manipulations," *HEC Accounting and Management Control*, 708, pp.1-94.

Sweeney, A. P., (1994). "Debt Covenant violations and managers accounting responses," *Journal of Accounting and Economics*, 17(3), pp. 281-308

Teodora, C. A., & Nicolae, B. (2009). "Study Regarding the Ethics and Creativity in the Financial-Accounting Activity", Pp. 844–849.

Teoh, S. H., Welch, L., & Wong, T. J. (1998). "Earnings Management and the Long-Run Market Performance of Initial Public Offerings." *Journal of Finance*, 53(6), pp. 1935-1974.

Watts, R.L., Zimmerman J.L., (1990), Positive accounting theory: A ten year perspective, *Accounting Review*, 65, pp.131-156;

Yadav, (2014). Creative Accounting, An empirical study from financial perspective, *International Journal of Management and Social Sciences Research (IJMSSR)* ISSN: 2319-4421, 3(1).

Young, S., & Solomon, D. (2002). WorldCom Backs Chief Executive For \$340 Million. *Wall Street Journal* (February 8).

Διαδίκτυο

Investopedia (2017a). Balance Sheet. [online] Investopedia.com. Available at: <http://www.investopedia.com/terms/b/balancesheet.asp> [Accessed 13 Jun. 2017].

Investopedia (2017b). Cash Flow Statement. [online] Investopedia.com. Available at: <http://www.investopedia.com/terms/c/cashflowstatement.asp> [Accessed 13 Jun. 2017].

Investopedia (2017c). Income Statement. [online] Investopedia.com. Available at: <http://www.investopedia.com/terms/i/incomestatement.asp> [Accessed 13 Jun. 2017].

Kimmel, P.D., Weygandt, J.J. & Kieso, D.E. (2011). Financial Accounting, 6th Edition. Wiley.

Taub, S. (2007). FAS 157 Could Cause Huge Write-offs. CFO.com.

Ball, R. (2012). *Mark-to-Market Accounts Signal Caution for Investors*. *Bloomberg.com*. Retrieved 28 September 2017, from <https://www.bloomberg.com/view/articles/2012-05-02/mark-to-market-accounts-signal-caution-for-investors>

Amadeo, K. (2016). *Use This Little-Known Trick to Beat Both Inflation and Recessions. The Balance*. Retrieved 28 September 2017, from <https://www.thebalance.com/mark-to-market-accounting-how-it-works-3305942>

Why is market to market (MTM) accounting considered controversial?. (2015). *Investopedia*. Retrieved 28 September 2017, from <http://www.investopedia.com/ask/answers/062215/why-market-market-mtm-accounting-considered-controversial.asp>

ASE (2017). *Προφίλ διαγραμμένων εταιρειών από το Χρηματιστήριο Αθηνών*. Retrieved 28 September 2017, from http://www.ase.gr/content/gr/Companies/ListedCo/Profiles/profile_delisted.asp

ΒΗΜΑ (2017). *Διαγραμμένες από το Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρείες κατά τη τελευταία 20ετία*. Retrieved 28 Σεπτεμβρίου 2017, from http://www.tovima.gr/files/1/2016/08/12/ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ_ΧΡΗΜΑΣΤΗΡΙΟ.pdf

CAPITAL (2017). *Αλλαγή σελίδας για την Αφοί Μεσοχωρίτη*. Retrieved 28 September 2017, from <http://capital.gr/story/927183/allagi-selidas-gia-tin-afoi-mesoxoriti>

Ελευθεροτυπία. (2017). *Στο άρθρο 99 η εταιρία Αφοί Μεσοχωρίτη ΑΤΕ*. [online] Available at: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=31961> [Accessed 8 Oct. 2017].

iefimerida.gr, (2017). *Πτώχευσε η ALAPIS του Λαυρεντιάδη*. [online] Available at: <http://www.iefimerida.gr/news/132216/πτωχευσε-η-alapis-του-λαυρεντιάδη> [Accessed 8 Oct. 2017]

News.gr. (2017). *Γιατί πτώχευσε η Sprider Stores*. [online] Available at: <https://www.news.gr/epiheirhseis/article/122565/giati-ptohese-h-sprider-stores.html> [Accessed 8 Oct. 2017].7].

δημοκρατία. (2017). *Το μεγάλο κανόνι του σούπερ μάρκετ Ατλάντικ*. [online] Available at: <http://www.dimokratianews.gr/content/1620/το-μεγάλο-κανόνι-του-σούπερ-μάρκετ-ατλάντικ> [Accessed 8 Oct. 2017].

Kathimerini.gr. (2017). *Αναγνωρισιμότητα μετοχής, μόνο με την εμπορευσιμότητα, Του Ανέστη Ντόκα | Kathimerini*. [online] Available at: <http://www.kathimerini.gr/192713/article/oikonomia/epixeirhseis/anagnwrisimothta-metoxhs-mono-me-thn-emporeysimothta> [Accessed 8 Oct. 2017].

Naftemporiki.gr. (2017). *ALTIUS ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ : ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ*. [online] Available at: <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/667713/altius-ependytiki-anonymi-etairaia-ependyseon-xartofylakioy-anakoinosi-gia-tin-proanaggelia-genikis-syneleysis> [Accessed 8 Oct. 2017].

Naftemporiki.gr. (2017.) ΕΛΦΙΚΟ Α.Ε.Ε.: Ανακοίνωση σχετικά με την ένταξη της εταιρίας στην κατηγορία επιτήρησης. [online] Available at: <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/572846/elfiko-ae-anakoinosi-sxetika-me-tin-entaksi-tis-etairias-stin-kategoria-epitirisis>